

НЕТИПОВА БІОБІБЛІО- ГРАФІЯ

ВІСНУВАННЯ

Ярослав Яцків

НЕТИПОВА БІОБІБЛІОГРАФІЯ

ВИДАВНИЧИЙ ДІМ АКАДЕМ ПЕРІОДИКА

НАЦІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНИ

ГОЛОВНА
АСТРОНОМІЧНА
ОБСЕРВАТОРІЯ
НАН УКРАЇНИ

ЯРОСЛАВ ЯЦКІВ

НЕТИПОВА БІОБІБЛІО- ГРАФІЯ

Київ
Академперіодика
2020

УДК 929:[52/53](477)
Я93

Упорядник і автор вступної статті
А.І. РАДЧЕНКО

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Головної астрономічної обсерваторії НАН України
(протокол від 10.09.2020 № 10)*

На фронтисписі «нетипова» світлина:
Ярослав Яцків у Музеї космонавтики ім. С.П. Корольова
(м. Житомир, 1 серпня 2020 р.)

Яцків Я.С.

Я93 Нетипова біобібліографія / Ярослав Яцків; упоряд. і авт. вступ. ст. А.І. Радченко; НАН України, Головна астрономічна обсерваторія. — Київ: Академперіодика, 2020. — 172 с., 1 с. іл.

ISBN 978-966-360-417-6

Це видання присвячене найактуальнішим питанням реформування науки в Україні, функціонування НАН України, її ролі у житті та становленні держави. Питання висвітлені через суб'єктивний погляд академіка НАН України Я.С. Яцківа: багаторічного директора Головної астрономічної обсерваторії НАН України, члена Президії та голови Науково-видавничої ради Академії, і проілюстровано документами з його особистого архіву. Доповнює видання бібліографічний покажчик наукових і науково-популярних праць ученого, а також публікацій, присвячених йому.

УДК 929:[52/53](477)

ISBN 978-966-360-417-6

© Я.С. Яцків, 2020

© Академперіодика, оформлення, 2020

ЧОМУ Ж НЕТИПОВА?

Аби побачити у будь-чому нетиповість, потрібно чітко уявляти собі канон. На щастя, з канонем біобібліографій як особливим типом документальних видань усе зрозуміло. Ці книги готують зазвичай до ювілеїв видатних осіб, які мають вагомий оприлюднений доробок, найчастіше — наукові праці та пов'язані з ними публікації популяризаторського й суспільного спрямування.

Тому основною частиною традиційної біобібліографії є хронологічний показчик праць ювіляра, тобто бібліографія. А передує йому частина «біо-»: стисла біографія ученого, відомості про основні напрями його досліджень і напрацювання, перелік основних дат життя, нагород і захищених його учнями дисертацій. Можуть бути вміщені світлини, що ілюструють різні важливі події та заходи, у яких учений брав участь, привітання або спогади його колег і друзів.

У цій книзі з бібліографічною частиною все гаразд: маємо змогу ознайомитись з переліком наукових монографій і статей, науково-популярних праць, інтерв'ю та статей у засобах масової інформації, а також із переліком праць про життя Я.С. Яцкова.

А от згадки про поважний ювілей (Ярославові Степановичу виповнюється 80 років) і традиційної біографії тут немає. Натомість є документи й короткі нотатки з питань, які найбільше турбували ювіляра протягом останнього десятиліття: про Національну академію наук України, її функціонування та реформування, про громадянську позицію та суспільну свідомість, про минуле й майбутнє України. Об'єднує ці нотатки чітка державницька позиція Я.С. Яцкова та його усвідомлення особистої відповідальності за власні рішення і вчинки.

Працюючи з Ярославом Степановичем останні 15 років, я повсякчас відчувала цю його відповідальність за справу, уміння вивчити проблему й вибудувати стратегічне бачення, а також розпланувати чіткі кроки для найліпшого та найефективнішого досягнення мети. Саме прозорість підходів і відповідальність за їх упровадження дали, на мій погляд, Ярославові Степановичу змогу працювати у найрізноманітніших сферах: багаторічний директор Головної астрономічної обсерваторії НАН України і голова Міжнародної асоціації українців, засновник і президент Української астрономічної асоціації, перший заступник Міністра науки і освіти України, директор-засновник Інституту енциклопедичних досліджень НАН України і голова Державної комісії єдиного часу і еталонних частот, член Президії НАН України і голова Науково-видавничої ради НАН України...

Цей перелік і нині не є повним. І впевнена, що він надалі поповнюватиметься новими ініціативами, вчинками й здобутками.

Анна РАДЧЕНКО

*канд. геол. наук,
головний редактор і заступник директора
з питань наукової та видавничої діяльності
ВД «Академперіодика» НАН України,
учений секретар Науково-видавничої ради
НАН України (2005—2012)*

САМОРЕАЛІЗАЦІЯ, САМООБМЕЖЕННЯ, САМОПОЖЕРТВА *

**До 80-річчя академіка
НАН України Я.С. Яцківа**

Стрімке наближення космічної ери та її початок позначилися на долі багатьох людей, серед яких був і майбутній академік НАН України доктор фізико-математичних наук Ярослав Степанович Яцків. Уродженець чудового прикарпатського краю, молодий сільський хлопець мріяв про далекі космічні обрії. Він хотів вступити на радіотехнічний факультет Львівського політехнічного інституту (нині НУ «Львівська політехніка»), але не вдалося. Тому став астрономом-геодезистом. Друга спроба долучитися до космосу також була невдахою — після здобуття вищої освіти у 1960 році хотів разом із товаришами пройти перепідготовку у Воєнно-інженерній академії у Москві, щоб служити в космічних військах. Але його, Ленінського стипендіата, не взяли, а скерували в Українське астрономо-геодезичне підприємство. Згодом несподівано для себе Ярослав Степанович отримав запрошення від тодішнього директора Полтавської гравіметричної обсерваторії АН УРСР, члена-кореспондента АН УРСР З.М. Аксентьевої на роботу до цієї наукової установи. Певною мірою можна сказати, що все, що робилося тоді та і пізніше проти Ярослава Степановича, напевно не до-

*Ярослав
Яцків*

* У підготовці статті використано матеріали різних ювілейних збірників та спогадів колег Я.С. Яцківа.

давало йому радості, але оберталось йому на користь, бо невідомо, як склалася б його доля, якби не це запрошення. Саме тут, у Полтаві, Я.С. Яцків розпочав свій шлях всесвітньо відомого вченого в галузі космічної геодинаміки, яскравого представника і продовжувача традицій наукової школи академіка АН УРСР О.Я. Орлова. У 1962 році вийшли перші праці про неточність постійної річної аберації і добові зміни широти за даними спостережень на зеніт-телескопі Цейса в «Трудах Полтавської гравіметричної обсерваторії». Рецензентом першої статті був академік АН УРСР Є.П. Федоров, директор ГАО АН УРСР в 1959—1972 роках, учень академіка О.Я. Орлова. Євген Павлович запримітив молодого науковця, а Ярослав Степанович, будучи під враженням рецензії, поставив собі за мету працювати в команді Є.П. Федорова — визнаного вченого з теорії обертання Землі, президента Комісії 19 «Вивчення змінності широт» Міжнародного астрономічного союзу (1955—1961). У той час він вже був аспірантом-заочником Державного астрономічного інституту ім. П.К. Штернберга, де виконував роботу під керівництвом відомого астрометриста професора К.О. Кулікова. Перевівшись у 1962 році в очну аспірантуру ГАО АН УРСР, Ярослав Степанович влився в «команду широтників», очолювану Є.П. Федоровим.

Хіба міг він тоді думати, що розбудові цієї установи присвятить все своє життя, і з 1975 року дотепер буде її незмінним директором...

Є.П. Федоров разом із учнями виконали велику колективну роботу з визначення координат полюса Землі за даними астрономічних спостережень з 1890 до 1969 року. Цей ряд координат, названий «київським», отримав світове визнання і широке застосування в астрометрії, геофізиці та геодинаміці. А свої наукові дослідження Я.С. Яцків присвятив аналізу неполярних змін широти (кандидатська дисертація, 1965 р.) і вільної нутації Землі (докторська дисертація, 1975 р.), де він вперше застосував методи теорії випадкових процесів, що дало змогу виявити ряд нових ефектів орієнтації осі обертання Землі. Фактично, цими роботами Я.С. Яцківа завершився «астрометричний» період вивчення обертання Землі наземними астрометричними засобами.

З початком космічної ери виникли нові можливості дослідження обертання Землі за допомогою доплеровських та лазерних спостережень штучних супутників Землі (ШСЗ), радіоінтерферометрії з наддовгими базами (РНДБ), а згодом і спостережень супутників глобальних навігаційних супутникових систем (GPS, ГЛОНАСС). У міжнародному масштабі розпочалася праця з використання цих методів у роботі Міжнародного бюро часу (МБЧ) та Міжнародної служби руху полюсів Землі (МСРП) за проектом MERIT. Ярослав Степанович не тільки брав участь в організації цього проекту, а і як президент Комісії №19 МАС (1982—1985) очолював створення нової Міжнародної служби обертання Землі (МСОЗ), яка зараз базується виключно на нових, космічних, методах спостережень. Саме завдяки ініціативі та наполегливості Я.С. Яцківа ще у 1970-х роках (тоді він очолював секцію «Астрометрія» Астрономічної ради СРСР) ці технічні засоби почали впроваджуватись у практику астрономічних досліджень тодішнього СРСР. Зокрема, в Україні розпочалося будівництво станцій і організація лазерних спостережень ШСЗ (одна з них діє в ГАО НАН України) та включення телескопів для міжнародної мережі РСДБ-спостережень. Особливого значення набуло виконання очолюваного Я.С. Яцківим всесоюзного проекту КВАЗАР із координатно-часового забезпечення на основі РНДБ-комплексу, реалізованого нині на території Росії.

Я.С. Яцків причетний до виконання багатьох міжнародних космічних проєктів, серед яких чільне місце займає програма «Міжнародна вахта комети Галлея». Частина цієї програми, що мала назву СОПРОГ, стосувалася космічних апаратів «ВЕГА-1» і «ВЕГА-2», які разом із іншими міжнародними космічними станціями вирушили на зустріч з кометою у 1986 році. Я.С. Яцків відповідав за організацію наземного астрономічного забезпечення проєкту ВЕГА (головною організацією був Інститут космічних досліджень АН СРСР, керівник академік Р.З. Сагдєєв). Проєкт був успішно виконаний, уперше вдалося зняти з високою роздільністю ядро комети, а космічним апаратам здійснити маневри навколо Венери, щоб вийти на зустріч з кометою. У складі автор-

ського колективу Я.С. Яцків отримав Державну премію СРСР у галузі науки і техніки (1986).

Вагомим є внесок Я.С. Яцківа в теорію побудови і практичну реалізацію глобальної земної та небесної координатних систем. Він розглянув загальні принципи визначення положень і власних рухів зір за даними різних каталогів як випадкового поля та запропонував методику зведення цих даних в єдину систему. Результатом досліджень стало створення в ГАО НАН України зведеного каталогу слабких зір у співпраці з пулковськими астрономами, а за роботу «Розробка теорії та практична побудова координатних систем для геодинамічних, селенодезичних та космічних досліджень» Я.С. Яцків у складі авторського колективу була вручена Державна премія України в галузі науки і техніки за 1983 рік. Нові підходи до аналізу даних спостережень мережі опорних геодинамічних станцій знайшли своє втілення у створенні каталогів положень позагалактичних радіоджерел (GAO.UA) та їх використанні під час побудови міжнародного стандарту небесної системи відліку.

Осучаснення та практичне використання теорії нутації осі обертання Землі та руху її полюсів набуло особливого значення зі створенням навігаційних супутникових систем. Такі роботи за активної участі Я.С. Яцківа були вперше виконані у співпраці з іноземними колегами в Україні. Це — розробка методичних основ і програмного забезпечення для використання спостережень глобальних навігаційних супутникових систем (ГНСС). Як голова Державної комісії єдиного часу і еталонних частот (1996—2010) Я.С. Яцків працював над програмою координатно-часового забезпечення України, і саме завдяки його принциповій позиції в Україні існує мережа GPS-станцій, яка є основою створюваної Української референційної системи координат. В ГАО НАН України функціонує центр аналізу даних. У 2000 році на Генеральній асамблеї Міжнародного астрономічного союзу (МАС) було представлено нову теорію нутації. У 2003 році за участь в її розробці Я.С. Яцків отримав спільно з європейськими колегами премію Рене Декарта Європейського Союзу, ставши єдиним в Україні володарем цієї престижної нагороди.

Зміни, що відбулися у цьому напрямі науки, а саме перехід від ери використання наземних засобів астроінформації для визначення параметрів обертання Землі до космічних методів спостережень, зумовили радикальну трансформацію наукової школи О.Я. Орлова — Є.П. Федорова. Завдяки вродженому творчому потенціалу та видатним організаторським здібностям Ярославу Степановичу вдалося разом із колегами та учнями адекватно реагувати на технологічні виклики часу, наповнити традиції цієї наукової школи з астрогеодинаміки дослідженнями з космічної геодинаміки та стати гідним її продовжувачем. Зокрема, Я.С. Яцків був консультантом двох докторських дисертацій (М.Т. Миронов і А.Г. Григоренко) та підготував більше десяти кандидатів наук. Про високу ерудицію Я.С. Яцківа свідчать його праці — більше 200 наукових публікацій, низки монографій і популярних видань, представлені в бібліографії.

Серед звитяг Я.С. Яцківа особливе місце займає участь у створенні Високогірної спостережної бази на піку Терскол в Приельбруссі. На сьогодні ця найвища у горах у Європі астрофізична обсерваторія, оснащена серед інших і двометровим телескопом, входить до складу Міжнародного центру астрономічних і медико-екологічних досліджень при НАН України (керівник — Тарадій В.К.) і виконує спостереження ШСЗ, малих тіл Сонячної системи та екзопланет, зір і галактик. За цикл робіт зі створення теоретичних основ та унікальних спостережних баз у Голосієві та Терсколі Я.С. Яцків у складі авторського колективу отримав Державну премію України в галузі науки і техніки (2003).

Я.С. Яцків ініціював організацію Національного космічного агентства України (нині ДКАУ), яке було утворено 29.02.1992 Указом Президента України Л.М. Кравчука як центральний орган виконавчої влади (перший голова — академік НАН України В.П. Горбулін). Уже перша Державна космічна програма, затверджена 25.05.1993 Постановою Кабінету Міністрів України, формувала амбітні цілі космічної політики держави, зокрема запуск супутника «Січ-1» (уперше під юрисдикцією України), підписання угод про співробітництво з провідними космічними агентствами світу, участь українського кос-

монавта Леоніда Каденюка у складі міжнародного екіпажу на американському шатлі «Колумбія» (19 листопада — 5 грудня 1997 р.).

28.12.1994 було створено науково-практичний журнал «Космічна наука і технологія» НАН України і ДКА України (головний редактор — академік НАН України Б.Є. Патон, заступники — академіки НАН України Я.С. Яцків і О.В. Дегтярев), що став гідним продовжувачем спеціалізованих видань «Космические исследования на Украине» (1973—1984), «Космическая наука и техника» (1986—1992), членом редколегій яких був Я.С. Яцків. За 25 років існування у журналі опубліковано понад 2200 статей (30 % за участі зарубіжних авторів), які віддзеркалюють розвиток космічної галузі України, з конструювання та виготовлення ракето-космічних комплексів і космічних апаратів, наукового корисного навантаження космічних апаратів, систем керування, досліджень Землі з космосу, космічної фізики, астрономії, біології, матеріалознавства, навігації, та з соціогуманітарних аспектів космічних досліджень, у т. ч. космічного права та історії.

Результати виконання першої Державної космічної програми України, у розробці якої брав участь Я.С. Яцків, продемонстрували потужний науковий і промисловий потенціал підприємств, організацій і установ країни, які займалися космічною діяльністю. Певною мірою цим успіхам сприяла і діяльність Ради з космічних досліджень НАН України, створена 2001 року як спадкоємець Комісії з космічних досліджень та Координаційної ради з космічних досліджень (голова — академік НАН України Б.Є. Патон, заступник голови — академік НАН України Я.С. Яцків). Рада з космічних досліджень стала активним учасником розробок наступних загальнодержавних космічних програм та ініціатором виконання Цільової комплексної програми НАН України з наукових космічних досліджень. Одним із проєктів цієї програми є космічний науковий експеримент АЕРОЗОЛЬ-УА, який у тісній співпраці готують ГАО НАН України, ДКБ «Південне» ім. М.К. Янгеля та інші установи. Мета цього актуального для досліджень змін клімату проєкту — створення бази даних з основними характеристиками тропосферних і стратосферних аерозольних й хмарних частинок і їх глобального розподілу

в атмосфері Землі за даними дистанційних орбітальних спостережень. Основні прилади планується розмістити на розроблений ДКБ «Південне» мікросупутниковій платформі YuzhSat.

Від 1991 року Ярослав Степанович очолює Українську астрономічну асоціацію, створену за його та В.В. Тельнюка-Адамчука ініціативи для координації астрономічних досліджень в Україні. Він єдиний із українських астрономів, хто був обраний віцепрезидентом Міжнародного астрономічного союзу (1982—1986) та Європейського астрономічного товариства (2004—2009), а також є астрономом 1-ї категорії Паризької обсерваторії (1992).

Я.С. Яцків — засновник і головний редактор журналу «Кинематика и физика небесных тел», науково-популярного часопису «Світотгляд», заступник головного редактора журналу «Наука та інновації», член редколегій часописів «Радіоастрономія і радіофізика», «Наука і наукознавство», «Світ фізики», «Artificial satellites» та ін.

З 1998 року Ярослав Степанович плідно працює як член Президії НАН України. Широко відома його діяльність в рамках Ради з питань науки та науково-технічної політики при Президентові України, Національній комісії України у справах ЮНЕСКО, на посаді голови Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України, заступника голови Ради з космічних досліджень, члена Комітету наукової термінології при Президії НАН України (з 2017 р.), а з 2002 р. — голови Науково-видавничої ради НАН України. Я.С. Яцків — іноземний член Польської АН.

Широко відомі результати його роботи упродовж 2000—2001 рр., коли Я.С. Яцків перебував на посаді першого заступника міністра освіти і науки, спрямовуючи зусилля на формування системи, здатної забезпечити якнайповніший розвиток вітчизняного науково-технічного та соціогуманітарного потенціалу. Саме тоді було розпочато організацію конкурсів на найкраще знання української мови серед учнівської молоді, які в 2007 році набули статусу Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика.

Ця діяльність продовжується, і громадські ініціативи державницького рівня Я.С. Яцківа і його колег на укріплення статусу нау-

ки в Україні, зокрема НАН України як провідної наукової установи, мають широкий резонанс і підтримку, сприяючи об'єднанню зусиль небайдужої спільноти громадян подолати кризові явища економіки та нерозуміння політичною елітою ролі освіти і науки в державі. Громадянська активність Ярослава Степановича — одна з невід'ємних рис його характеру, яка проявляється в багатьох сферах суспільного життя. Це і прагнення об'єднати демократичні сили незалежної України, і участь у роботі Міжнародної асоціації українців (президент у 2005—2008 рр.), Конгресу української інтелігенції та Ініціативної групи «Першого грудня». Популярні серед громадськості яскраві виступи Я.С. Яцківа в засобах масової інформації щодо різноманітних проблем науки і суспільного життя. Визнанням його громадської діяльності на захист освіти і науки є рішення провідних університетів країни бачити Я.С. Яцківа серед почесних професорів / докторів: Національний університет «Львівська політехніка» (2005), Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника (2006), Національний педагогічний університет ім. М.П. Драгоманова (2010), Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна (2011), Київський національний університет імені Тараса Шевченка (2015), Одеський національний університет імені І.І. Мечнікова (2015), Національний університет «Києво-Могилянська академія» (2016).

За свої здобутки на науковій і громадській ниві Я.С. Яцків удостоєний високих державних нагород (ордени «За заслуги» I, II, III ступенів, орден Ярослава Мудрого V ст.), відзнак Української церкви, громадських об'єднань і фондаций. Усе це є гідним прикладом самореалізації багатогранної на таланти та працьовитої людини. Водночас це стало можливим тільки завдяки самообмеженню і самопожертві Ярослава Степановича Яцківа. «Завжди робити те, що говориш, і говорити те, що думаєш» — філософське кредо його особистості.

*Ірина ВАВИЛОВА,
д-р фіз.-мат. наук, завідувач відділу позагалактичної астрономії
та астроінформатики ГАО НАН України,
учений секретар Ради з космічних досліджень НАН України*

ДЕЩО ПРО ВИДАВНИЧУ СПРАВУ

Ярослав Степанович Яцків очолив Науково-видавничу раду Національної академії наук України в жовтні 2002 року. Це призначення Президії НАН України було несподіваним не тільки для більшості присутніх, але й для Ярослава Степановича. На той час Науково-видавнича рада вже кілька місяців існувала без очільника після раптового переходу в Засвіти академіка В.В. Немошкаленка, який був великим ентузіастом академічної видавничої справи (1993—2002).

Володимир Володимирович Немошкаленко багато зробив для збереження академічної наукової періодики у найважчі часи економічної кризи 1990-х років. Тепер перед українською науково-видавничою справою постали нові виклики часу — інтеграція у світове інформаційне поле, а світ вже жив у нових інформаційно-комунікаційних технологіях. Тому й вибір наступника був дуже непростим.

Кандидатуру академіка Я.С. Яцківа на посаду голови Науково-видавничої ради НАН України запропонував президент НАН України академік Б.Є. Патон. Це сталось під час чергового засідання Президії 9 жовтня 2002 року без будь-якого попереднього обговорення. Ярослав Степанович на неочікувану пропозицію відреа-

*Ярослав
Яцків*

гував дуже швидкою і достатньо різкою відмовою, згадавши чималий перелік своїх посад та обов'язків. На той час він директор Головної астрономічної обсерваторії, голова Української астрономічної асоціації, Комітету з питань науки і культури, головний редактор декількох наукових журналів тощо.

Борис Євгенович все вислухав і спокійно сказав: «Ну от і добре! Давайте поздоровимо Ярослава Степановича з новою посадою і побажаємо йому подальших успіхів!» Що вирувало у бунтарській душі Ярослава Степановича, можна тільки уявити, але безмірна повага до Б.Є. Патона, його глибинної мудрості, розуміння людей та їхніх можливостей, причин і наслідків подій, що відбуваються на різних рівнях буття, змусили його згодитися з таким рішенням президента. Час показав, що рішення Бориса Євгеновича було надзвичайно далекоглядним, оскільки видавнича справа в Академії та її науково-методичне забезпечення були підняті на новий щабель.

Тут одразу хочеться згадати ще одну прилюдну розмову академіків Патона та Яцківа, яка відбулась у Головній астрономічній обсерваторії НАН України 2015 року, коли Борис Євгенович приїхав привітати Ярослава Степановича з 75-річчям. Я.С. Яцків дослівно сказав так: «Пам'ятаєте, Борисе Євгеновичу, як я не хотів очолювати видавничу справу в Академії? Тепер це моя любов!»

Тож натеper академік НАН України Я.С. Яцків очолює НВР НАН України 18 років поспіль. За цей час він, попри постійні законодавчі зміни у державі, зумів закласти нормативні підвалини провадження видавничої діяльності Академії й організувати наукові дослідження академічної видавничої справи з метою збереження набутого досвіду, вивчення відповідних напрацювань, окреслення цілей і пріоритетних напрямів розвитку, визначення конкретних кроків для їх реалізації на різних рівнях.

На той час, коли Я.С. Яцків став головою НВР НАН України, в Академії існував лише один централізований книговидавничий проєкт — «Наукова книга». На кінець 2020 року у межах цього проєкту видано понад півтисячі назв наукових монографій, що висвітлюють актуальні результати за всіма напрямками роботи НАН України.

А протягом подальших п'яти років за його ініціативи були започатковані і функціонують нині продовжувані загальноакадемічні проекти: «Наукова книга. Молоді вчені», «Українська наукова книга іноземною мовою», «Наукові переклади», «Наука для всіх». За проектом «Наукова книга. Молоді вчені», який був започаткований як спеціалізована форма підтримки молодих дослідників, випущено нині майже 70 назв видань, переважно гуманітарного спрямування. Проект «Українська наукова книга іноземною мовою» нараховує поки що лише 50 назв видань, однак має невдовзі поповнитись новими книгами з математики, фізики та механіки — у цьому проекті пріоритет за кількістю назв належить представникам фізико-технічних і математичних наук. Важливим, але важким у виконанні є проект «Наукові переклади», адже потрібно не тільки набути авторське право на переклад та видання, але й забезпечити найвищу якість опрацьованих текстів, для чого зусиль одного перекладача замало. Тому за цим проектом видано лише п'ять книг, проте кожною з них можна пишатися. Родзинкою серед видавничих проектів є науково-популярна серія «Наука для всіх», що нараховує понад 20 видань, — до її розвитку й наповнення Ярослав Степанович докладає зусиль повсякчас, тому ця серія представляє найрізноманітніші теми: астрономію, фізику, матеріалознавство, філософію, геологію, хімію, літературознавство. До того ж у викладі, доступному найширшому загалу.

Задля ознайомлення спільноти з цими виданнями Я.С. Яцків спонукав авторів та видавців розповідати про ці книги у пресі, брати участь у державних і міжнародних конкурсах, представляти видання у віртуальному просторі. Тому активно підтримував ініціативу надання для всіх видань цифрових ідентифікаторів об'єктів. Тепер ці книги внесені у загальносвітовий каталог наукових видань, що його підтримує агентство CrossRef. Кожне видання має віртуальну англomовну сторінку-картку, пов'язану стійким посиланням з ресурсом установи-видавця, де розміщено це видання. Забезпечені таким чином стійкі посилання безумовно працюють, адже нашими виданнями нині більше цікавляться у світі — ми бачимо це за зростанням кількості посилань на них, які фіксує система CrossRef.

За підтримки Я.С. Яцківа було оновлено й унормовано засади видання найстарішої й найповажнішої загальноакадемічної серії «Бібліобліографія вчених України» — її випуск не переривався від 1968 року, а до серії входить понад сотня видань, випущених на виконання рішень Президії НАН України та присвячених доробку академіків і членів-кореспондентів.

До кожного названого вище книжкового проекту створено й затверджено засади його наповнення та поширення випущених видань, унормовано умови конкурсного відбору та рецензування. Усі пропозиції розглядають члени Науково-видавничої ради, а затверджує Президія НАН України у вигляді щорічних планів академічних видавництва: «ДП «Науково-виробниче підприємство «Наукова думка» НАН України» та Видавничого дому «Академперіодика» НАН України.

Необхідно серед найважливіших академічних видавничих ініціатив згадати й «Програму підтримки журналів НАН України», у межах якої щороку здійснюється видання понад 40 назв академічних журналів різного тематичного спрямування. Завдяки виконанню програми, первинною метою якої було просто збереження наявних в Академії видань та дотримання ними графіків випуску (передовсім це стосувалось журналів гуманітарної царини), нині Академія має вагомий методичний напрацювання щодо уніфікації засад створення й оформлення наукових періодичних видань та їхніх електронних ресурсів.

Ярослав Степанович ініціював започаткування єдиного академічного науково-популярного журналу «Світогляд», на сторінках якого існує постійна рубрика «Новини академічного книговидання».

Надзвичайно вдалою стала ініціатива Я.С. Яцківа зі створення мультидисциплінарного наукового журналу «Наука та інновації» та видання його паралельно українською та англійською мовою з можливістю онлайн-доступу до всіх матеріалів. Цей журнал нещодавно увійшов до обох найповажаніших у світі наукометричних баз — Web of Science та Scopus.

За минулі 18 років реалізовано вагомі соціально значущі енциклопедичні проекти: завершено підготовку і випуск «Національного атласу України», «Енциклопедії історії України», «Шевченківської енциклопедії», «Історії української культури», «Енциклопедії міжнародного права». Ці видання поповнили вітчизняні та закордонні бібліотеки, а також вони представлені у відкритому доступі. Організація та нормативне забезпечення кожного з таких видань, особливо в умовах обмеженого фінансування, є надзвичайно важкою та копіткою працею.

Триває випуск чергових томів проекту, що також постав за ініціативи Я.С. Яцківа: «Енциклопедії сучасної України». Продовжується робота над підготовкою і випуском «Франківської енциклопедії» та «Словника української мови».

Примітно, що першим з тематичних вебресурсів Академії у межах загальноакадемічного порталу запрацював інформаційно-довідковий сайт «Наукові публікації та видавнича діяльність НАН України». Триває його постійне наповнення нормативними документами та роз'ясненнями НВР НАН України з актуальних питань організації видавничої справи в світі, Україні та Академії. Постійно розміщується інформація про нові видання, хід видавничих проєктів, про конкурси на участь у цих проєктах, семінари й конференції, інші видавничі події.

Від 2004 року триває видання щорічних анотованих каталогів книжкових видань НАН України та відповідне наповнення такого каталогу на згаданому вебресурсі. За цей період у каталогах представлено бібліографічні описи понад 15 тисяч книжкових видань та неперіодичних збірників наукових праць, випущених за участі наукових установ Академії. Було укладено й кілька видань каталогу періодичних видань НАН України, який існує нині в електронному вигляді.

Прагнучи підвищення рівня книжкової культури видань НАН України, п'ять років тому Я.С. Яцків запропонував організовувати щорічний конкурс на найкраще академічне книжкове видання. Усі книги, подані на конкурс, повинні бути випущені під грифом Академії. Їх розглядає експертна комісія, обираючи переможців

у різних номінаціях, а затверджує перелік і нагороджує лауреатів НВР НАН України. За п'ять років існування, від 2016, на конкурс було представлено 135 робіт, частина з яких отримали нагороди у різних тематичних і жанрових номінаціях.

Цікавими, хоч і важкими у реалізації були ідеї Я.С. Яцківа з відзначення 90-річчя НАН України: силами НВР НАН України було організовано конкурс на найкращу науково-популярну публікацію, що висвітлювала б наукові здобутки працівників НАН України, а також виготовлено ювілейний календар знакових у історії НАН України подій, пов'язаних з видатними іменами науковців та створенням наукових установ, найстаріших наукових періодичних видань і датами важливих відкриттів. Ювілейний академічний сезон 2008/2009 рр. засідань очолюваного Ярославом Степановичем дискусійного клубу «Елітарна світлиця» був присвячений різним питанням організації та здобуткам видавничої справи Академії, а також популяризації науки.

Задля методичного забезпечення та вивчення історії видавничої справи Академії, ознайомлення зі світовим досвідом та упровадження кращих практик у її науково-видавничу діяльність, Я.С. Яцків ініціював створення Групи науково-методичного забезпечення видавничої діяльності НАН України, яка фактично стала робочим апаратом НВР НАН України, домігся надання Видавничому дому «Академперіодика» НАН України статусу базової організації Науково-видавничої ради. Напрацювання групи представлені у започаткованій також до 90-річчя Академії за ініціативи Ярослава Степановича загальноакадемічній серії «Наука України у світовому інформаційному просторі», повнотекстова версія щорічних випусків якої представлена у відкритому доступі. Багато результатів досліджень і матеріалів з проблемних питань друкує «Вісник Національної академії наук України».

Надзвичайно активною до 2014 року була співпраця НВР НАН України з очільниками видавничої справи академій наук — членів Міжнародної асоціації академій наук (Білорусі, Вірменії, Латвії, Болгарії, Росії, Грузії та ін.). У межах цієї співпраці про-

ходили семінари і конференції, готувались спільні видання, було розпочато налагодження спільної передплатної спеціалізованої мережі для наукових періодичних видань. Засноване 2010 року для забезпечення роботи цієї мережі в Україні передплатне агентство «Укрінформнаука» від 2014 року змушене було перепрофілюватись і почало одним із перших в Україні упроваджувати міжнародну систему користування цифровими ідентифікаторами об'єктів для наукових статей, запропоновану агентством CrossRef. Як недовзі стало зрозуміло, ця ініціатива була актуальною і надзвичайно потрібною.

Завдяки невтомній енергії Ярослава Степановича та його бажанню розвивати видавничу справу, орієнтуючись на світові тенденції, питання організації видавничої діяльності Академії, її нормативного, матеріального і методичного забезпечення, повсякчас перебувають у полі зору Президії НАН України.

Окрім того, НВР НАН України бере участь і у нормотворчій діяльності держави. Прикладом цього є налагоджена робота в укладанні планів державного замовлення у сфері видавничої справи, зокрема на підготовку й випуск суспільно значущої видавничої продукції, що багато років НАН України здійснювала спільно з органами виконавчої влади. Тільки останні п'ять років підготовка і випуск здійснюються у межах академічної Цільової комплексної програми «Створення та розвиток видавничого комплексу НАН України», керівником якої є Я.С. Яцків. Цього року програма завершується, а за її результатами вже визначені нові завдання.

Багато зусиль НВР НАН України свого часу доклала до розроблення порядку розповсюдження видавничої продукції, випущеної установами Національної академії наук України на умовах державного замовлення та визначення нормативів рентабельності видання цієї продукції; до внесення необхідних змін у законодавство для зарахування редакторів наукових видавництв і працівників редакцій наукових періодичних видань до категорії наукових працівників; до забезпечення Академії реальних можливостей розвитку власної поліграфічної бази.

Важливою була експертна та консультаційна робота для органів виконавчої влади, зокрема з підготовки спільних засідань Президії НАН України та Комітету Верховної ради України з питань науки і освіти, а також внесення змін до Законів України «Про видавничу справу», «Про наукову і науково-технічну діяльність», робота з підготовки тематичних парламентських слухань, наприклад «Українська книга: реалії сьогодення та перспективи розвитку вітчизняного книговидавництва та книгорозповсюдження» і «Проблеми розвитку українського книговидавництва, книгорозповсюдження та перспективи підтримки книгочитання в Україні» і відповідних державних програм, що ними опікувався Державний комітет з питань телебачення і радіомовлення України.

Постійно тривала і продовжується співпраця з Міністерством науки і освіти України, зокрема під час підготовки кількох редакцій наказів щодо затвердження вимог до наукових фахових видань і порядку укладання їх переліку та пов'язаних з цими документами порядків присвоєння наукових ступенів і звань.

Чітка позиція проявилась у ставленні НВР НАН України до подій 2014 року та мовних аспектів видавничої діяльності в умовах російсько-українського конфлікту. Наприклад, за ініціативи Я.С. Яцківа було вирішено питання щодо анулювання свідоцтв наукових періодичних видань, започаткованих за участі НАН України та її установ, що були перереєстровані та виходять друком на територіях, тимчасово невідконтрольних Урядові України.

Вважаючи, що державна інформаційна політика має бути спрямована на формування, ефективне функціонування та захист національного інформаційного простору як підґрунтя та середовища державного розвитку, на забезпечення інформаційного суверенітету держави, НВР НАН України рекомендувала оновити та затвердити у новому складі редакційні колегії наукових періодичних видань, співзасновниками яких є Національна академія наук України та наукові установи відділень НАН України. Зрозуміло, насамперед це стосувалось редакційних колегій наукових видань переміщених установ. Певні роз'яснення тоді ж було надано стосовно мови наукових

періодичних видань, коректного подання афіліацій авторів, участі у роботі редакційних колегій видань, що виходять на тимчасово не-підконтрольних Урядові України територіях, і виданнях РФ, а також висвітлення на сторінках вітчизняних видань результатів, отриманих на окупованих територіях. І вже понад рік під орудою НВР НАН України триває робота з упровадження і неухильного дотримання вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» у академічній видавничій справі.

Саме через наполегливість Я.С. Яцківа академічна спільнота долучилась до нещодавного жвавого обговорення європейської ініціативи відкритої науки і, зокрема, Плану S. Загалом позитивно оцінивши цю ініціативу, НВР НАН України чітко визначила виклики та ризики втілення цього плану у наукове життя. Перекладаючи фінансування видавничої діяльності з читачів на авторів, цей план обмежує академічну мобільність та створює для науковців із різних країн нерівноцінні умови оприлюднення результатів власних досліджень. Найнегативнішим аспектом у цьому випадку для вітчизняних авторів є відсутність можливості захисту авторського права і суміжних прав, тобто невідповідність вітчизняного законодавства європейському, а для українських видавців наукової літератури — відсутність відкритих легальних механізмів для офіційного приймання оплати за публікації авторів з інших країн. Однак Я.С. Яцків побачив у цьому й можливості розвитку, звернувши увагу на необхідність створення засад паритетної співпраці з закордонними виданнями шляхом обміну статтями, а також розробки системи стимулювання працівників НАН України та надання їм підтримки для оприлюднення статей у закордонних наукових журналах. Адже саме необхідність інтеграції до світового наукового простору з можливістю забезпечення гідного представлення напрацювань вітчизняних науковців у ньому і має закласти підвалини стратегії провадження науково-видавничої діяльності Академії, визначає орієнтири і нагальні завдання Науково-видавничої ради та її очільника.

Водночас Ярослав Степанович не тільки очолює видавничу справу Академії, він і сам є активним автором. Зрозуміло, насам-

перед наукових журналів. Але нині надзвичайно багато важить його робота як популяризатора науки, зокрема на сторінках вже згадуваного журналу «Світогляд» та у засобах масової інформації. Його досвід та історія роботи у різних суспільно-політичних сферах, установах, об'єднаннях та ініціативних групах викладені у серії «Україна: з минулого в майбутнє» («Справа МОН», «Справа КЧЗ», «Справа МАУП»), у двотомнику «Моє земне тяжіння», книзі «Хроніки апексного десятиліття» та двох випусках «Хроніки постувілейного життя» (за 2011—2015 та 2016—2020 рр.).

Ці видання, як і наш огляд доробку Я.С. Яцківа лише в одній царині його активної діяльності, свідчать про його активну визначену громадянську позицію, уміння комплексного бачення проблем, прагнення знаходити яскраві й ефективні рішення будь-яких завдань, намагання залучати до обговорення важливих питань сьогодення якнайширше коло різноманітних фахівців для напруження з ними справді демократичних і консенсусних рішень.

Щиро сподіваємось, що любов Ярослава Степановича до науково-видавничої справи, набутий ним за майже 20 років у цій сфері досвід, його прагнення до оновлення та активного впровадження найкращих світових практик, що мають слугувати розвитку Академії та вітчизняної науки, підвищенню її престижу, ще неодноразово дадуть нам всім підстави пишатись спільною працею та її результатами.

*Олена ВАКАРЕНКО,
директор ВД «Академперіодика» НАН України,
учений секретар НВР НАН України (2001—2007)*

*Анна РАДЧЕНКО,
заступник директора ВД «Академперіодика» НАН України,
учений секретар НВР НАН України (2007—2012)*

*Юлія ДІДЕНКО,
учений секретар Сектору координації наукових досліджень
Науково-організаційного відділу Президії НАН України,
учений секретар НВР НАН України (2012 — дотепер)*

ПЕРЕГЛЯДАЮЧИ СВОЇ АРХІВНІ ЗАПИСИ ТА СПРАВИ...

Я вирішив використати проголошений в Україні «коронавірусний карантин» (рекомендовано бути вдома та перейти на дистанційний режим роботи), щоб дещо впорядкувати свої архівні справи та підготувати це видання.

Це, так би мовити, продовження чи доповнення до двотомника «Моє земне тяжіння» та регулярних видань моїх «Хронік».

Для кого і для чого я це роблю? Скоріш за все, для себе. Чомусь шкода розставатися з деякими архівними матеріалами. Більшість із них, ще радянської доби, я вирішив утилізувати. А деякі записи, вже часів Незалежної України, хочу зберегти тут у відсканованому чи передрукованому вигляді.

Опис архівних матеріалів я здійснюватиму у зворотному порядку: від сьогодні — 20 березня 2020 року (Дня весняного рівнодення) до початку 90-х років минулого століття. Для орієнтації у просторі і часі я намагатимуся вказувати місце та дату тих чи інших подій, а також моїх записів.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

НАН України сьогодні на історичному роздоріжжі. Хто і як керуватиме Академією після неперевреного за багатьма показниками Бориса Євгеновича Патона?

12 лютого 2020 року оголошено вибори президента НАН України та членів Президії НАН України. Я про це писав у статті «І ще раз про наболіле», яка розміщена на сайті ГАО НАН України і яку мені замовляла газета «Дзеркало тижня», але з невідомих мені причин не опублікувала (див Додаток 1).

Ще 10 березня 2020 року більшість членів Президії НАН України, серед яких і я, вважали, що Б.Є. Патон у черговий раз не відмовиться від висунення його кандидатури в президенти НАН України на новий термін. Відмовився! А ще раніше про можливих кандидатів на посаду президента НАН України та взагалі про виборчу ситуацію я написав у статті «Думки на папері» (див. Додаток 2).

Я довго сумнівався щодо моєї участі у цій виборчій кампанії. І навіть готував окремі документи — список праць, проект Програми тощо (див. Додаток 3). І все таки вирішив, що не братиму участі як кандидат у президенти НАН

*Рислав
Ліхвів*

України (з причин об'єктивних і суб'єктивних). Це не врахували члени Вченої ради ГАО НАН України та декотрі мої колеги, які висували мою кандидатуру у президенти НАН України.

Починаючи з 22 березня в Інтернет-обміні думками членів групи «небайдужих людей», переважно фізиків, йде жваве обговорення питання про те, чи можуть відбутися вибори під час карантину, чому досі не оприлюднені програми кандидатів (Б. Данилишин, А. Загородній, С. Комісаренко, В. Семиноженко та В. Гончарук).

Більшість схиляється до думки, що вибори потрібно провести якнайскоріше для того, щоб «нова академічна влада» могла включитися у реформування наукової сфери, зокрема НАН України.

Я вважаю, що вибори мають бути скасовані, оскільки кандидати не мають можливості обговорення своїх програм, і що провести вибори 15 квітня реально неможливо.

Цікаві є думки В. Локтева (чи не повертаємося ми до 1918 року, а саме початкових часів УАН?), С. Рябченка (як економічна криза позначиться на діяльності НАН України?) та ін.

А я дістаю свій перший архівний матеріал — газета «Зеркало недели», № 31, 22 серпня 2009 р.

Тоді ще лунали окремі позитивні ноти про НАН України:

*«По данным Президиума НАН Украины, за последние 15 лет на ПМЖ за рубеж выехало **600 сотрудников** научных учреждений Национальной академии. Среди уехавших — **105 докторов наук** и **327 кандидатов наук**. За последние годы количество эмигрировавших научных сотрудников в Украине сократилось более чем в десять раз по сравнению с первой половиной 90-х.*

*Звездные ученые покидают Украину, но оставшиеся тоже блещут. Навсегда или на время уехали многие именитые, амбициозные ученые, которые не захотели губить свой талант и перспективные наработки в сером прозябании нищенски финансируемых НИИ. Среди них — один из мировых пионеров в области биотехнологии, академик НАНУ **Юрий Глеба**, биохимик, академик НАНУ **Валерий Лишко**, генетик **Владимир Сидоров**, нейрофизиолог **Алексей***

Верхратский, физик-теоретик Владимир Миранский, математик Владимир Дринфельд, астроном Михаил Мищенко и др. Сегодня они работают в престижных научных центрах и университетах разных стран, приумножая славу мировой науки.

При этом труд ученых, оставшихся работать в Украине, не остается незамеченным мировой научной общественностью. Признанием достижений украинской науки является присуждение в последние годы нашим выдающимся ученым почетных международных премий и наград. Так, **Платон Костюк** награжден Золотой медалью и премией им. Дж. Гальвани за приоритетные работы в области нейронаук, **Виктор Барьяхтар** получил премию им. Н. Боголюбова Объединенного института ядерных исследований в Дубне за выдающиеся достижения в области теоретической физики, **Владимир Дринфельд**, еще работая в Украине, был удостоен Филдсовской медали — это высшее мировое отличие в математике, **Ярослав Яцкив** награжден Европейской премией им. Рене Декарта, **Эльмар Петров** — германской премией им. А. Гумбольдта, **Александр Гузь** получил высшую награду Европейской академии наук — медаль Паскаля, **Михаил Згуровский** — медаль М. Ломоносова РАН.

Украина космическая. Украина унаследовала почти треть советского ракетно-космического потенциала. За годы независимости украинский космический комплекс, к сожалению, не стал государственным приоритетом. И даже несмотря на это, сегодня Украина известна на мировом рынке своей космической продукцией: ракетами-носителями «Зенит», «Циклон» и «Днепр», космическими аппаратами «Січ», аппаратурой стыковки для Международной космической станции, системами прицеливания ракет, аппаратурой систем управления для космических комплексов «Союз», «Прогресс», «Протон», а также уникальными объектами наземной инфраструктуры: радиотелескопом РТ-22, контрольно-корректирующими станциями для глобальных навигационных спутниковых систем, сетью наблюдения геофизических явлений. Украина громко заявила о себе миру участием в международном проекте «Морской старт».

Національна академія наук України
Головна астрономічна обсерваторія (ГАО)
Витяг з протоколу № 3
засідання Зборів наукового колективу ГАО
від 10.03.2020 року
м. Київ

Кількість штатних наукових працівників ГАО НАН України становить 87 чоловік.
3 поважних причин відсутні 12 штатних наукових працівників.
Фактичний склад штатних наукових працівників ГАО НАН України 10.03.2020 р. становить 75 осіб.

ПРИСУТНІ:

50 штатних наукових працівників ГАО НАН України.

СЛУХАЛИ:

Про рекомендацію кандидатури доктора фізико-матем. наук, академіка НАН України, директора Головної астрономічної обсерваторії НАН України

Ярослава Степановича Яцківа

на посаду президента Національної академії наук України.

УХВАЛИЛИ:

За результатами голосування штатних наукових працівників ГАО НАН України (за – 36, проти – 9; утр. – 5) рекомендувати кандидатуру доктора фізико-матем. наук, академіка НАН України, директора Головної астрономічної обсерваторії НАН України

Ярослава Степановича Яцківа

на посаду президента Національної академії наук України.

Голова Зборів чл.-кор. НАН України Л.С. Пілюгін,
секретар Зборів к.ф.-м.н. Л.М. Свачій.

Вірно: учений секретар ГАО НАН України *Свачій* Л.М. Свачій.
10 березня 2020 р.

Національна академія наук України
ГОЛОВНА АСТРОНОМІЧНА
ОБСЕРВАТОРІЯ

03143, м. Київ,
вул. Академіка Заболотного, 27
Тел.: (044) 526 31 10
Факс: (044) 526 21 47
Для телеграм: Київ, небо
Ел.пошта: director@mao.kiev.ua
WWW: http://www.mao.kiev.ua

National Academy of Sciences of Ukraine
MAIN ASTRONOMICAL
OBSERVATORY

27 Akademika Zabolotnoho St.
03143 Kyiv, Ukraine
Tel.: 380-44-5263110
Fax: 380-44-5262147
E-mail: director@mao.kiev.ua
WWW: http://www.mao.kiev.ua

13.02.20 № 79-146/2

Акад. НАН України
Яцківу Ярославові Степановичу

Шановний Ярославе Степановичу!

Згідно з ухвалою Зборів наукового колективу (протокол № 3 від 10.03.2020 р.),
Головна астрономічна обсерваторія (ГАО) НАН України висунула Вашу кандидатуру
на посаду президента НАН України.

Відповідний витяг з протоколу Зборів наукового колективу ГАО НАН України докладається.

Заст. директора з наук. роботи ГАО НАН України

т. 526-47-60
Свачій Л.М.

С.Г. Кравчук

**Національна академія наук
України
РАДІОАСТРОНОМІЧНИЙ
ІНСТИТУТ
РІ НАНУ**

вул. Мистецтв, 4 м. Харків, 61002
тел 38(057)315 20 92, факс 38(057)706
14 15

E-mail:
rian@rian.kharkov.ua
Web: <http://ri.kharkov.ua>
Код ЄДРПОУ 02772020

**National Academy of Sciences of Ukraine
INSTITUTE OF RADIO
ASTRONOMY
IRA NASU**

4 Mustetstv Str, Kharkiv, 61002, Ukraine
Tel: 38(057)315 20 92, fax: 38(057)706 14 15

E-mail: rian@rian.kharkov.ua
Web: <http://ri.kharkov.ua>

203, 2020

№

На

№

від

—

—

Президія

**Національної академії наук України
Відділ наукових і керівних кадрів**

01601, Київ 30,
вул. Володимирська, 54

Вельмишановні колеги!

Вважаю за доцільне висунути академіка НАН України директора Головної астрономічної обсерваторії НАН України Ярослава Степановича Яцківа для участі в конкурсі на заміщення посади Президента Національної академії наук України у виборах 2020 року.

Добре знаю Ярослава Степановича більше 40 років як всебітньо відомого вченого-астронома та видатного громадського діяча. До багатьох своїх обов'язків і посад він завжди відноситься максимально активно і самовіддано, має цікаві ідеї стосовно збереження та еволюційного розвитку нашої Академії, вітчизняної науки в цілому. Не сумніваючись в абсолютній відповідності цій почесній і відповідальній посаді інших високоповажних претендентів, вважаю, що Я.С.Яцків повинен взяти участь у конкурсі на заміщення посади Президента Національної академії наук України.

З повагою та найкращими побажаннями,

академік НАН України
заступник директора – керівник
відділення низькочастотної
радіоастрономії

О.О. Коноваленко

Президенту України
Порошенку П. О.

Високоповажний пане Президенте!

Один з моїх колег з Ініціативної групи «Перше грудня» нещодавно висловився так: «Для чого турбувати Президента наївними зверненнями та листами? Президент значно більше за нас поінформований про все, що відбувається в Україні та світі...».

І все таки я дозволю собі написати Вам цього листа у тривозі за наше майбутнє.

Переглядаючи свій архів, знайшов такі рядки, написані ще у 90-х роках минулого століття: «Нема народу, нема держави, нема проблем. Щоб не було народу, необхідно позбавити його єдності та традицій. Як це зробити? Перш за все ліквідувати внутрішні зв'язки та роздробити територію. Потім позбавити народ національної ідеології, тобто люди не повинні мати віри до своєї нації, еліти, влади, освіти, засобів технологічного розвитку і т. н.!».

Так вже було в історії України.

Завдяки Вашим рішучим діям у боротьбі з ворогами України (внутрішніми та зовнішніми) та зростанню поваги до нашої держави з боку провідних країн світу є сподівання, що на цей раз такий сценарій не здійсниться.

Залишається актуальною проблема вивести Україну у майбутньому до числа провідних культурно- та технологічно-розвинених країн світу.

Це, на мою думку, є проблемою, вартою уваги Президента України у 2019-2023 рр. Проблема досить складна.

По-перше, в Україні сьогодні відсутня належна пошана до тих, хто створює і реалізує проекти майбутнього – а це наука, освіта та культура.

Незможна (і навіть бідна) людина може бути науковцем (і так зараз є) тільки тому, що мріє про вдосконалення нашого життя. А ось коли вона усвідомлює, що стає об'єктом зневаги, то, принижена і ображена, вже не здатна висувати нові ідеї та вирішувати фундаментальні проблеми.

2

Я вже мав нагоду при зустрічі з Вами звернути на це увагу, пропонуючи Вам «деколи хвалити українських вчених».

По-друге, в Україні терміново необхідно підготувати та реалізувати декілька державних програм (це вимагає ситуація, бо ми опинилися на краю прірви), а саме:

1. Державна програма підтримки високотехнологічного сектору промисловості України (конкурентоспроможного на міжнародному ринку праці, частка якого з кожним роком у нас зменшується).

2. Державна програма підтримки молодих вчених фізико-математичних та технічних наук (щоб зупинити деградацію науково-технічної сфери та «витікання мізків» до західних країн).

3. Національна програма співпраці з науковою та освітянською діаспорою (щоб залучити кращих її представників до вирішення актуальних для України проблем – атестація кадрів, експертиза проектів, тощо).

Щоб реалізувати таке амбітне завдання – вивести Україну до числа розвинених країн світу не тільки владі, але й суспільству необхідно брати відповідальність на себе, розуміючи, що якими б жорстокими не були заходи, вони є стратегічно необхідні нашій країні. Тут важливу роль мають відігравати громадські об'єднання та підтримка у ЗМІ (я в цьому переконався на прикладі дискусійного клубу «Елітарна світлиця», який вже більше 20 років проводить свої зібрання в Київському будинку вчителя).

Тільки за Вашої підтримки ця ініціатива може бути успішною, а громадські ради та спілки готові долучитися до її реалізації.

З повагою,

12.05.2015р.

Ярослав Яцків

Президенту України
Володимиру Зеленському

Шановний пане Президенте!

Я знаю та розумію, що цей лист не потрапить до Вашої уваги. Але у мене вже склалася така практика спілкуватися або писати листи Президентам України.

Як правило від таких дій не було реальної користі... а я продовжую писати. На мій попередній лист щодо організації контролю космічного простору в Україні я отримав позитивну відповідь від Вашого офісу та повідомлення, що Державне космічне агенство та Міністерство оборони України проведуть відповідну нараду. Досі така нарада не проведена.

Мій сьогоднішній лист відноситься до проблем стану наукової сфери України. На жаль, на фоні деяких позитивних змін, у цій сфері накопичилося дуже багато невришених питань. Колись я безуспішно звертав на них увагу Президента України П.Порошенка (додаю).

На жаль, і у Ваших словах та діях не відчувається розуміння розвитку науково-технологічної сфери для майбутнього України. Для Вас і наукової спільноти було б дуже важливо, якщо б Ви знайшли можливість зустрітися з відомими вченими України та познайомитися з їхніми думками щодо розвитку науки в Україні.

З повагою,

12.05.2020р.

Ярослав Яцків

Всего за годы независимости украинскими ракетными комплексами осуществлено 115 успешных пусков ракет-носителей с космодромов различных стран».

Тепер вже на «владному Олімпі» не чути слів про науку, та й у суспільства (і без коронавірусу) не відчувається оптимізму. Чому? Ось які записи я знайшов у своєму архіві вже післямайданного часу.

Я не міг з байдужістю спостерігати, як деградує наукова сфера України. Тому цю проблему виносив на обговорення у дискусійний клуб «Елітарна світлиця» (відео-репортажі є на *YouTube*) та писав і пишу листи Президентам України.

Якщо до цього всього ще додати агресію Росії, наявність ДНР і ЛНР та проблем відновлення цих територій, а також сьогоднішній стан національної невизначеності у суспільстві, то взагалі стає моторошно. Подаю тут «архівну» думку В. Нахмановича (газета «День», № 214, 28 листопада 2017 р.):

«Бо проблемою є панування у суспільстві споживацьких цінностей. Адже суспільство, яке націлене лише на споживання, на якусь особисту вигоду, просто не може існувати, насправді воно може лише певний час доіснувати. Суспільство підтримують лише спільні моральні цінності, набагато вищі за бажання добре жити.

Тому це просто проблема самозбереження. Або Україна перетвориться на самодостатню цивілізацію з національною ідеєю та суспільною мораллю, солідарністю і співпрацею, або знову зникне з мапи Європи».

А ось яка записка зберігається у моєму архіві:

«Суспільство, що втрачає свою національну ідентичність та свій культурний стрижень, приречено до втрати свого потенціалу вже у середньостроковій перспективі».

І все-таки я залишаюсь оптимістом. Україна здолає ці випробування і стане потужною Європейською державою.

А ми, нинішнє покоління громадян України, будемо гордитися причасністю до цієї історичної доби нашої держави.

ВЕЛИКОДЕНЬ

Зараз Великий піст, і християни готуються до святкування Великодня. І тут є проблема з використанням різних календарів.

Католики святкуватимуть 12, а православні — 19 квітня. Я вже згадував у «Світогляді», чому католицька церква святкує Різдво Христове 25 грудня (хоч і точна дата народження Христа невідома).

Ця дата була вибрана умовно у дні після зимового сонцестояння, коли світла частина доби починає збільшуватися, а цей день був римським святом бога Сонця. Таким чином було досягнуто компромісу, щоб не викликати гнів язичників. Через неприйняття Православною церквою Григоріанського календаря православні святкують Різдво 7 січня.

А взагалі питання вибору віри досить неоднозначне. Християни дотримуються канонів своєї церкви та сприймають їх як щось дане, незважаючи на те, як ці канони формувалися.

У своєму архіві знаходжу такі записи:

- ♦ на Сході у 325 році були визначені такі компоненти віри: Бог-отець, Син Божий та Дух Святий. Це було прийнято на Першому Константинопольському соборі;

4 ВЕЧІРНИЙ КИЇВ

10 квітня 2001

Цього року Воскресіння Христове святкуватимуть усі церкви в один день, 15 квітня

Історичний коментар «Вечірці» дав протоієрей УПЦ Київського патріархату, доктор історичних наук Юрій Мицик.

Як відомо, Пасха не має постійної дати в календарі. Ще 325 року Нікейський церковний собор вирішив: Великодень святкувати першої неділі після першого новолуння, яке настає після весняного рівнодення або збігається з ним. Якщо збігається, то Пасха в католиків, які святкують її за новим календарним стилем, припадає на 22 березня – це найбільш рання дата Великодня.

Православна ж церква, як і греко-католицька, послуговується старим стилем, отож весняний проміжок часу, на який може випасти Великодень, у неї зміщений на 13 діб уперед. Православна Пасха може святкуватися не раніш як 4 квітня і не пізніше 8 травня (у католиків не пізніше 25 квітня).

Але на практиці часовий проміжок між датами Великодня не завжди становить 13 днів. Інколи православні святкують на п'ять тижнів пізніше за католиків, інколи лише на тиждень. Трапляється, як і цього року, збіг дат православного і католицького Великоднів.

Такий часовий різнобій зумовлений тим, що православна церква, крім старого стилю, користується ще й старовинною таблицею визначення новолуння, складеною 1500 років тому. А римо-католики її періодично уточнюють. Отже, кожна церква за власною, досить складною схемою визначає день Воскресіння Христа.

Крім цього року, усі церкви святкуватимуть «об'єднану» Пасху в 2004, 2007, 2010, 2011, 2014 і 2017 роках.

Найбільш рання православна Пасха (4 квітня) буде 2010 року, а найбільш пізня у цьому столітті – аж 2078 року.

♦ на Заході ці компоненти віри були прийняті тільки у VIII столітті.

А щодо дати святкування, то я знайшов у своєму архіві такий матеріал з газети «Вечірній Київ» (див. с. 21).

До різного у часі святкування Великодня ми вже якось звикли. Але цей рік особливий, бо карантин: бажано до церкви не ходити, не причащатися, до образів не торкатися...

Як тут бути? Бажано остерігатися.

У ПОХІД ЗА ДЕПУТАТСТВОМ: 30 РОКІВ ТОМУ

Це були незабутні часи в історії нашої держави, яка розпочала шлях до відродження. В СРСР йшла «перестройка» за М. Горбачовим. Система прагнула, не змінюючись радикально, пристосуватися до нових умов життя. У моєму архіві зберігаються такі матеріали:

- ♦ мій постер як кандидата у народні депутати;
- ♦ агітаційна листівка за кандидата Я.С. Яцківа.

У народні депутати я не пройшов. По цьому округу виграла вибори Л. Скорик — активістка Народного Руху України.

Згодом десь через 15 років після цієї першої спроби здійснив другу спробу стати народним депутатом за списком Партії національно-економічного розвитку України (ПНЕРУ), очолюваної П. Матвієнком — сином унікальної людини, голови Промінвестбанку В. Матвієнка.

Були чудові поїздки Україною, була видана збірка моїх матеріалів з «Проблем розвитку наукової та науково-технічної сфери України». Були гарні товариські зустрічі...

ПНЕРУ не набрала необхідної кількості голосів, але я був щасливий з такої нагоди тісно спілкуватися та співпрацювати з Матвієнками.

ДЕПУТАТИ УКРАЇНСЬКОЇ РСР ПЕРШОМУ ОКРУГУ № 1 м. КИЄВА.

ПЛОТИРОВАТЬСЯ ДЕПУТАТЫ?

давно и он не зависит от
чение Вселенной и ее взаи-
Земля.

общество вошло в критичес-
кий климат играет немало-
тета общечеловеческих цен-
от происходящих событий.

ерестройку и распростране-
в нашей стране;
эмоционального, а не науч-
ликой;

катастрофы в планетар-

, я приложу все свои силы,
ложившегося положения.

И ПРИНЦИПЫ МОЕЙ ПЛАТФОРМЫ:

офессия. Он избирается на-
а и исполняет его и только

шагъ. Не разрушать, пока

гв. За чертой бедности нет

я идеалов, нет будущего.

ОТОРЫМ ВАЖНЫМ АМ:

ед — в длительном насиль-
ных принципов и идей, да-
правственности, в отчужде-
сти.

орический шанс эволюци-
ния политической, социаль-
щества.

евозмозно без развития
нического потенциала. Лю-
должно предшествовать
экспертиза.

— это стремление к восста-
новности в судьбах многих
и социального благополу-

Я ВЫСТУПАЮ ЗА:

— Первоочередное принятие декларации о государствен-
ном и экономическом суверенитете Украинской ССР как прав-
овом фундаменте новой истинно демократической федера-
ции;

— Коренное изменение ныне действующей Конституции
УССР (без шестой или ей подобных статей);

— Полновластие Советов всех уровней (без оговорок и
ссылок на партийную власть);

— Приведение республиканского законодательства в со-
ответствие с нормами международного права (без ограниче-
ния страны и места проживания);

— Создание и развитие общественных и политических
структур, отстаивающих общечеловеческие принципы и цен-
ности (без препятствий в регистрации в установленном по-
рядке);

— Национальное возрождение украинской культуры и
культур других народов, проживающих на Украине (без
притеснений какой-либо из них);

— Полную свободу предпринимательства, ограниченную
только уголовным кодексом и налоговой системой (безотно-
сительно от форм хозяйствования);

— Создание на Украине новых наукоемких производств и
реконструкцию существующих на основе ресурсосберегаю-
щих экологически чистых технологий (без превышения тех-
нической нагрузки критического уровня);

— Создание системы экологического контроля среды оби-
тания с помощью наземных и космических средств (без ог-
раничений на экологическую информацию);

— Ликвидацию всех преимуществ и льгот (единственная
льгота — оплата по труду) и повышение размеров минималь-
ных зарплат, стипендий и пенсий в зависимости от индекса
цен (несмотря на экономические трудности);

— Преимущественное развитие фундаментальных иссле-
дований в Академии наук УССР и их целевое финансирова-
ние (равно как и культуры, и здравоохранения) из бюджета
республики (без вмешательства ведомств в деятельность
АН УССР).

ВСЕ ОСТАЛЬНЫЕ ПУНКТЫ МОЕЙ ПРОГРАММЫ —
ЭТО НАКАЗЫ МОИХ ИЗБИРАТЕЛЕЙ, которые прямо или
косвенно относятся к сфере моих профессиональных инте-
ресов.

Я. С. ЯЦКИВ

П/к «Молодь». БФ 14670. 02.02.90. Зак. 0—72. Тираж 250 экз.

ГОЛОСУЙТЕ ЗА КАНДИДАТА В НАРОДНЫЕ ДЕПУТАТЫ УКРАИНСКОЙ ССР

ЯЦКИВА Я.С.

УМЕНИЕ ПОСТАВИТЬ АКТУАЛЬНЫЕ НАУЧНЫЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ ЗАДАЧИ, ЧЕТКО ОРГАНИЗОВАТЬ ИХ РЕШЕНИЕ, ПРИНЦИПИАЛЬНОСТЬ И ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ЗА СВОЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ - ГЛАВНЫЕ ЧЕРТЫ АКАДЕМИКА Я.С.ЯЦКИВА, О ШИРОКОМ ПРИЗНАНИИ ЕГО АВТОРИТЕТА СВИДЕТЕЛЬСТВУЮТ: ИЗБРАНИЕ ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТОМ МЕЖДУНАРОДНОГО АСТРОНОМИЧЕСКОГО СОКЗА, ЧЛЕНОМ РЯДА ЗАРУБЕЖНЫХ ОБЩЕСТВ И ОРГАНИЗАЦИЙ, ПРИСВОЕНИЕ ЕГО ИМЕНИ ОДНОЙ МАЛОЙ ПЛАНЕТЫ СОЛНЕЧНОЙ СИСТЕМЫ И ДР.

ЯЦКИВ ЯРОСЛАВ СТЕПАНОВИЧ, 1940 г. рождения, украинец, член КПСС, доктор физико-математических наук, академик АН УССР. Родился в с.Данильче Ивано-Франковской области в семье крестьянина. В 1960 г. окончил Львовский политехнический институт по специальности астроном-геодезист. В 1961-1965 гг. учился в аспирантуре. С 1965 г. работает в Главной астрономической обсерватории АН УССР г.Киеве. С 1975 г. возглавляет эту Обсерваторию. Известный ученый в области астрономии, астрометрии и космической геодинимики. Автор свыше 200 научных работ, руководитель ряда международных и всесоюзных программ, участник уникального эксперимента нашего века - миссии к комете Галлея и др.

Лауреат Государственных премий СССР и УССР.

Женат, жена - врач-онколог, сын - аспирант.

Кроме научной деятельности Я.С.Яцкив уделяет большое внимание общественно-полезной и миротворческой деятельности. Участник международных движений "Ученые за мир" и "Люди к людям". Выступает за утверждение нового гуманизма, за гармоничное развитие духовных, философских и научных ценностей, за глубокое уважение к свободе и правам человека. На миротворческой ниве встречается с Р.Ганди (1985), М.С.Горбачевым (1986), Римским папой Иоанном Павлом II (1986). В начале 1990 г. получил письмо от Международной ассоциации "Люди к людям", которую возглавляет Президент США Дж.Буш, в котором говорится: "Мы высоко ценим Ваш вклад в дело мира на Земле и международное взаимопонимание".

УБЕЖДЕНИЯ Я.С.ЯЦКИВА

- НАРОДНЫЙ ДЕПУТАТ - ЭТО ПРОФЕССИЯ. ОН ИЗБИРАЕТСЯ НАРОДОМ, ВЫСТУПАЕТ ОТ ИМЕНИ НАРОДА И ВЫПОЛНЯЕТ ЕГО И ТОЛЬКО ЕГО ВОЛЮ.
- ДУМАТЬ - ПРЕЖДЕ ЧЕМ РАЗРУШАТЬ. НЕ РАЗРУШАТЬ, ПОКА НЕ ЯСНО, ЧТО СТРОИТЬ.
- БЕДНОСТЬ - ХУДШЕЕ РАБСТВО, ЗА ЧЕТОЙ БЕДНОСТИ НЕТ СВОБОДЫ.
- ЦИВИЛИЗОВАННОЕ ОБЩЕСТВО НЕВОЗМОЖНО БЕЗ ДОСТАТОЧНОГО НАУЧНОГО И НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА.

Я.С.ЯЦКИВ - человек чести, высокопорядочный, доброжелательный, чуткий, добрый, решителен, любую поставленную задачу выполняет грамотно, четко и доводит до конца. Достоин быть народным депутатом УССР.

Павло МАТВІЄНКО

**ПОЛІТИЧНІ СПРЯМУВАННЯ
ПАРТІЇ
НАЦІОНАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ**

Ярослав Яцків

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
НАУКОВОЇ ТА
НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ
СФЕРИ УКРАЇНИ

Вибрані статті, матеріали та інтерв'ю

Київ 2006

ЯЦКІВ Ярослав Степанович

Видатний учений у галузі астрономії, космічної геодинаміки та космічних досліджень, громадський діяч, доктор фізико-математичних наук (1976), академік НАН України (1985), заслужений діяч науки і техніки України (1988), лауреат Державних премій у галузі науки та техніки України (1983, 2004) та СРСР (1986), премії Європейського Союзу ім. Р. Декарта (2003).

З 1962 р. Я. Яцків працює в Головній астрономічній обсерваторії НАН України, з 1976 р. – її директор. Ним запропоновані нові підходи до побудови глобальної земної та небесної систем координат, вивчено вільний рух полюсів Землі. Я. Яцків брав активну участь у підготовці та виконанні ряду космічних програм СРСР (ВЕГА, ФОБОС, МАРС), а також в організації космічних досліджень в АН УРСР (1986–1992). З 1998 р.

Я. Яцків, як член Президії НАН України, координує наукові космічні дослідження в Україні.

У 2000–2001 рр. Я. Яцків – перший заступник міністра Міністерства освіти і науки України.

1991 року Ярослав Яцків ініціював створення Української астрономічної асоціації (УАА) і є її незмінним президентом.

Широкого визнання набула діяльність Я. Яцківа на чолі Українського міжнародного комітету з питань науки і культури (КНК) при НАН України (з 1990 р.). В 2005 р. його обрано Президентом Міжнародної асоціації українців.

Ярослав Яцків – лауреат багатьох премій, серед яких НАН України імені Є.П. Федорова, імені Олекси Гірника, “Фундація доктора Дем’янів. За мир і свободу України” та ін. Його нагороджено орденами “За заслуги” III та II ступенів. Він є членом Польської академії наук, Міжнародної академії астронавтики та багатьох міжнародних наукових організацій.

Мала планета Сонячної системи №2728 носить ім’я “Яцків”.

*“Ще з дитинства батьки привчили мене покладатися на власні сили. І це стало нормою мого наукового та громадського життя. Тому я підтримую Партію національно-економічного розвитку України (ПНЕРУ), яка виступає за побудову незалежної, демократичної, конкурентноспроможної української держави **ВЛАСНИМИ СИЛАМИ**. Для мене велика честь брати участь у виборчій кампанії 2006 року разом з цією партією”.*

Ярослав Яцків

НА ГРОМАДСЬКІЙ НИВІ

Волею долі у 1990 році на другий день після проголошення Верховною Радою УРСР Декларації про державний суверенітет України мене призначили Головою Українського міжнародного комітету для зв'язків з українцями за кордоном при АН УРСР (пізніше — Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України). Про роботу цього Комітету детально розказано в книзі «Наука і культура України. Долаючи кордони» (Київ: Академперіодика, 2018. 176 с., 72 іл.).

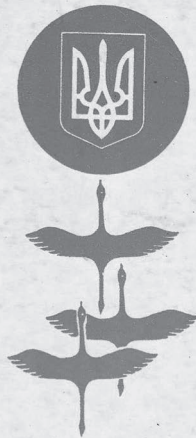
У результаті цього «призначення», використовуючи свої професійні зв'язки, я крок за кроком інтегрувався у закордонне українство. Водночас почав брати активну участь у справах національно-демократичних сил України у складі Конгресу української інтелігенції (КУІН) та Української всесвітньої координаційної ради (УВКР).

Ці часи запам'яталися завдяки зустрічам з неординарними особистостями. Я, як губка, всмоктував їхні думки, поради та пропозиції. У моєму архіві є багато записів-споминів про такі зустрічі. Наведу деякі з них.

*Рислав
Лисів*

УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ КОМІТЕТ
З ПИТАНЬ НАУКИ І КУЛЬТУРИ
ПРИ НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ НАУК
УКРАЇНИ

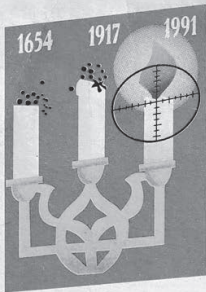
UKRAINIAN INTERNATIONAL COMMITTEE
OF SCIENCE AND CULTURE
AT THE NATIONAL ACADEMY
OF SCIENCES OF UKRAINE

ІСН

091998

МАНІФЕСТ У ІНТЕЛІ

На п'ятому році незалежності, в час прийняття України до Ради Європи відбуваються події, що загрожують як матеріальним основам існування Української держави, нації, так і її мові, культурі, духовності.

Зовнішні та внутрішні антиукраїнські сили, що впродовж кількох останніх років успішно блокували й саботували процеси перетворення України в сильну, багату, соціально справедливую й авторитетну державу, нині перейшли до вирішального штурму з метою нашої "білорусизації". Нас хочуть знову позбавити найголовнішого – власної Батьківщини, обернути на безрідних люмпеків, яким байдуже, хто їх нагодує, розпоряджаючись їхнім же національним багатством.

Усе робиться послідовно, сплановано і таємно від суспільства, щоб не дати українському народові стати господарем на землі своїх предків. Штучно, навмисне створюються "борги" України сусідам на мільярди доларів; на невідгінних умовах експортується за кордон найцінніша продукція; за безцінь розпродаються російському капіталові, іншим чужинцям прибуткові, потужні підприємства і галузі, які є основою нашої економіки (літакобудування, торговельний флот, хімічна промисловість, металургія, машинобудування, військово-промисловий комплекс, нафто- і газопроводи, нафтопереробні заводи і газосховища): укладаються нерівноправні угоди з Росією в економічній і військовій сферах; не виводяться іноземні війська з України, занепадають наукові центри, паралізуються фінансово-кредитна система: руйнується високотехнологічний індустріальний і науковий потенціал, зростає безробіття, постійно підвищуються ціни, хронічно затримуються зарплата, пенсії, стипендії.

Це – не стихійне лихо, не безконтрольні процеси, не брак компетентних управлінців. Україну розвалюють уміло, професійно ті, хто нею сьогодні керує, і хто спрямовує їх з іншої держави. Робиться все, аби підірвати здатність Українських Збройних Сил захищати державу і народ. Робиться все, аби нацькувати проти народу кримінальні клани й державні силові структури.

Кому це вигідно, кому потрібно? Вищі урядовці замовчують недружню, а останнім часом відверто ворожу, агресивну щодо України політику офіційної Росії. Чому? Значна частина державних провідників сама виступає захисниками національних інтересів Росії в Україні, підпорядковує свої дії стратегічним планам Кремля. Ці ще донедавна засекречені плани цинічно задекларував Президент РФ у своєму Указі № 940 від 14 вересня 1995 року про стратегічний курс Росії щодо країн СНД, згідно з яким Україна вже розглядається фактично як російське генерал-губернаторство, "зона національних інтересів Росії".

У той час, коли в Росії всі без винятку політичні сили переходять на імперські позиції, коли й офіційна влада робить ставку на ідеологію запеклого шовінізму, російської винятковості, месіанізму, вищості над іншими народами, сучасні державні дії ігнорують таке загальновідоме поняття, як національна гідність власного народу, дозволяють собі відверто зневажати й принижувати її перед усім світом. Сьогодні вже не тільки за межами України, а й у самій Україні поновлює кількасотлітній стратегічний курс "Україна без українців", курс на знищення української нації під прикриттям "загальнодемократичної", "загальнослов'янської", "загальноправославної" демагогії, що завжди слугувала нашим гнобителям.

Складовою цього курсу є посилене плондрвання української культури. Ми, представники української інтелігенції, засвідчуємо: за винятком 30-ти років, коли більшовики вигубили практично всіх діячів нашої культури, науки і техніки, знищили третину української нації подібної деукраїнізації України не було.

На п'ятому році незалежності гине українське книговидання – виходить лише три відсотки українських книжок. Водночас без будь-яких обмежень, без сплати мита ввозиться з-за кордону низькопробна література російською мовою, скорочується кількість українських газет і журналів, знову закриваються українські дитячі садки, школи, документація в багатьох галузях, навіть у найвищих органах влади, ведеться недержавною мовою. У багатьох областях блокується відкриття нових українських закладів культури,

закриваються українські газети й журнали, розповсюдження, витісняється українська мова.

Руйнації зазнає фундаментальна наука. Академія наук, що дала світові таких Грушевський, Палладін, Патон, Глук, виховання перебувають науковці, вчені. Все це дає підстави зробити висновки, що мова драгують органи управління як у активний опір, зони переслідуються. Народ упродовж століть, всупереч з виховував рідну мову, і зараз, у самоборотності за її порятунком. Безпрецедентно урядовців розмовляє мовою чужої "незалежність" від власного народу. Представників влади у Росії? В будапештському: "Коли я молюся чужою мовою, розуміння моє залишається без плоду".

Шалений тиск антиукраїнських сил на владу, особливо в південно-східних областях України, вони роблять нас "унікальними" заховають і пропагують антиукраїнську культуру, щоб розколотися, розбратити вчасі "Закон про мови" не тільки не в загрозі перегляду, нав'язуваного російськими письменниками, НАН України партії і конфесії неодноразово зверталися до Кабінету міністрів з пропозицією вжити заходів, аби підтримати державну мову, українську літературу, театр, кіно. У відповідь – прикриває справжній психологічний окремих регіонах політичних репресій патріотів витісняють з армії, звільняють з роботи, аби досягти "критичної маси" народу апарату, як і радять стратеги російської держави патріотів не допускати до сфери управління.

Войовничий російський націоналізм, адміністративного управління, а особливо в Україні. По суті, проти українців в Україні. Ми шануємо російську мову й культуру, але не підтримуємо стандарт агресії, коли за нею сунуться в нашу культуру, в її ім'я по-варварському триває знищення української культури, в її ім'я по-варварському триває знищення української культури.

Минув час, коли антиукраїнську політику вважали невідомою, безкультурною, а народ розривав над учасниками похороноблені до зубів молодички били старі кричали "бей хохлів!" і топтали скривавлені прапори. Це ж у яких волебуло дресировувати таких осатанілих штурму? Це ж які опотворені душі треба малими партіям та угрупованням, а русофашистів у нашій державі й водночас репресувати законні українські громадянські організації.

Українські інтернаціоналістичні сили рідну землю на колонію Росії, адже б диктувати свою волю світові. Разом з українським, запеклим, поки що "холодним" антиукраїнським курсом.

Українська інтелігенція рішуче засуджує антиукраїнських сил на нашій спільній батьківщині з думкою, що українська фальшивка тих, для кого проголошені

УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ

Ці журнали або примусово припиняється їх українська культура з радіо і телебачення. за наука. Фактично знищується Національна і таких видатних учених, як Вернадський, н, Глушков та інші. На межі фізичного іді, вчителі, лікарі, культосвітні працівники. існовок: національна культура й державна я як у столиці, так і в областях, їм чиниться ться. Створюється абсурдна ситуація. Наш ереч заборонам і цькуванням, обіграв і , у самостійній державі, йому доводиться еденотно: народ має свою мову, а більшість ужої країни, з викликом демонструючи ароду. Чи можна собі уявити іншомовних В будь-якій країні світу? Сказано ж бо ужою мовою, то хоч дух мій молиться, та з плоду".

Ціх сил зростає на всіх поверхах державної ідних та окремих центральних областях ікальною" країною в світі. Вищі урядовці український "регіональний підхід" у сфері атати наш народ. Прийнятий ще в імперські и не виконується, а постійно перебуває під ного російськими націоналістами в Україні.

Україні, творчі й громадські організації, зверталися до Президента, Верховної Ради, го вжити хоч якихось заходів, у, українські книговидавання, освіту, науку, зовідь - глухе зневажливе мовчання. Воно ітичний антиукраїнський терор, початок в пресій на національному ґрунті. Українських звільняють з роботи. В кадровій політиці ичної маси" україноненависників у держав- теги російського націоналізму. Українських ери управління в усіх галузях суспільного

іоналізм опановує всі рівні державно- , а особливо у південно-східних областях ів в Україні вже проводяться етнічні чистки. ультуру, але нам прикро, коли з неї роблять сунуть танки і авіація, розтоптуються інші юкому грабуються багатства інших народів. ську позицію вищих урядовців можна було ьтурністю, помилкою. Ще свіжа в пам'яті ми похорону Патріарха Володимира, коли ли старих, дітей, жінок, священників, люто ли скроплений кров'ю безневинних жертв их вольєрах, на яких духовних харчав треба ілих штурмовиків, карателів власного наро- греба мати, щоб потурати відверто антидер- нням, збройним підпільним формуванням й водночас без суду і слідства забороняти та і громадські організації?

іеристи сподіваються знову обернути свою , адже без України Росії не до снаги знову 'азом з офіційним Кремлем вони роз'язали холоду", війну проти України.

че засуджує провокаційну й згубну політику йї споконвічній землі. Ми категорично не країнська ідея в Україні не спрацювала. Це роложення суверенітету нашої держави -

"тимчасове явище". Благородна за своєю суттю національна ідея неодмінно спрацює, як і в кожній цивілізованій країні, об'єднає всіх громадян України у всенародному русі за те, щоб узяти власну долю у власні руки, відродити економічну міць, рідну культуру, досягнути процвітання нашого працьовитого, талановитого народу.

Ми розуміємо захист своєї культури, науки, духовності як захист прав кожного громадянина України на володіння часткою національного багатства, права на повноцінне трудове життя й гідний добробут, який йому здатна забезпечити наша високорозвинена, багата на природні ресурси Батьківщина.

Ми розуміємо захист культури і науки як відстоювання рівноправних, взаємовигідних, в нехизацьких й експлуататорських щодо нас стосунків з усіма країнами й народами.

Ми розуміємо захист культури і науки як гарантування прав людини, особи. Ми розглядаємо культуру як глибоку повагу влади до свого народу, такої влади, яка непосміла б ганьбити Українську державу, принижувати її народ.

Українська інтелігенція з розумінням ставиться до неминучих об'єктивних труднощів перших років нашої незалежності. Але ми ніяк не можемо примиритися з тим, що нас заганяють у глухий кут національного небуття. У нас вистачить стійкості й самопожертви, як і в попередніх поколіннях, аби не дозволити змести з лиця землі велику українську націю, що за кількістю посідає 15-те місце серед сотень націй світу. Це відчувають українофобські урядовці, та змінюють лише антинаціональну риторичку, не змінюючи свого антинародного курсу. Ми занадто довго відступали, ми здали вже багато позицій - нас змусили роззброїтися, нашу економіку ставлять на коліна, але далі відступати нікуди. За нами найсвятіше й найдорожче - Україна та її народ.

З почуттям великої історичної відповідальності ми, представники української інтелігенції, закликаємо об'єднатися для порятунку України та її народу політичні сили, громадські організації, робітників і селян, працівників культури, науки, освіти, підприємців і фермерів, релігійні конфесії, ветеранські та жіночі організації, молодіжні та студентські рухи, громадян різних національностей, свідомих патріотів, усіх, кому є рідною і близькою наша тисячолітня і сьогодиншня Україна, хто хоче бачити її вільною і багатою.

Ми, члени оргкомітету, закликаємо українських інтелігентів, усіх патріотів нашої землі розгорнути роботу щодо створення таких комітетів в областях, районах, у містах і селах. Національно-демократичні, патріотичні сили мають досвід того, як змусити владу рахуватися з волею народу, який 1-го грудня 1991 року проголосував за суверенну незалежну Українську державу.

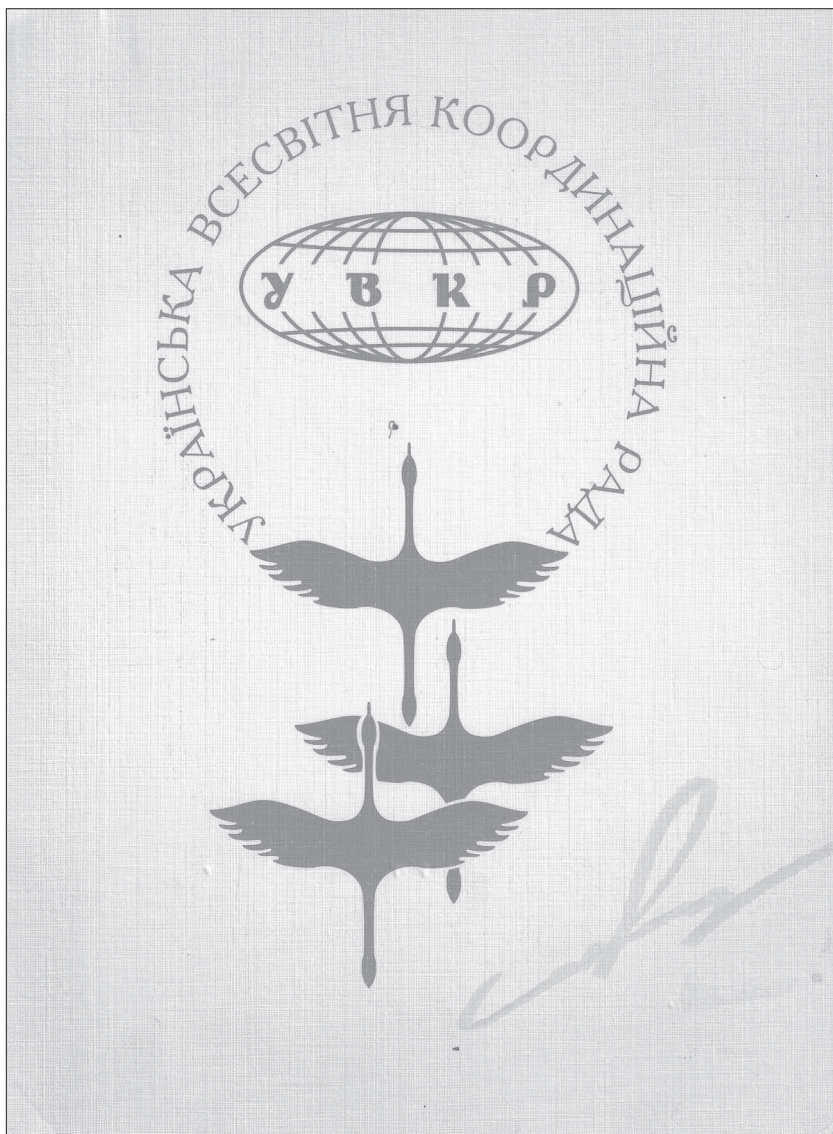
Тож виявимо знову таку волю!

Члени оргкомітету:

Іван ДРАЧ (голова), В'ячеслав БРЮХОВЕЦЬКИЙ,
Анатолій ГРИЩУК, Віктор ЄСІКОВ, Лариса КАДИРОВА,
Віталій КАРПЕНКО, Володимир КОВТУН,
Степан КОЛЕСНИК, Платон КОСТЮК, Олесь ЛУПШІЙ,
Павло МОВЧАН, Костянтин МОРОЗОВ,
Володимир МУЛЯВА, Юрій МУШКЕТОВ,
Петро ПЕРЕБИЙНІС, Анатолій ПОГРІБНИЙ,
Юрій ПОКАЛЬЧУК, Євген СВЕРСТЮК,
Віктор ЦИМБАЛЮК, Володимир ЧЕРПАК,
В'ячеслав ЧОРНОВІЛ, Галина ЯБЛОНСЬКА,
Ярослав ЯЦКІВ.

Надруковано за замовленням Калуської міської Ради.

Тираж 2000 шт. примірників.
Зверстано і віддруковано у друкарні МПП "Талас" в с.м. Брошнів.

Петро Яцик (Канада) — людина, яка не захотіла бути бідною і завдяки невтомній праці стала багатою, щоб бути українським меценатом. Ось деякі його висловлювання.

«Людині, яка виросла в лоні суто селянської культури з усіма притаманними їй світоглядними особливостями, важко на цьому світі. Їй сьогодні не зарахують учорашній успіх, не дозволять жити минулими здобутками. Він щоденно мусить брати «планку», встановлену на певній, бажано щораз вищій, висоті.

Змагання до висот є самотнім здоровим виправданням на існування. Ті люди, які не здібні змагатися до висот, підсвідомо перестають боротися за своє місце на Землі, за своє місце між людьми.

Бо тільки те, що кожний з нас окремо і всі ми разом здобудемо і залишимо по собі, принесе добро Україні у країнах нашого поселення, як також і на різних землях.

В цьому світі ніхто нікому нічого не дає задарма. Такий суворий закон не відступає ні перед якими сентиментами. А особливо — якщо йдеться про держави й народи.

У держав та народів бувають лише інтереси. Там (на Заході) не люблять невдах. У цьому суспільстві всі націлені на життєвий успіх.

Хіба я... записавшись в комсомольці, був би через це гіршим українцем?

Ми досягли б значно більшого, якби скрізь на вищих становищах мали тоді своїх людей».

І, нарешті, слова, актуальні і для нинішніх часів: «Політика — справа, де немає жодного місця для альтруїзму в ім'я чужого народу, якщо в тому немає ніякої вигоди для свого».

Мені подобалися думки та висловлювання Петра Яцика. Вони були без претензій на «високу інтелектуальність». Водночас логічні і прості, що легко сприймалися його співрозмовниками.

Петро Яцик запровадив в Україні Міжнародний конкурс української мови, який після його відходу у Вічність носить його ім'я. А я регулярно беру участь у його проведенні.

Микола Амосов (Україна) — унікальна людина. Мені пощастило бути знайомим з М.М. Амосовим і чути його окремі висту-

пи, зокрема 1995 р. на зібранні КУІН в Оперному театрі України. М.М. Амосов — росіянин у повному розумінні цього слова: за родоводом, освітою, роботою та світоглядом, неочікувано для всіх сказав таке: *«Нічого доброго не очікуйте від північного сусіда — Москви»*.

Я законспектував останній виступ М. М. Амосова на зібранні Римського клубу України, тому подаю тут мій запис у сканованому виді.

Богдан Футей (США) — відомий правознавець, Богдан Гаврилишин (Швейцарія) — видатний вчений-економіст, Ліна Костенко — геніальна поетеса. Їхні висловлювання про роль інтелектуалів у мінливому світі на мене справили велике враження.

Богдан Футей: «Окрема думка має на меті привернути увагу суспільства до гострих проблем сьогодення, і таким чином спричинити певні зміни. Мовчання позбавляє суспільство дуже важливої інформації...».

«Окрема думка чинить опір природному потягу до одностайності».

Богдан Гаврилишин: «Новий тип дослідника:

- ♦ насамперед професіонал;*
- ♦ чесний перш за все перед самим собою;*
- ♦ відважний, людина, що поборолася страх;*
- ♦ відповідальний».*

Ліна Костенко: «Мужчини імперських націй мислять категорією сили.

Мужчини поневолених націй, але гордих, мислять категорією свободи.

А такі, як оце ми, все надіються, що якось воно буде».

Участь у роботі КУІН надала мені нагоду знати та спілкуватися з багатьма відомими представниками української інтелігенції. Серед них І. Драч, М. Жулинський, А. Погрібний, В. Карпенко.

Зasadничими закликами КУІН було:

♦ українська інтелігенція — це не тільки українці, це і росіяни, грузини, євреї та ін.;

24 травня 1997. Записки "Рисогосподарство України"
 Новік: М. М. Косов.

Тезис: Технологія не помагає:

- Бiосфера має здатність відновлюватися
- НТТ може ризикувати екологією
- Об'єкти визначаються біологією людини і географією району.

До елементів компенсації т.в.

допомогає рівновазі на Землі, неможливо
 більше моральне пошкодження.

Механізми: Самоорганізація.

Однак повинні сучасності "організми"
 самоорганізації окремі часті.

Біосфера на цій території "справною кожною
 частиною" — вона ж завоює своє право життя
 і бере відповідальність на себе.

— Все об'єднує в одну систему
 всі часті.

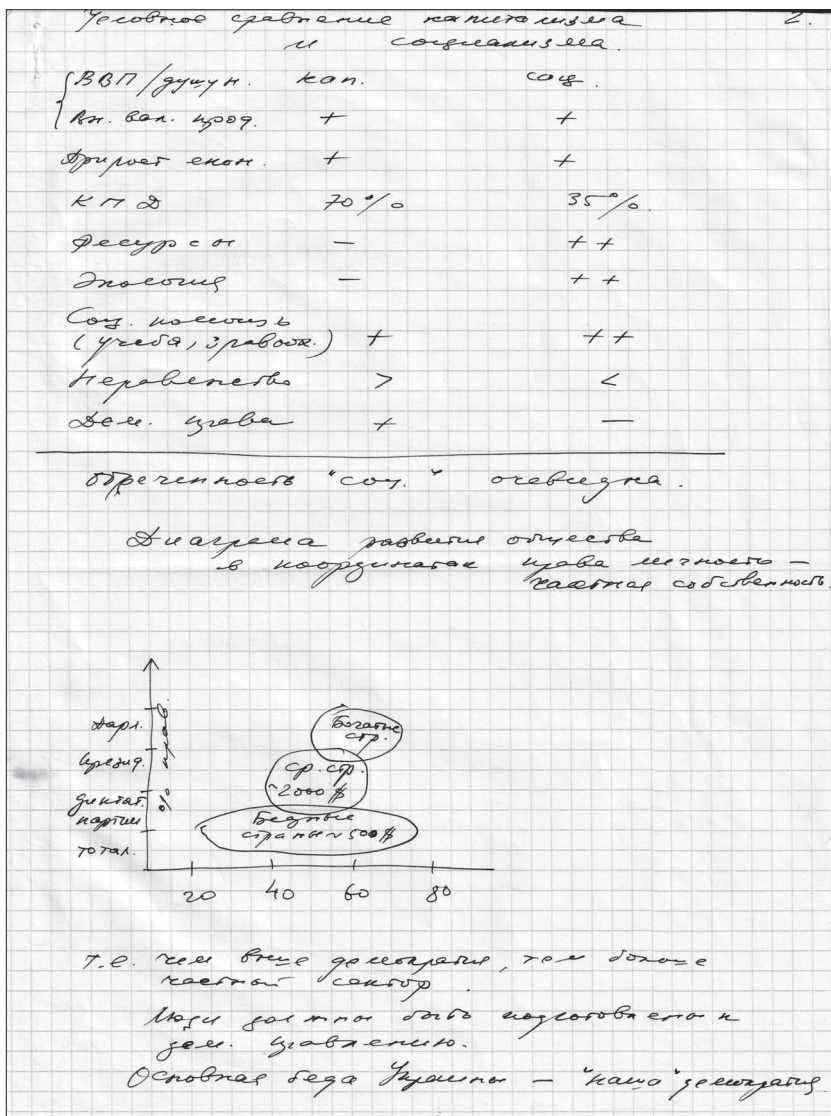
Біосфера рівноваги не допускає.

Економічний алгоритм розвитку

Критерієм: зменшення витрат
 факторів: виробництва
 ефективності

Надходження: суб'єктивність
 об'єктивність
 ефективність і т.д.

Вихід: Колективний розвиток (розвиток)
 або економічний
 залежність від взаємодії чинників
 економіки.

Проблема України (що потрібно?) 3.

1. > 60% вера в иду. (се как раз нет!)
2. > 60% душевного комфорта.
3. уважение к власти и законам.
4. соблюдение нрав.
5. достаточная мораль.
6. митна безпека.
7. соц. порядок. (неравенство 1:20)
8. безработица < 10 %.
9. 4-полосист. шоссе. рос.
10. мит. нац. роги и др.

Этого нет! → Заое.

Надежды:

- идеология тянется к коммунизму (се не загнать в социализм).
- ИТР - дееспособны (и не нужно как-то вытеснять).
- С/Х - работает (бюджет не жид).
- Запасы ископаемых (и не нужна и генерация мов. Фасил).

"мир в страхе один!"

Посмотрите!

Идеология в генетике человека.

Все сильнее характер - все отяжелее.

Замосов

♦ мета: сприяння побудові сильної незалежної української держави;

♦ девіз: пошук об'єктивності та істини при розгляді будь-яких проблем сьогодення.

У КУІН як голова Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України (КНК) я координував виконання трьох проєктів: «Універсал», «Енциклопедія українознавства» та «Світлиця». Усі три проєкти активно реалізувалися.

Для прикладу подаю одне з оголошень про засідання в «Елітарній Світлиці».

Проблематика КУІН стосувалась багатьох актуальних для української держави питань. Подаю тут деякі матеріали.

Повідомляємо, що 5-го лютого 1997 р.
о 18 годині лекцію з запланованого
циклу прочитає
професор Михайло Швайка
на тему:

**«Платіжна криза: причини
виникнення та шляхи
подолання»**

*Кожна історична епоха висуває свої вимоги
до національно свідомої інтелігенції -
йти туди, де можна принести
більше користи своєму народові*

Український міжнародний комітет
з питань науки і культури при НАН
України та Київський Будинок
учителя проводять щомісячно кожної
першої середи вечірні читання, що
відбуваються у лекційному залі
Будинку вчителя.

Про мову

Записка про заборону друку українських книг

Починаючи з Петра I заборона друку українських книг в монастирях, в т. ч. Євангеліє. Тому тільки 20 000 книг з 1678 до 1918 року — українською мовою. А це 0,02 % від загальної кількості. З 1918 року — партійна цензура.

Зі статуту УАН-ВУАН

Українська Академія наук в Києві є найвища наукова державна установа на Україні...

...як найвища вкраїнська наукова національна установа Академія, визнаючи українську національну культуру, а її оруддям — українську мову, ставить собі на меті, окрім загальнонаукових завдань, виучувати сучасне і минуле Вкраїни, української землі і народу.

Про економіку та ідеологію

Интервью А. Москович (Франция). *Известия*. 1990. № 27.

С тех пор, как человечество помнит себя, у него два извечных стремления: к свободе и к справедливости.

Беда только в том, что эти стремления взаимоисключающие. Там, где полная свобода, не может быть справедливости. Сильный всегда задавит слабого. А там, где есть хотя бы чуть-чуть справедливости, там начинается ограничение свободы...

Мудрость — найти правильный баланс, чтобы, не отклоняясь в ту или другую сторону, быстрее достичь цели.

Выход. Полная свобода предпринимательства. Свобода, ограниченная только правовым кодексом и налоговой системой.

Изобилие. А изобилие без свободы предпринимательства, то есть без проявления инициативы, без личной ответственности не может быть.

④ <i>Росії та СРСР</i> Війни Московщини (стисла хроніка)	<i>XV-XIX ст.</i>
1471–1496 – війна проти Новгородів. 1499 – загарбницький похід за Урал. 1500–1503 – війна проти Литви. 1512 – війна проти Польщі. 1550 – війна проти Казанського ханства. 1552 – друга війна проти Казані. 1556 – війна проти Астрахані. 1557 – війна проти Криму. 1558–1563 – війна за Лівляндію. 1579 – війна проти Польщі. 1581 – військова експедиція до Сибіру. 1590–1595 – війна проти Швеції. 1598 – війна проти сибірського хана Кучума. 1600 – військовий похід до ріки Об у Сибіру. 1608–1618 – війна проти Польщі. 1610–1617 – війна проти Швеції. 1632–1634 – війна проти Польщі. 1637 – війна проти Азова. 1643–1652 – війна проти Китаю. 1654–1667 – війна проти Польщі, початок окупації України. 1656–1661 – війна проти Швеції. 1668–1669 – війна проти Персії-Ірану. 1671 – похід на Астрахань. 1676–1681 – війна проти Туреччини, Криму та Молдови. 1687 – війна проти Криму. 1689 – похід на Крим. 1695 – похід на Азов. 1695–1697 – похід на Камчатку. 1700–1721 – війна проти Швеції, початок знищення гетьманщини. 1711 – війна проти Турції. 1722–1724 – війна проти Персії-Ірану. 1733–1735 – війна з Польщею. 1735–1739 – війна проти Туреччини, Криму та Молдови. 1741 – війна проти Польщі. 1741–1743 – війна проти Швеції. 1756–1762 – війна проти Німеччини. 1764 – Катерина II ліквідувала гетьманську державу. 1768–1774 – війна проти Туреччини та Молдови. 1787–1792 – війна проти Туреччини та Молдови, окупація Криму. 1788–1790 – війна проти Швеції. 1792 – війна проти Польщі. 1794 – війна проти Польщі. 1769 – війна проти Персії-Ірану. 1799 – війна проти Франції. 1800 – війна проти Англії. 1804–1813 – війна проти Персії-Ірану. 1805–1807 – війна проти Франції. 1805–1812 – війна проти Туреччини та Молдови. 1806 – похід на Сахалін. 1808–1809 – війна проти Швеції.	1812–1814 – війна проти Франції. 1813 – війна проти Грузії. 1820 – похід до Казахстану. 1826–1828 – війна проти Персії-Ірану. 1828–1829 – війна проти Туреччини, Молдови, Валахії. 1833 – похід на Константинополь. 1839 – похід на Хіву. 1843–1859 – війна з Чечнею, Дагестаном, Черкесією. 1847 – похід до Казахстану. 1850 – похід на Кош-Курган. 1853 – похід на Ак-Мечеть. 1853–1856 – війна з Туреччиною, Францією та Англією в Криму. 1850–1856 – похід на Коканд. 1865 – окупація Ташкенту. 1866–1868 – похід на Бухару. 1868 – окупація Самарканду. 1873–1875 – похід на Хіву. 1877–1878 – війна проти Туреччини. 1880–1881 – похід до Туркменистану. 1884–1885 – похід до Афганістану. 1901 – окупація Маньчжурії. 1904–1905 – війна проти Японії. 1914–1917 – війна проти Німеччини, Австро-Угорщини, Болгарії та Туреччини. 1917 – війна проти Фінляндії. 1918 – війна проти України. 1918 – похід до Литви, Латвії та Естонії. 1919 – похід в Білорусь. 1919 – 1921 – війна проти України. 1920–1921 – походи на Кавказ та до Персії-Ірану. 1920–1921 – окупація Грузії, Вірменії та Азербайджану. 1939 – війна проти Польщі. 1939–1940 – війна проти Фінляндії. 1939 – окупація західноукраїнських земель. 1940 – окупація Бессарабії та південної Буковини. 1941–1945 – війна з Німеччиною. 1941 – введення військ до Персії-Ірану. 1944 – окупація Тувінської Народної Республіки. 1945 – похід до Японії. 1956 – похід до Угорщини. 1968 – похід до Чехословаччини. 1979–1990 – війна в Афганістані. 1992 – війна в Молдові. 1991–1994 – війна в Південній Осетії та Абхазії, тобто проти Грузії. 1992–1995(?) – війна в Таджикистані. 1994–1995(?) – війна проти Чеченії. Що далі ?

27.01.94

79-71/2

Про бюджетне фінансування

Президенту Академії наук України
академіку Патону Б.Є.

Велимишановний Борисе Євгеновичу !

Колектив Головної астрономічної обсерваторії АН України з розумінням ставиться до тих проблем, що стоять перед Академією наук України, в зв'язку з скороченням бюджетного фінансування. Не обговорюючи зараз проблеми в цілому, хочемо звернути Вашу увагу на стан справ в Головній астрономічній обсерваторії, що обумовлені:

- а/ виконанням Обсерваторією багатопільових функцій як координаційної установи в Україні /Спецрада, журнал, астрономічний календар, Національна астрономічна асоціація та інше/;
- б/ значною віддаленістю Обсерваторії від центральної частини м. Києва та її великою /30 га/ територією /транспорт, охорона, опалення/;
- в/ наявність на території Обсерваторії житлового фонду /ремонт та обслуговування/.

Незважаючи на те, що Обсерваторія серед інститутів відділення фізики і астрономії займає останнє місце за обсягом бюджетного фінансування на одного працівника чи одного науковця з ступеню /співвідношення між декотрими інститутами та ГАО складає 5-10/, вдалося підтримувати нормальну роботу. Становище різко змінилося в кінці 1993 року, а звернення до Президії АН України з відомих причин були безрезультатними. В липні 1994 р. ГАО АН України відмічає своє 50-річчя з дня заснування. Ми не думаємо влаштовувати шкільної імпанії, але хотілося б привести ГАО в належний стан та видати підготовлену монографію "ГАО АН України - 50 років".

Прошу Вас врахувати вищесказане /при розподілі фінансування в 1994 р. та надати ГАО одноразову фінансову допомогу.

Идеология — это уже не стимул. Когда-то он срабатывал. Людям обещали рай на том свете, и тысячелетиями они страдали, надеялись, что после смерти обретут счастье.

Потом проявился К. Маркс и стал убеждать, что можно построить рай на Земле. Опять люди поверили и стали стараться. И вот прошли десятилетия...

Отсюда я делаю вывод, что на том свете и не в прекрасном будущем человек должен получать вознаграждение за свой труд... Экономика будет работать эффективно тогда, когда каждый человек на своем уровне немедленно станет ощущать результат своего труда... Добросовестного труженика тоже надо выдрессировать. Можно это делать «кнутом», как у Сталина, как вы знаете, это получалось.

Но весь цивилизованный мир давно понял, что «сахаром» приятнее, и, главное эффективнее.

Про відносини з Росією

У моєму архіві зберігається такий матеріал (тут правки, внесені мною під час підготовки якоїсь моєї статті до друку):

«Окрема думка має на меті привернути увагу суспільства до гострих проблем сьогодення, і, таким чином, спричинити певні зміни.

Мовчання позбавляє суспільство дуже важливої інформації.

Окрема думка чинить опір природному потягу до одностайності».

А що було далі, знаємо. Ми не можемо з впевненістю прогнозувати, які будуть відносини з Росією. Але маємо враховувати такі перестороги:

«В Росії все заборонено, а що не заборонено, то строго обов'язково» (У. Черчіль);

В. Путін є уособленням імперського духу росіян і належить до тих людей, для кого розпад СРСР — трагедія (з фейсбуку).

Так нехай собі там в Росії живуть, як хочуть, залишивши Україну саму з собою, не втручаючись у її справи.

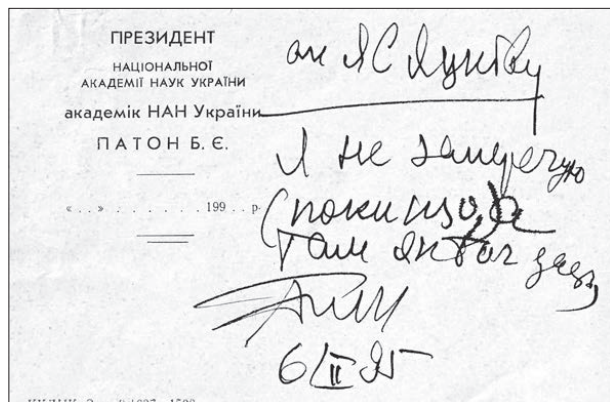
ПРО НЕЗАБУТНЬОГО Б.Є. ПАТОНА

І не думав, і не міг уявити, що, коли я подаватиму цей матеріал до друку, Борис Євгенович вже відійде у Вічність.

У ці роки я активно спілкувався з президентом НАН України Б.Є. Патonom на різні теми життя Академії наук України.

З великою повагою до Б.Є. Патона та вдячністю я згадую про роки активної з ним співпраці.

Володимир
Лисів

Про незабутного Б.Е. Патона

Академику АН Украины Яциву Я.С.

Прошу Вас в указанные сроки решить нижеследующие вопросы

107. Активно включиться в реализацию космической программы Украины в науке и технике.

октябрь 1992 г.

отбегавсен.

150. Рассмотреть ход работы центра, возглавляемого Я.С.Яцивом и подготовить мероприятия по повышению его эффективности.

октябрь 1992 г.

234. Завершить строительство ГАО на Терсколе и оформить ее существование в другой стране.

IV кв. 1992 г.

отбегавсен.

251. Разработать проект программы создания собственной космической базы Украины за счет аренды Байканура с учетом того, что собственного космодрома на своей территории Украина иметь не может.

октябрь 1992 г.

35. Старый планетарий в костеле закрыт, другой находится в обществе "Знание". Нужно, чтобы ГАО занялась наведением "порядка".

октябрь 1992 г.

Президент Академии наук Украины
академик

Анатолій

Б.Е. Патон

НАУКОВЕ ЗНАННЯ ЯК КУЛЬТУРНИЙ ТА ІСТОРИЧНИЙ ПРОЦЕС

Філософія пізнання

На початку 1990-х років з'явилась можливість (і бажання) прочитати малодоступні колись видання, наприклад, Ганса Сельє (про його книгу я дізнався ще до її видання в Москві, беручи участь у Міжагентській консультативній групі, які координувала космічні програми США, Європи та СРСР).

Ще тоді я задумувався про розвиток науки, про те, що на кожному історичному етапі та у різних країнах є певні обмеження стосовно деяких її напрямів.

В архіві є такі записи (на жаль, я не вказав джерело):

«Наука — езда в незнаемое.

Объединить и разрешить разнообразные проблемы (частные и общие, текущие и перспективные) — вот ее цель и содержание. Основной продукт науки — это новые знания.

В наше время, несмотря на достигнутые высоты, в разных областях науки обнаруживаются такие проблемы, разрешить которые сами эти науки не в состоянии.

Примеры. Квантовые границы, ОТО и др. (физика).

Вислав
Лисів

Опираясь на эволюционную теорию, невозможно объяснить сложные регуляторные механизмы (биология).

Не лучшие и в политической экономике. В этой науке традиционно, начиная с Т. Мора (XV век), важное место занимали социалистические идеи. Однако, как можно видеть с полной определенностью, многие из этих идей оказались несостоятельными.

Мы привыкли употреблять слово «развитие» очень широко и в разнообразных смыслах, чаще всего подразумевая изменение, расширение, увеличение.

Между тем развитие — это специфический процесс, очевидный по результатам и загадочный своим механизмом (саморегулирования) самодвижения.

Так, например, очевидно, что современное общество отличается от первобытного, но над механизмом этих превращений издавна ломали себе головы (видные умы).

Причем именно поиск общей сущности в разных явлениях всегда составлял характерную черту этой проблемы, благодаря чему выражение «Поиск единства в многообразии» стало афоризмом».

Особливо вразили слова А. Ейнштейна:

«До тех пор, пока у меня будет такая возможность, я останусь только в стране, где господствует политическая свобода, терпимость и равенство всех граждан перед законом. Политическая свобода означает свободу выражения своих политических взглядов устно или письменно.

Терпимость означает уважение взглядов любого другого человека, кем бы он ни был».

А. Эйнштейн. Собр. соч. Т. IV. Москва: Наука, 1967. С. 179.

Філософія поведінки

На цю тему у моєму архіві є багато висловлювань відомих людей. Наприклад, Кшиштоф Зануссі про еліту: «Еліта — це люди, які зберігають у собі здатність нести тягар відповідальності за інших людей, та які звикли виходити за межі особистих потреб та інтересів».

Або Богдана Гаврилишина — про оцінку людей за трьома «П»: Патріотизм, Правда, Порядність.

І про теорію «ЗТ» американського економіста Р. Флоріди: Таланти, Технології, Толерантність.

Якщо суспільство прагне успішного майбутнього, йому необхідні перспективні технології.

Їх можуть забезпечити таланти, які генерують інновації.

Але ці таланти можуть розвиватися тільки тоді, якщо в суспільстві панує толерантність.

Я дотримуюся поради А. Ейнштейна: *«Навіть якщо я вважаю думку чи поведінку іншого помилковою, я повинен подумати про причину такої поведінки. Заради того, щоб зрозуміти».*

Філософія поступу

Як не дивно, людство не так часто задумується про свій поступ у просторі та часі.

Наприклад, за останні 50 тисяч років на Землі змінилося десь близько 800 поколінь, з яких цілі 600 прожили в печерах в обмеженому просторі. Тільки за життя останніх 70 поколінь з появою писемності з'явилася можливість комунікації між поколіннями. А друкованим словом користувалося лише 10 поколінь людей. І тільки зараз у повсякденному житті нинішнє покоління широко застосовує новітні засоби комунікації.

Цікаво, а що буде у наступному поколінні...

Людство більше переймається проблемою загроз — земних, зокрема землетруси, епідемії (а зараз, коли я пишу ці рядки, у світі пандемія коронавірусу), зневоднення, а також інших космічних і атмосферних (астероїдна небезпека, озонова діра, потепління тощо).

Є у моєму архіві нотатки і про озон.

А вплив аерозолію на зміни клімату в ГАО вивчають професійно, готуючись до здійснення космічного проекту «Аерозоль-UA». Хотілося б побачити його реалізацію...

Осторожно ОЗОН

ОЗОН - защита от биологически опасного
вредного УФ

IACG

INTER AGENCY CONSULTATIVE GROUP
Sixth Meeting

Padua, 3-4 November, 1986
Rome, 6-7 November, 1986

Окружающая среда
Озон
Воздух
Солнце
Свет
Тепло
Вода
Почва
Животные
Растения
Человек

"Озоновая гора"

1957г. - открытие улетосферы
озона в стратосфере Антарктиды.

1974г. - теория разрушения озонового слоя
стратосферы хлорфторуглеродами.

1982г. - открытие Дж. Фармана (Англия)
горы по надмоделем на антарктической
станции Хэлли-Бэй (весной резкое
снижение т.р. сентябрь - октябрь)

Н.В. том резко, что аппаратура вылетела
ска А' Номбус-7^а на грабавала т.р.
считала данные ошибочными.

1987г. - резкое увеличение, до почти 100 е.д. (единиц
Фобсона) т.е.д = соответствует высоте
слоя 0,01м. т.р. 100 е.д = 1м.

Относительное количество озона Земли ≈ 300 е.д.
Картина горы сложная. Она имеет вид
своего мира. Антарктические горы
похожи (большая дифференциация озона
сильнее 50-70%) перепады со слоем,
где дефицит незначителен. "Горы" имеют
в 12-20 км над поверхностью Земли.

Выявлена "горы" азурена. Она движется
вверх до 40-45° ю.ш. захватывая все
пределах и до вершин.

1988г. - "горы" наз. Арктикой и Экватором

BANCA POPOLARE DI PADOVA TREVISO ROVERETO
il mattino

Філософія державотворення

Ще й досі можна почути слова про відсутність у багатьох громадян України усвідомлення «національної ідеї» та своєї ідентичності. Дійсно, з минулим не так просто розставатися.

А відповідь, здається, проста: національна ідея — це побудова власної держави, що свого часу здійснювали різні народи світу.

Україні з її географічним положенням, попри всі потуги жителів цієї благословенної землі, не пощастило з державотворенням.

З одного боку — Росія, як її називали «тюрма народів», завжди прагнула завоювати ці землі. З іншого — Польща з великопольськими амбіціями, та Туреччина із загарбницькими устремліннями.

«Тюрма народів» на початку XX століття пала... і на її зміну в Росії прийшов більшовизм і громадянська війна. І знову Україна попала в обійми одвічного ворога, який вважав, що комуністична ідея може бути впроваджена силою, а не доброю волею народу. Ленін позбавив Україну державності, а Сталін зробив територію України полігоном для відпрацювання жорстокості.

На цю тему у моєму архіві є багато записок. Ось що писав Володимир Винниченко:

«Але справа державності, оскільки являлася для всіх першорядною, то прояви егоїзму далі нарікань не йшли...»

«Бо що то значить наша, національно-українська державність? То значить, що всі органи державного управління й господарства мають бути насамперед утворені на Україні... Це не переформувати старих, організованих, пристосованих до життя віками апаратів, не заміщення одних людей другими. Ні, творити все з самого початку...»

листопад 2004 р.
м. Київ

01.11. Кандидат у Президенти України Віктор Ющенко цієї ночі першим оприлюднив дані підрахунку голосів свого штабу. Згідно з ним він випереджає В. Януковича більш ніж на 20%. Головна теза виступу Ющенка: «Люди зрозуміли, що владу можна перемагати».

05.11. Партія О. Омельченка «Єдність» не буде підтримувати жодного кандидата у II турі — такі рішення прийняті на засіданні Президії партії.

06.11. Мітинг на Майдані Незалежності. Вперше на одній сцені з В. Ющенком з'являються Ю. Тимошенко і О. Мороз, які оголошують офіційну підтримку кандидату у Президенти України В. Ющенку. За розпорядженням КМДА гучна музика на Хрещатику глушить виступи мітингуєрих. За день до проведення мітингу О. Омельченко особисто приїхав із своїми заступниками на майдан під час встановлення трибуни і вимагав зупинити монтажні роботи.

08.11. Угоду з В. Ющенком підписав лідер Партії промисловців і підприємців А. Кінах. Він закликав виборців підтримати у II турі Віктора Ющенка.

19.11. Злочинні події в клубі «Геліос» (просп. 40-річчя Жовтня, Голосіївський район м. Києва), де керівник тінюового штабу В. Януковича Корбан О.Б. організував заповнення актів майбутніх порушень під час виборів. Представники кандидата В.Януковича відкривають стрілянину з вогнепальної зброї проти представників штабу В. Ющенка. Міліція, що прибуває на місце злочину, в черговий раз залишається бездіяльною.

Коаліція «Сила народу» передала до столичної мерії дві заявки на проведення масових акцій з 21 по 23 листопада включно та встановлення трибуни на Майдані Незалежності. КМДА звернулася до Шевченківського районного суду Києва із заявою, в якій просить встановити обмеження на проведення заходів у центральній частині міста за участю великої кількості людей. На щастя, трибуна, яку згодом побачив увесь світ, була встановлена.

Загалом на захист революційних трибун від праснення КМДА знеси їх відбулося 7 судів. Коаліція «Сила народу» визрала ці суди. Приписи про порушення благоустрою при встановленні трибун біля ЦВК, на Європейській площі та Майдані Незалежності київська влада видавала народним депутатам України В. Бондаренку, Т. Стецьківу, І. Гриніву, В. Філенку.

20.11. Центральний і регіональні штаби розпочали акцію «Контроль на дільницях та фіксування перемог».

Київський міський штаб поширює величезну кількість листівок і оповіщає киян про паралельний підпалюнок голосів, який відбувати-

підприємців А.Кінах.

Він закликав виборців підтримати у II турі Віктора Ющенка.

10.11. 19:20 На десятій — останній відведений законом день — Центрвиборчком оприлюднив результати I туру виборів.

Переможець Віктор Ющенко набрав 39.87% голосів виборців. Результати I туру виборів — це передусім моральна перемога команди Ющенка.

12 — 14.11. Одна автомобільна шина — ціною в одну помаранчеву стрічку. У столиці нове явище — «кілери» для помаранчевих машин. Цими днями чимало киян, забираючи свої машини зі стоянок, помітили, що колеса пробиті. Жертвами зловмисників стали автомобілі, прикрашені помаранчевими стрічками.

17.11. Студенти низки столичних і регіональних вузів організували акцію і концерт на Конtrakтові площі «Страйк — наша зброя!» Головна вимога — припинити переслідування інакомислячих, яке розпочалося після I туру виборів.

роль на дільницях та фіксування перемоги».

Київський міський штаб поширює величезну кількість листівок і оповіщає киян про паралельний підрахунок голосів, який відбуватиметься на Майдані Незалежності і закликає усіх членів дільничних комісій, спостерігачів та агітаторів прийти на Майдан Незалежності в ніч з 21 на 22 листопада.

21.11. Другий тур виборів Президента України.

Після напруженого дня голосування Київський регіональний штаб оперативно проводить паралельний підрахунок голосів.

Ніч з 21 на 22.11. Результати голосування виводяться на екран, встановлений на сцені. З цього моменту на Майдані Незалежності вислухають народні депутати і музиканти.

22.11. 00:30. Перші протоколи з мокрими печатками відвезені на Майдан Незалежності до спеціальних наметів. 20 тисяч киян на заклик Київського регіонального штабу В. Ющенка виходять на Майдан.

9:00. Київський регіональний штаб першим з усіх областей передає 99 % протоколів дільничних виборчих комісій. *Кияни віддали свої голоси за В. Ющенка.*

«Але в тому й була одна з великих наших труднощів, що в нас, взагалі, було мало творчих, організаційних та просто інтелігентних сил...».

Подальша історія України в наш час вже добре відома. На долю її громадян випали нелюдські випробування: Голодомор, ГУЛАГ та тюрми, знущання німецьких загарбників, розправи з дисидентами, переселення народів та інше.

І, нарешті, довгоочікуваний крах комуністичної системи на початку 1990-х років. І збулася багатовікова мрія українського народу — проголошення Незалежної Української Держави.

Будувати державу за відсутності практики національного державотворення, в умовах давно омріяної свободи та економічного хаосу, виявилось надскладним завданням. Забули на деякий час мудрі слова Монтеск'є: *«Свобода — це право робити все, що дозволяють закони».*

І пішло-поїхало... вибори за виборами. Спочатку обираємо колишнього комуністичного ідеолога Л. Кравчука Президентом України (як можливий тогочасний компроміс), а згодом Л. Кучму — космічного підприємця (зі сподіванням на успіхи в економіці), реально отримавши олігархічний клан.

Потім було прозріння — Помаранчева революція. Перемога «Нашої України» та обрання Президентом України В. Ющенка — людиною багатьох чеснот, у чому я мав змогу пересвідчитися, працюючи в МОН України за часів прем'єрства В. Ющенка у 2000—2001 рр.

Для В. Ющенка тягар президентства виявився заважким.

Настав реванш проросійських сил в особі В. Януковича. Революція гідності ціною великих людських жертв зупинила цей реванш.

На арену виходить П. Порошенко — талановита людина, банкір, дипломат і досвідчений державний діяч, з яким українська спільнота пов'язувала великі сподівання. Були і успіхи, але були і якісь незрозумілі для багатьох позадержавні бізнес-справи. Разом з іншими членами Ініціативної групи «Першого грудня» ми намагалися переконати П. Порошенка «не відступати від правди». Не спрацювало...

І знову ми, українці, «наступаємо на ті самі граблі». За масивної пропаганди північного сусіда проти П. Порошенка за його проукраїнську позицію та невдалих окремих дій П. Порошенка особистого характеру у народі шириться думка «Порошенка — геть!» Проходять зібрання різних громадських організацій.

У цій ситуації Ініціативна група «Першого грудня», стурбована долею української держави, виступила зі зверненням підтримати кандидатуру П. Порошенка на виборах президента України.

Але, як кажуть, «процес пішов», і переважною більшістю голосів Президентом України обрано В. Зеленського. Дивний для багатьох, зокрема і для мене, вибір. Як за Л. Кравчуком: «Маємо, що маємо», і маємо поважати вибір народу та не допустити повернення часів Януковича.

Ситуація в державі досить складна, оскільки:

- ♦ неможливо сподіватися на оптимізм в країні, де майже 80 % населення перебуває за межею бідності, а економіка тріщить по швах;
- ♦ вичерпуються кредити довіри до реформ, до уряду і обраної влади, ясна річ, і до підприємців, з якими значна частина людей пов'язувала надії на рішучі зміни в економіці;
- ♦ статки тих, хто працює, є незіставними з прибутками тіньовиків. Наша держава ще дуже поблажлива до тих, хто збиває собі мільярдні капітали, граючи ресурсами і не створюючи жодного робочого місця.

Очевидно, що миттєво вирішити більшість проблем сучасної України неможливо. Але і реальних кроків влади, орієнтованих на покращання положення, в якому опинилася наша держава, на жаль, не спостерігається.

Деякі події з особистого життя

Ще до часів незалежності України все у сімейному житті йшло своїм звичаєм. Я переважно був заклопотаний справами ГАО, а Анна Яцків — роботою в онкоінституті та домашніми справами. Діма та Таня подарували нам двох чарівних онучок — Аню та Оленку

ДИРЕКТОР

Главной астрономической обсерватории АН УССР
Голосеево, обсерватория Тел. 266-31-10, 3-55

« 26 » 04 1993р.

Силона заявлю що
цього "Фундація д-р
Деслоув за свободу
миру зм. Фра"ки". 1992р.

А.Р. Никитов та М.К. Воробей
підписали в мене
подяровку

1000 Д.М. = в фонд розвитку
косм. геології та
на забезпечення
успішності в міжпер.
співпрац.

1000 Д.М. = для астрономічної
обсерваторії зм.
успішності в міжпер.

на 1000 Д.М.

авторам зм.
забезпечення їх діяльн.
зміст в 1993 та далі.

П Р О Т О К О Л
совместного заседания администрации и профсоюзного
комитета ГАО АН Украины
от 20 января 1992 г.

Слушали: О предоставлении безпроцентного кредита в
сумме 35 588 рублей 80 копеек сроком на
один год Яцкиву Ярославу Степановичу для
выкупа квартиры № 32 по ул. Стретинской 17.

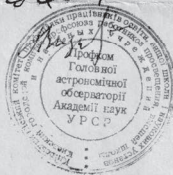
Постановили: Предоставить кредит в сумме 35 588 рублей
80 копеек Яцкиву Я.С. сроком на один год
для выкупа квартиры.

Зам. директора

Р.Р. Кондратюк

Р. Р. Кондратюк

Председатель ПК

А. П. Видьмаченко

Шановний Ярославе Степановичу !

Дуже дякуємо за Вашого листа і посилку. Для нас це було невелике свято. Адже не кожного року до нас пишуть наші випускники такого високого рангу. А для мене, як директора і вчителя астрономії, надіслані матеріали є своєрідним скарбом. За що Вам сердечно дякую! Я радий, що Ви будете з нами співпрацювати.

Пишу Вам листа із невеликою затримкою з тих причин, що після одержання Вашої відповіді, через два дні у нас відбувся обласний семінар вчителів астрономії, на який я був запрошений. Тому хотів би зразу і розказати Вам про нього.

На цьому семінарі кожен ділився своїми проблемами і здобутками щодо викладання астрономії в школі. Була розмова із І.Климишиним щодо підручника з астрономії для 11 класу, адже наша область забезпечена ним по два-три екземпляри на середню школу. Але більшість проблем стосувалась практичних занять з астрономії, а саме, як проводити спостереження без шкільних телескопів, розказувати про рух світил і вивчення небесної сфери без її моделі. І взагалі, проводити заняття без зоряних карт, фотографій, атласів. Тому на семінарі я показав матеріали, що надійшли від Вас, і розказав про їх практичне застосування.

Цього року для себе я виписав журнал “Наше небо”, надіюсь отримати з нього більше необхідної і цікавої інформації.

Окрім вище сказаного, хотілось би звернутись до Вас з таким проханням.

Одночасно з першим моїм листом до Вас я відправив у Київ ще одного листа (копію Вам додаю) на канал УТ-1. Досі ми не маємо від них ні підтвердження, а ні відмови у нашому проханні. Я вже і на цьому обласному семінарі просив підтримки у обласного ІПОП. Отримавши цей відеофільм “Усі на орбіту”, ми змогли б його ефективно використовувати на уроках астрономії, а потім і переписали б його для всіх шкіл.

Повідомляю Вас, що зараз ми збираємо матеріали до шкільного музею про відомих людей села. Хотілось би отримати щось і про Вас. А також ми не втрачаємо надії зустрітись з Вами у стінах рідної школи.

З повагою і вдячністю та найкращими побажаннями

Олександр Моткалюк
директор Пуківської ЗОШ 1-3 ступенів

Член Президії НАН України
академік НАН України
Я.С. Яцків

01601 Київ, Володимирська, 54, к. 141
тел. 239-65-67, тел./факс 234-63-87, e-mail: yatskiv@inas.gov.ua

Уважаемый Сергей, друзья и
коллеги А.И. Ринкельштейна.

Ничего это строки накануне 45-го года
со времени смерти Андрея Яковлевича.
Я до сих пор не могу поверить, что
его уже нет с нами.

Это великая потеря для всех нас,
кто знал, дружил, любил и работал
с Андреем Яковлевичем. Мила в Андрей
свершал бесконечное число добрых и плохих дел
по своим силам и в нем же горе. Его
особенно ценил и уважал мой учитель
Б.П. Ферров. Вспоминаю, что было одной
из наших любимых дел вместе с Андреем

Ярославу Степановичу

пошутил устно «Сорокму другу»

А. Ринкельштейн 24.03.03

Светле

Санкт-Петербург
«Гуманистика»

И все же, даже мне, кератиному
драматическим элементом в личной жизни,
трудно себе представить без утраты
для меня, доктор и близкий к семейному
кругу людей.

Я не нахожу слов выразить вам всем
глубокое сочувствие и разделить с вами
доло утраты. Желаю и Андрею Яковлевичу
навсегда оставаться со мной.
С глубоким уважением

11.11.2011р.

(про все це розказано у книзі «Моє земне тяжіння», Т. 1, 2015). Багато років я з Анною та Дмитром жив у академічному будинку на вул. Метрологічній, 14, а потім на вул. А. Барбюса, 22/26.

Згодом постала проблема облаштування нашого житла. Для Академії наук УРСР побудували новий житловий будинок на вулиці Стрітенській, 17. Наша сім'я була у черзі на отримання житла, і мені надали трикімнатну квартиру. Але як, не маючи фінансових можливостей, привести все до ладу? Довелося брати кредит в ГАО (це цікавий приклад, який чомусь не отримав розвитку).

У 1993 році я разом з В.К. Тарадієм отримав премію за наукові досягнення та активну громадську діяльність від Фондації доктора Дем'янів «За свободу й мир для України».

Це була досить велика сума для того часу, і ми її, здається, справедливо поділили.

Я завжди з великою повагою та вдячністю ставився до моїх вчителів з Жовтківської початкової та Пуківської середньої шкіл. Ці школи та вчителі дали мені путівку у життя. Інколи відвідую ці школи та нагадую про себе (але все-таки я у боргу).

В мене є ще один борг вже з іншого, «дорослого», життя. З кінця 1980-х років до трагічних подій російської окупації Криму у 2004 році я тісно співпрацював з Інститутом прикладної астрономії АН СРСР (тепер РАН), який очолював незабутній А.М. Фінкельштейн (1942—2011), зі створення Радіоінтерферометричної системи «Квазар-КВО».

Наведу тут слова А.М. Фінкельштейна про мою участь у цьому проєкті:

«Ярослав Степанович Яцкив — академик Национальной академии наук Украины, астрометрист и специалист в области вращения Земли с мировым именем. Он был назначен научным руководителем проекта «Квазар-КВО» в тот очень сложный период, когда академик Ю.Н. Парийский покинул проект, а руководство Академии наук решало его будущее. Он бескорыстно помогал нам, мобилизуя весь свой научный, организационный и политический опыт. Он работал с нами так, как будто с этим проектом он собирается

связать свое профессиональное будущее. Когда же вопрос о будущем проекта «Квазар-КВО» был решен положительно, он собрал нас и сказал: «Вперед, ребята, теперь действуйте сами, это ваше дело, и вы отвечаете, чтобы оно было сделано». Мы долгие годы пробивали приказ о награждении академика Я. Яцкива орденом Дружбы народов за работы по проекту «Квазар-КВО». На это потребовалось несколько лет, за которые в России президента Б. Ельцина сменил президент В. Путин. В 2001 г. в российском посольстве в Киеве Виктор Черномырдин в торжественной обстановке вручил Орден нашему учителю и другу академику Ярославу Яцкиву».

Андрій Михайлович відійшов у Вічність, коли його справа вже приносила світовій науці (та і прикладним потребам Росії) велику користь. Співпраця та спілкування з ним завжди були для мене незабутніми.

Сподіваюся, що колись «російський кошмар» закінчиться, і я зможу поклонитися могилі колеги та друга.

ПІСЛЯМОВА

Карантин! Є вільний час (хоча я і щоденно відвідую ГАО, де малолюдно, тихо і спокійно). На фоні цього умовного спокою приходить усвідомлення того, як швидко змінюється світ, в якому живе людство. А що нас очікує у майбутньому — «Нам не дано передугадать!».

І все-таки у людства має бути щось важливіше: *«Гідність людини недоторканна. Поважати і захищати її — обов'язок усієї державної влади»*. Це перша стаття Основного закону ФРН — країни, яка пройшла надзвичайно складний шлях примирення та державотворення і сьогодні може бути гідним прикладом для інших держав.

Я публічно висловився і щодо «посткоронавірусної кризи» НАН України.

Є різні значення слова «криза». Найзагальніше з них: криза — це різка зміна звичайного стану речей. Ставлення до «кризи» буває різним: об'єктивно характеризує кризу як оздоровчу для суспільного життя, суб'єктивно критично характеризує кризу як таку, що породжує соціальні негаразди.

Говорячи про «посткоронавірусну кризу» у системі НАН України, ми не маємо на увазі ліквідацію академічної системи взагалі, а тільки її

Рислав
Ліхві

неефективного управління, впорядкування недієздатних структур (закриття, приєднання, приватизацію та ін.), списання чи модернізація відсталого техніки та ін.

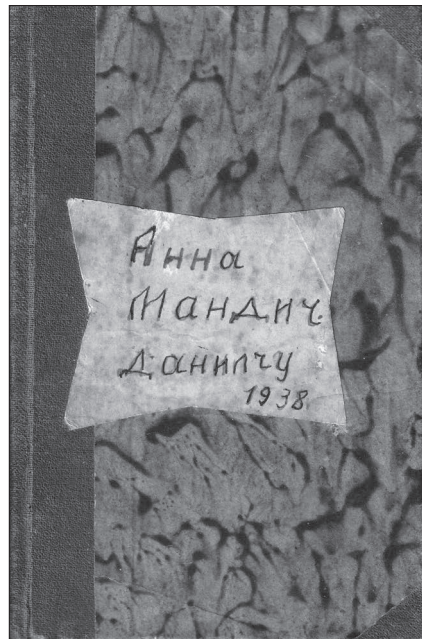
«Завдяки» коронавірусу та карантину у нас є можливість зараз продумати. Ці питання, щоб мати змогу порадити новообраним очільникам Академії здійснити перші правильні кроки з реформування НАН України.

Я знаю, що не всі поділяють точку зору, що криза НАН України є серйозною хворобою. Тим, хто сумнівається, нагадаю стару китайську мудрість: «Тим, хто звик за кожним кроком оглядатися, не вдається пройти навіть короткий шлях».

Я завершую ці архівні спогади про моє життя 26 квітня 2020 року — поминальний день християн східного обряду та незабутній день Чорнобильської трагедії 1986 року, тримаючи в руках «Поминальну книжечку» моєї бабусі Анни Мандич, заведену С. Шурготом (напевно, дяком) 1938 року, з записами священників церкви села Данильче, та мого батька Степана Пилиповича, та моїми про тих, хто відійшов у Вічність.

У книжечці є згадка 47 імен, серед них Микола Мандич. Помер в Америці 1934 року. Це мій дідусь, якого я ніколи не бачив.

Є і такі дорогі та незабутні для мене імена: Анна Мандич (Росоловська), 1957; Агафія Яцків (Мандич), 1975; Орест Яцків, 1983; Степан Яцків, 1984; Дмитро Яцків, 2004; Ганна Яцків (Назарова), 2014.

Я не хочу завершувати ці спогади на такій сумній ноті.

Життя триває...

Беручись за укладання цього збірника, я сподівався, що ви, шановні мої читачі, знайдете у ньому щось цікаве для себе та поділитесь думками про прочитане.

Бажаю всім доброго здоров'я та якнайшвидшого завершення коронавірусної кризи у житті України та світу.

*Хай щастить.
Щиро ваш, Ярослав Яцків.
26.04.2020*

P.S. Так сталося, що я вношу правки до тексту та підписую до друку це видання 24 серпня 2020 р. — у День Незалежності України, святкування якого (багатолюдне і громадське, а не офіційно державне) додає мені оптимізму. 2020 — проблемний рік для світу та України. Але він може бути роком нової якості життя на планеті Земля. А у житті рідного мені ІАО НАН України 2020 року також намітилися позитивні зміни.

ДОДАТКИ

Додаток 1

І ще раз про наболіле... *

Передмова

Нині багатьох моїх колег-науковців непокоїть одне гірке запитання: чому Україна та її науково-технічна сфера опинилися у критичному стані?

Про це свідчить добре відома сумна статистика:

- ♦ населення України зменшилося більш ніж на 10 млн осіб;
- ♦ за відсутності належної підтримки вітчизняних товаровиробників випуск високотехнологічної продукції в Україні скоротився в декілька разів;
- ♦ знизився освітній рівень та кількість випускників середніх шкіл України;
- ♦ зменшилася в три рази кількість українських науковців;
- ♦ майже повністю ліквідована в Україні галузева наука.

Цей список можна було б продовжувати. Але для нас важливіше інше, а саме усвідомлення

* Стаття підготовлена на замовлення газети «Дзеркало тижня» на початку лютого 2020 року, але опублікована не була.

тих помилок, яких ми (так, так — «ми», влада та наукова спільнота) наробили за часів незалежності України у справі організації науково-освітньої діяльності.

Думки на папері

Перше, що спадає на думку, це те, що за кількістю університетів, у т. ч. національних (вірніше було б назвати їх державними), на 100 тис. населення Україна займає, напевно, перше місце у світі. За роки незалежності у нас кількість випускників університетів збільшилася у два рази.

На перший погляд це можна розглядати, як позитив. Але... наша економіка не забезпечує такої кількості робочих місць особливо популярних нині професій менеджерів, економістів, юристів та ін.

І все це разом узятє призводить до деградації вищої освіти в Україні та до суттєвого зниження ролі профтехосвіти.

Наведу ще один приклад, де ми лідируємо у світі. Це за кількістю періодичних наукових видань. Їх в Україні є більше 2000! (Значно більше, ніж у Польщі, і майже стільки ж, як у Росії.)

Це, як кажуть, напівбіда... друкуйте все, що вам заманеться. Біда в тому, що присутність цих видань у світовому інформаційному просторі складає десь близько 10 відсотків. Тобто більшість українських періодичних видань невідомі світові. Тоді для чого вони потрібні? Так, є ті, що належать до суто національної складової нашої культури. Нехай їх також є близько 10 %.

А всі інші — це марнотратство заради «компілятивних» дисертацій, псевдонаукових гіпотез та формальної потреби звітувати кількістю статей про науково-навчальне навантаження.

До речі, нові інформаційні технології дають змогу звільнитись від паперової звітності. І знову проблема — в Україні не узаконені електронні наукові видання...

Дуже вже багато ми наробили помилок. Але суть не в їх кількості (хто не працює, той не робить помилок!), а в тому, як ми (повторюю — влада та наукова спільнота) їх виправляємо.

Влада, як правило, завжди запізнювалася або взагалі не вживала заходів з виправлення помилок, а наукова спільнота здебільшого вважала за краще не брати на себе відповідальності за стан наукової сфери. Щоб не бути голослівним, наведу окремі приклади.

Ще у 2005—2006 рр. я разом з В. Брюховецьким за дорученням Президента України В. Ющенка очолював Робочу групу з розробки концепції розвитку наукової сфери України. Був підготовлений проект такої концепції, проекти окремих указів Президента України та законодавчих актів. В них було і про Національну раду з науки і техніки (НРНТ), і про Національний науковий фонд (ННФ), дослідницькі університети, підтримку інноваційної діяльності тощо.

І що ж сталося? РНБО України, заслухавши повідомлення Робочої групи, вирішила не підтримувати ці обґрунтовані пропозиції, а відкласти їх впровадження до кращих часів.

Через 15 років, хоч «кращі» часи ще не настали, відбулася спроба, реалізуючи положення нового Закону України «Про наукову та науково-технічну діяльність», вдихнути життя у діяльність НРНТ та ННФ. Хочеться вірити, що у 2020 році нас очікують позитивні зміни.

Ще один приклад. Україна — космічна держава, яка успадкувала від колишнього СРСР потужний науково-технічний потенціал космічної галузі. Ми пишаємось здобутками нашої держави у цій галузі науки і техніки. Водночас все те, що нині відбувається, я в інтерв'ю ЗМІ назвав «вже не ганьбою, а злочином».

2017 року на виконання Загальнодержавної науково-технічної космічної програми (ЗНТКП) було виділено аж 25 млн грн (це фінансування однієї невеликої космічної лабораторії у Європі).

А з 2018 року взагалі ЗНТКП немає... її досі не схвалила Верховна Рада України.

Порада Г.С. Сковороди

Тепер про пасивність нашої наукової спільноти. Це є свого роду пострадянський синдром — нехай все вирішують «на горі», громадська активність нічого не допоможе.

У цьому ми дуже відрізняємося від наших західних колег. Їхня активність і діяльність громадських організацій суттєво впливають на формування стратегії розвитку наукової сфери країн їх проживання.

Або таке. Більшість із нас знає, якого низького рівня дисертації іноді захищають в Україні, як квітнуть плагіат та лженаука. Але ми вважаємо за краще промовчати або навіть підготувати формальний позитивний відгук на дисертацію чи статтю, щоб допомогти колезі. І все це призвело до деградації наукової сфери, яку зараз спостерігаємо.

Чи є вихід із ситуації, що склалася?

Я дотримуюся поради Григорія Сковороди: «Пізнай себе» і вчиняй по совісті. Мені допомагає. Спробуйте, колеги, можливо, допоможе і Вам.

Післямова

Я пишу ці рядки у перші дні Нового 2020 року. Радію, отримавши багато новорічних вітань від колег та друзів. Водночас в них лунає тривога за нашу країну та її наукову сферу, зокрема долю НАН України.

Цього року на Академію чекають зміни... у складі її керівництва, структурі та, головне, в усвідомленні її ролі у розвитку української держави. Прийнята відповідна постанова Президії НАН України щодо реформування Академії, створена Робоча група під керівництвом В. Горбуліна, яка повинна напрацювати пропозиції до змін законодавства про науку, Статуту НАН України та ін.

В Академії не прийнято публічно висловлюватись на такі «делікатні» теми як вибори Президії НАН України та її президента. Але я дозволив собі відійти від цього правила, і на сайті ГАО НАН України є інформація «Чому я погодився бути кандидатом на посаду президента НАН України?», а у книзі «Хроніки постювілейного життя. 2011—2015 рр.» є мій спогад про зустріч з Б.Є. Патоном напередодні виборів керівництва Академії у 2015 році. Не буду повторюватись. Усі охочі можуть переглянути ці матеріали.

А тепер нас чекають вибори 2020 року. В науковому е-просторі серед членів фізичної спільноти йде їх обговорення. Лунає широкий спектр думок — від «Всі члени Президії НАН України подають у відставку і не повинні більше переобиратися» до «Згідно з Законом України президент та члени Президії НАН України мають право бути обраними ще на один термін».

Якщо коротко, то я дотримуюся такої позиції — всі члени Президії НАН України йдуть у відставку і можуть бути обраними таємним голосуванням ще на один термін у разі, якщо буде така пропозиція від новообраного президента Академії.

Отже, питання номер один — це обрання президента НАН України.

Я вже згадував вище про мою розмову з Б.Є. Патonom напередодні виборів 2015 року. Тоді Б.Є. Патон не погодився з моїми пропозиціями. Це було його право і відповідальність. Проблема виявилася в тому, що подальша пасивна позиція президента НАН України та його команди спровокувала дуже багато негативу на адресу Академії. «Негативу» не завжди справедливого, але ефектно поданого у ЗМІ з метою ліквідувати НАН України у її самоврядному статусі. Це спрацювало і на рівні влади, і на рівні суспільної думки.

Скажу відверто, до Бориса Євгеновича у мене особливе ставлення. І не тільки тому, що «Патон — це гордість України», але також і в особистому плані. Для цього у мене є особливі підстави, які я колись висвітлив у статті «Патон і моя світова лінія». Я завжди відчував підтримку Б.Є. Патона і в радості, і в горі, і в критичних ситуаціях 1970-х років і у перші роки Незалежності України. Борис Євгенович, мудра і далекоглядна людина, з якихось причин не дозволяв мені «піднятися вище від наданого мені статусу в ієрархії НАН України».

Чи переживав я через такий «недозвіл»?

Скоріше за все «ні», бо розумів причини такого «недозволу», і це надавало мені, на відміну від інших членів Президії НАН України, можливість бути максимально відвертим на різного рівня зібраннях, під час розгляду проблемних питань в Академії та на громадській ниві.

Тепер ера Бориса Євгеновича та потужної Патонівської Академії наук завершується. А її скромна наступниця — сучасна НАН України, шукала і продовжує шукати своє місце у науковому світі. Це ера унікальної людини, яка віддала себе служінню науці.

Що ж на нас чекає? Непростий вибір наступника Б.Є. Патона, якому не позаздриш, усвідомлюючи навалу внутрішніх та зовнішніх проблем, які необхідно буде терміново вирішувати.

Сподіваюся, що ми, наукова академічна спільнота, складемо іспит на зрілість та виваженість в обранні доленосного для НАН України рішення.

Додаток 2

Думки на папері.

Про чергові вибори президента НАН України

12 лютого 2020 року у газеті «Урядовий кур'єр» № 27 Національна академія наук України повідомила про оголошення виборів президента та членів Президії НАН України.

Очевидно, що в сучасних умовах державного, суспільного та наукового життя України ці вибори будуть неординарною подією з багатьох причин та матимуть значний вплив на подальший розвиток наукової сфери нашої держави.

За традицією у таких ситуаціях я оприлюднюю свої думки та подаю окремі пропозиції у відкритій формі (див., наприклад, статтю «І ще раз про наболіле...» на сайті ГАО НАН України).

Шановні колеги, в разі зацікавленості читайте, радьте та критикуйте все те, що тут написано. Хочу зауважити, що ці «Думки на папері» не є моєю передвиборчою платформою. Я ще остаточно не вирішив, чи братиму участь у цих виборах як можливий кандидат на одну з керівних посад в НАН України.

Як це було у 2015 році?

І чому я тоді давав згоду бути кандидатом у президенти?

Класика виборного жанру ставить не тільки запитання «хто», «коли» та «як», але й запитання «чому».

Мої відповіді на ці запитання були такі:

Хто? Очевидно, що Б.Є. Патон, якщо він вирішить йти на ці вибори.

Коли? Зрозуміло, що для Бориса Євгеновича у такому віці це — символічний вибір. На посаду президента НАН України потрібно балотуватися у віці хоча б до 70 років.

Як? У відкритому, об'єктивному та демократичному змаганні особистостей та їхніх програм.

Чому? На це запитання не маю однозначної відповіді. Напевно тому, що все моє життя пов'язане з Академією наук, що у мене є певна амбітність і прагнення до позитивних змін.

Спробую це пояснити.

По-перше, тому, що НАН України — це унікальна інституція незалежної України, покликана бути в авангарді розвитку нашої держави. Сер Артур Еддінгтон колись сказав про Всесвіт, що «він не тільки більш дивний, ніж ми собі його уявляємо, але він є навіть дивовижнішим, ніж ми собі можемо його уявити». Це стосується нашої Академії — сузір'я талановитих, неординарних та унікальних особистостей. Необхідно, щоб члени цього сузір'я були гармонійно пов'язані між собою та рухалися у правильному напрямі. Задача не з простих, але потрібно її вирішувати. В іншому випадку — застій та «замерзання». Згідно з законом термодинаміки: *As things get squeezed together they get hotter*. А це є запорукою успіху. Мені здається, що маючи певний досвід науково-організаційної роботи, я міг би впоратися з цією нелегкою задачею.

По-друге, і це головне, беручи участь у виборах президента НАН України, я маю змогу ще раз звернути увагу на проблеми розвитку наукової сфери України. Я не буду втомлювати читачів детальним викладом моєї програми дій, оскільки вона більшості з вас відома, була розроблена і представлена у 2006 році на державному рівні (але не прийнята), обговорювалася в ЗМІ та на засіданнях «Елітарної світлиці» (див. «Світогляд» № 2, 2015 р.).

Якщо коротко, то ще тоді пропонували: *на державному рівні* — збільшення фінансування науки в Україні до 1,7 % ВВП; створення

Національної ради з питань науки і технологій та Національного наукового фонду; запровадження великих інфраструктурних наукових проєктів та механізмів підтримки інноваційних проєктів; *на академічному рівні* — оптимізація структури національних академій наук та їх установ, приєднання до НАН України академій медичних та аграрних наук, запровадження об'єктивних критеріїв оцінки ефективності роботи наукових установ та ін.

У 2015 році вибори відбулися за типовим сценарієм, і мій прогноз «Хто?» справдився.

Так що ж змінилося за ці п'ять років?

1. Відбулися значні зміни в науковій сфері, а саме:

- ♦ йде поступова деградація науково-технічної сфери та, *відповідно*, зниження рівня високотехнологічної промисловості України;
- ♦ спостерігається втрата довіри багатьох представників наукової спільноти до влади всіх рівнів — від президента та прем'єр-міністра України до академічного керівництва.

2. Чи є вихід зі становища, що склалося?

Здається, що є, за умови термінових та радикальних дій на всіх рівнях законодавчої та державної влади. А ще крім того бажано:

- ♦ Національній раді з питань розвитку науки і техніки України підготувати базовий документ (Меморандум), покликаний відновити довіру наукової спільноти до законодавчих і владних рішень;
- ♦ провести Асамблею наукової спільноти України, на якій обговорити цей Меморандум;
- ♦ новообраному складу Президії НАН України підготувати аналогічний меморандум, покликаний консолідувати академічну наукову спільноту, в якому визначити:

Місію НАН України:

- ♦ нове знання на основі фундаментальних пріоритетних досліджень (планування, виконання та координація в Україні);
- ♦ нові розробки та вироби на основі прикладних досліджень (ініціативних та на замовлення інвесторів);

- ♦ нове соціогуманітарне знання про Україну та її місце в світі;
- ♦ експертиза всіх державних науково-технічних програм та актів.

Систему управління НАН України, яка б забезпечувала:

- ♦ демократизацію та прозорість на всіх рівнях управління від підготовки до ухвалення рішень;
- ♦ високу конкуренцію наукових досліджень (незалежно від звань і посад конкурентів);
- ♦ прийняття нового Статуту НАН України (пропозиції, подані ІАГ «Наука та інновації»).

3. Формально я і зараз міг би бути (але не буду) кандидатом на посаду президента НАН України, зважаючи на такі обставини:

- ♦ я вважав і вважаю, що потрібно робити вибір з кількох кандидатур;
- ♦ маю певний досвід науково-організаційної діяльності на державному, академічному і громадському рівнях;
- ♦ готовий піти на «особисту самопожертву» заради позитивних змін у науковій сфері України та у системі її лідера — НАН України.

Тоді для чого я пишу ці «Думки на папері»? Щоб переконати тих, хто хотів мене бачити серед кандидатів у президенти НАН України, у правильності мого рішення, та попросити їх активно включитися у виборчу кампанію.

4. І що мене направило на цей тернистий шлях?

Позитивними для мене були такі приклади:

- ♦ видатні вчені-астрономи В.А. Амбарцумян та Є.К. Харадзе, одні з найкращих президентів академій наук своїх країн;
- ♦ неперевершений за своїм самовідданим служінням науці Б.Є. Патон, який створив потужну колись Академію наук.

У читача виникає запитання: «А хто я такий у порівнянні з цими видатними особистостями?» Відповіді не знаю...

Мої анкетні дані та наукові досягнення відомі, а деякими свідченнями міжнародного визнання пишаюсь. Дотримуюсь демократичних засад, але мені властиві деякі авторитарні «замашки» (вважаю, що ініціативи потрібно багато і довго обговорювати, але рішення ухвалю-

вати швидко, без зволікань). Патріот України у всіх потугах її громадян до побудови великої незалежної держави. Є досить «відкритою системою», про яку можна прочитати на сайті ГАО НАН України, де розміщені книги «Моє земне тяжіння», «Хроніки» та ін.

5. Давайте поговоримо про «плюси» та «мінуси» можливих кандидатів.

Ці «плюси» та «мінуси» доповнюють (чи виключають) один одного, не залишаючи альтернативи.

Відомі мої критичні слова та дії щодо ставлення Президентів України В.А. Ющенка та П.О. Порошенка до наукової сфери і теперішньої невизначеності « нової влади » до цієї проблеми. Очевидно, що без реальної підтримки влади позитивних зрушень у розвитку науки України у найближчі роки не відбудеться. Хто з кандидатів у президенти НАН України зможе добитися такої підтримки? Не знаю.

Триває занепад високотехнологічної промисловості України як бази розвитку науки. Як її, цю промисловість, відновити? За сьогоднішніх умов тільки шляхом кардинальних змін економічної політики, зокрема створення Міністерства промисловості, у складі якого мають бути т. зв. Центральні науково-дослідні інститути відповідних галузей (можливо, за сприятливих умов створені на базі відповідних технічних НДІ НАН України). І хто це підтримає? Не знаю.

Стосовно НАН України моя думка однозначна:

- ♦ НАН України — найвища наукова організація України, яка здійснює і координує в державі фундаментальні дослідження з пріоритетних напрямів науки;

- ♦ НАН України — єдина в державі організація, яка ще зберегла потенціал до виконання високого рівня прикладних наукових досліджень та розробок для потреб держави, її оборони та економіки;

- ♦ обов'язком НАН України на сучасному етапі розвитку економіки України повинно стати впровадження науково-технічних розробок та інноваційних продуктів.

6. Можливий кандидат у президенти НАН України повинен подати свою Програму. Ось моє бачення окремих тез такої Програми.

Теза високого рівня

У Програмі кандидата на посаду президента НАН України має бути чітке визначення мети розвитку та реформування наукової сфери України та її найвищої складової — НАН України, а також шляхи реалізації такої мети.

За останні роки на цю тему багато написано та запропоновано, зокрема мною, ухвалено законодавчі акти та рішення органів державної влади. На жаль, реальних результатів від цих дій поки що не видно.

Очевидно, щоб добитися бажаної мети, необхідно її структурувати, вказати ступінь важливості її складових, визначити пріоритети та розробити сценарії розвитку.

Проте у сучасних реаліях це є некоректно поставлене завдання, оскільки в державі немає стратегії розвитку економіки та розроблених на її основі структурно-функціональних моделей такого розвитку. Розробки стратегій економічного розвитку та розвитку науки мають бути взаємно узгодженими.

Теза нижчого рівня

Може скластися враження, що все у нас поступово налагодиться. Вже є напрацьовані пропозиції щодо розвитку науки на рівні владних структур, робочих груп НРНТ України, НАН України та ін. Їх потрібно негайно втілювати у життя та:

- ♦ значно підвищити активність наукової спільноти шляхом залучення її представників до роботи у Парламенті, владних структурах тощо;

- ♦ активно підтримувати молодих вчених, залучаючи їх до наукових досліджень ще зі студентських років і надаючи відповідні гранти;

- ♦ вивчити проблему міграції вчених (позитивну для розвинених країн, але не для України). Запровадити на державному рівні програми: «Повертайтеся на Батьківщину» або «Служіть своїй Батьківщині там, де ви працюєте».

І на завершення. Сьогодні пересічний український науковець (не член НАН України, директор чи вчений-бізнесмен) у боротьбі з бідністю втрачає інтерес до науки, а інколи й власну гідність.

Звертаюся до вас, шановних самовідданих (а не владних «фейкових») слуг науки. Не здавайтеся перед тимчасовими труднощами перехідного періоду. Україна завдяки таким, як ви, стане потужною науково-технічною країною. І ви будете пишатись своєю причасністю до цієї історичної місії.

А я обіцяю вам свою підтримку, на якій би посаді і де б я не був.

*Щиро, Ярослав Яцків
25 лютого 2020 року*

Додаток 3

Чернетка Програми кандидата у президенти НАН України Ярослава Степановича Яцківа

Вступ. Загальновідомі статистичні дані свідчать про деградацію наукової та науково-технічної системи України.

Причини такого стану добре відомі. Наведу тільки дві з них:

- ♦ політична та професійна невідповідність політичної еліти України до здійснення економічних реформ в умовах переходу на ринкові відносини; в результаті наука, технології та інновації втратили свою пріоритетність та опинилися незатребуваними у сировинно-орієнтованій з дешевою робочою силою державі.

- ♦ украї повільний перехід від радянської моделі організації науки до світової практики розвитку науково-технологічної сфери.

Тому сталося те, «що мало статися», а саме — за зростання у світі витрат на НДДКР у розрахунку на душу населення в Україні, навпаки, відбулося значне їх скорочення (а в абсолютних одиницях у порівнянні з передовими країнами світу такі витрати є у десятки разів меншими).

За таких умов Національна академія наук України (НАН України) мала б показати приклад позитивних змін в організації наукових досліджень, оптимізації її науково-технічної та матеріальної бази тощо.

Цього, на жаль, не сталося. І сьогодні перед НАН України постали украй важкі проблеми — термінового реформування чи продовження стагнації.

Можливі сценарії розвитку НАН України

Сценарій № 1 (традиційний).

Зважаючи на те, що останнім часом Верховна Рада та Уряд України ухвалювали законодавчі та нормативні акти, у яких закладено базові принципи реформування сфери наукових досліджень та розробок, НАН України у своїй діяльності може:

- ♦ активно включитися у процес удосконалення та імплементації цих законодавчих та нормативних актів;
- ♦ крок за кроком здійснювати реформування мережі та системи управління науковими установами.

Позитиви: еволюційні зміни у діяльності НАН України.

Недоліки: подальше відставання від розвитку світової науки.

Сценарій № 2 (перспективний).

Не очікуючи позитивних змін у ставленні до наукової сфери України з боку її владних структур, НАН України має провести докорінну зміну її місії та Статуту діяльності, здійснити оптимізацію мережі установ та системи її управління.

Зміни до Статуту НАН України були напрацьовані Ініціативною академічною групою «Наука та інновації» та передані до Статутної комісії НАН України.

Питання оптимізації мережі установ та системи управління НАН України потребуватимуть підготовки законодавчих та урядових рішень, тому що її розвиток можливий лише за умов затребуваності результатів науки з боку економіки України та створення

належних умов для роботи науковців на світовому рівні (питання оплати праці, розвитку інфраструктури тощо).

Необхідним кроком на цьому шляху має бути участь НАН України у розробці стратегії економічного розвитку України та визначення власного геополітичного курсу розбудови держави.

А одним із найнагальніших рішень має бути створення Міністерства промисловості, до завдань якого повинно входити відновлення та розвиток високотехнологічної промисловості та галузевої науки.

Мають бути створені такі умови, щоб науково-технічні установи НАН України були зацікавлені стати центральними науково-дослідними установами такого міністерства з певних напрямів наук і техніки.

Установам з певним науковим потенціалом, діяльність яких зосереджена переважно на виконанні фундаментальних досліджень, доцільно надати належну підтримку або реорганізувати у Національні наукові центри (на кшталт ХФТІ).

Позитиви: спроба зупинити деградацію науки та сприяти розвитку нової економіки України.

Недоліки: надто революційний підхід в умовах невизначеності майбутнього України та втрати довіри населення у спроможності керівних органів влади виправити ситуацію.

Висновок

У разі обрання мене президентом НАН України я намагатимусь реалізувати Сценарій № 2, залучаючи широке коло представників наукової спільноти НАН України до його обговорення та уточнення.

Обіцяю не уникати відповідальності за остаточне рішення.

Ярослав Яцків

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

МОНОГРАФІЇ ТА КНИГИ

Наукові видання

1. Федоров Е.П., Корсунь А.А., Майор С.П., Панченко Н.И., Тарадий В.К., Яцкив Я.С. Движение полюса Земли с 1980.0 по 1969.0. — Киев: Наук. думка, 1972. — 264 с.
2. Яцкив Я.С., Курьянова А.Н. Опыт объединения абсолютных каталогов склонения звезд ФКСЗ: методические рекомендации. — Киев, 1975. — 52 с.
3. Яцкив Я.С., Миронов Н.Т., Корсунь А.А., Тарадий В.К. Движение полюсов и неравномерность вращения Земли // Итоги науки и техники. Серия «Астрономия» / ВИНТИ. — М., 1976. — 12, ч. 1. — 104 с.
4. Яцкив Я.С., Миронов Н.Т., Корсунь А.А., Тарадий В.К. Движение полюсов и неравномерность вращения Земли // Итоги науки и техники. Серия «Астрономия» / ВИНТИ. — М., 1976. — 12, ч. 2. — 120 с.
5. Зверев М.С., Курьянова А.Н., Положенцев Д.Д., Яцкив Я.С. Сводный каталог фундаментальных слабых звезд со склонениями от $+90$ до -20 град. (ПФКСЗ-2). — Киев: Наук. думка, 1980. — 112 с.
6. Яцкив Я.С., Каменский К.К., Кислюк В.С. Геометрические и динамические характеристики Земли, Луны и планет земной группы. 1. Топографические поверхности и гравитационные поля. — Киев, 1988. — 21 с. — (Препринт / АН УССР. Ин-т теор. физики; ИТФ-88-86Р).

7. Bastian U., Roser S., Yagudin J.I., Nesterov V.V., Polozhenzev D.D., Yatskiv Ya.S. PPM Star catalogue. Positions and proper motions of 197179 stars south of -2.5 degrees declination for equinox and epoch J2000.0. — Heidelberg: Spectrum Akad. Verlag, 1993. — 2011 p.
8. Яцків Я.С., Александров О.М., Вавилова І.Б. та ін. Загальна теорія відносності: випробування часом. — Київ, 2005. — 288 с.
9. Яцків Я.С., Жданов В.І., Вавилова І.Б., Александров О.М., Кудря Ю.М., Федорова О.В., Хміль С.В., Парновський С.Л., Жук О.І. Загальна теорія відносності: горизонти випробувань. — Київ: ВАІТЕ, 2013. — 284 с.
10. Яцків Я.С., Александров А.Н., Вавилова І.Б., Жданов В.І., Жук А.І., Кудря Ю.Н., Парновський С.Л., Федорова Е.В. Общая теория относительности: признание временем. — Киев: Наук. думка, 2015. — 332 с.
11. Ахмедов Д.Ш., Барреси Дж., Дегтярев А.В., ..., Яцків Я.С. [и др.]. Исследование МАА «Глобальная спутниковая система для мониторинга и прогнозирования сейсмической активности Земли» / ред. А.В. Дегтярев. — Днепр: ГП «КБ «Южное» им. М.К. Янгеля», 2017. — 135 с.
12. Ahmedov D.Sh., Barresi G., Degtyarev A.V., ..., Yatskiv Ya.S. [et al.]. IAA Study of Global Satellite System for Monitoring and Forecasting of the Earth Seismic Activity / ed. by A.V. Degtyarev. — Dnipro: Yuzhnoye SDO, 2017. — 131 p.

Видання з історії науки та наукознавства

1. Яцків Я.С., Кислюк В.С., Костык Р.І. Главная астрономическая обсерватория АН УССР. — Киев: Наук. думка, 1976. — 76 с.
2. Ботвинова В.В., Кислюк В.С., Орлов М.Я., Яцків Я.С. Главная астрономическая обсерватория АН УССР. — Киев: Наук. думка, 1984. — 68 с.
3. Патон Б.Є., Вавилова І.Б., Негода О.О., Яцків Я.С. Україна в сузір'ї космічних держав світу. — Київ, 2001. — 94 с.
4. Яцків Я.С. Про підсумки роботи МОН в сфері наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності за 2000 рік. — Київ, 2001. — 39 с.
5. Яцків Ярослав. Проблеми розвитку наукової та науково-технологічної сфери України: вибрані статті, матеріали та інтерв'ю / упоряд. І. Ізотова. — Київ: Академперіодика, 2006. — 170 с.
6. Покровський К.Д., Шкуратов Ю.Г., Кислюк В.С., Литвиненко Л.М., Яцків Я.С., Вавилова І.Б. Місячна одіссея. — Київ: Академперіодика, 2007. — 241 с.

7. Yatskiv Ya.S., Korsun' A.A. IAU Symp. No. 78 «Nutation and the Earth's rotation» (held in Kiev, May 1977) as a first step in the consideration concerning the Non- rigid Earth Nutation Theory. — Kyiv, 2007. — 23 p. — (Prepr. / National Academy of Sciences of Ukraine. Main Astronomical Observatory; MAO-07-01E).
8. Яцків Я.С. Астрономія — передовий рубіж природознавства: лекція. — Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки, 2009. — 26 с.
9. Яцків Я.С., Железняк М.Г., Ізотова І.Ю. Наука і культура України: долаючи кордони. — Київ: Академперіодика, 2014. — 176 с., 72 с. іл.
10. Яцків Я.С. Астрономічна наука та наукознавство в Україні на зламі епох: [інавгураційна лекція в Нац. ун-ті «Києво-Могилянська академія»]. — Київ: НаУКМА, 2016. — 40 с.: фото.

Бібліографічні видання

1. Ярослав Яцків. Земне тяжіння. — Київ, 1999. — Кн. 1. — 232 с.
2. Ярослав Яцків. Земне тяжіння. — Київ, 1999. — Кн. 2. — 184 с.
3. Яцків Я.С. Вибрані праці з астрометрії та геодинаміки. — Київ, 2000. — 496 с.
4. Ярослав Яцків. Наукові будні. Справа «КЧЗ». — Київ: Академперіодика, 2008. — 58 с.
5. Ярослав Яцків. Наукові будні. Справа «МАУП». — Київ: Академперіодика, 2009. — 48 с.
6. Ярослав Яцків. Хроніки апексного десятиліття. — Київ: ВАІТЕ, 2010. — 408 с.
7. Ярослав Яцків. Наукові будні. Справа «МОН». — Київ: Академперіодика, 2010. — 110 с.
8. Ярослав Яцків. Наукові будні. Справа «Космос-UA». Ч. 2. (1991—1997). — Київ: Академперіодика, 2011. — 186 с.
9. Ярослав Яцків. Наукові будні. Справа «Космос-UA». Ч. 1. Україна космічна (1957—1990). — Київ: Академперіодика, 2012. — 74 с.
10. Ярослав Яцків. Наукові будні. Справа «РНДБ-UA». — Київ: Академперіодика, 2015. — 51 с.
11. Яцків Я.С. Моє земне тяжіння : у 2 т. — Київ: Академперіодика, 2015.
12. Яцків Я.С. Хроніки постувілейного життя (2011—2015): наук.-попул. видання. — Київ: Академперіодика, 2019. — 366 с.

**Наукові та науково-популярні видання
(член редколегії, відповідальний редактор)**

1. Маррей Э. Векторная астрометрия / пер. с англ. под ред. и с предисл. Я.С. Яцкива. — Київ: Наук. думка, 1986. — С. 5—7.
2. Изучение Земли как планеты методами геофизики, геодезии и астрономии: Тр. II Орловской конференции / отв. ред. Я.С. Яцкив. — Киев: Наук. думка, 1988. — 280 с.
3. Евгений Павлович Федоров / отв. ред. Я.С. Яцкив. — Киев: Наук. думка, 1989. — 48 с. — (Биобиблиография ученых Украинской ССР).
4. Мориц Г., Мюллер А. Вращение Земли: теория и наблюдения / пер. с англ. под ред. и с предисл. Я.С. Яцкива. — Киев: Наук. думка, 1992. — С. 6—7.
5. Изучение Земли как планеты методами астрономии, геофизики и геодезии: Тр. III Орловской конференции / отв. ред. и авт. предисл. Я.С. Яцкив. — Киев, 1993. — 384 с.
6. 50 років Головної астрономічної обсерваторії / за ред. Я.С. Яцківа. — Київ, 1994. — 329 с.
7. Мориц Г. Фигура Земли: теоретическая геодезия и внутреннее строение Земли / пер. с англ. под ред. и с предисл. Я.С. Яцкива. — Киев, 1994. — С. 6.
8. Віталій Степанович Кислюк / відп. ред. та авт. вступ. ст. Я.С. Яцків. — Київ, 2000. — С. 5—6. — (Біобібліографія вчених ГАО НАН України).
9. Володимир Кирилович Тарадій / відп. ред. та авт. вступ. ст. Я.С. Яцків. — Київ, 2000. — С. 5—6. — (Біобібліографія вчених ГАО НАН України).
10. Роман Іванович Костик / відп. ред. та авт. вступ. ст. Я.С. Яцків. — Київ, 2000. — С. 5. — (Біобібліографія вчених ГАО НАН України).
11. NATO Advanced Study Institute on Photopolarimetry in Remote Sensing and Workshop on Remote Sensing Techniques and Instrumentation: International Cooperation, Yalta, Ukraine, Sept. 20 - Oct. 3, 2003: Abstracts / eds.: Yatskiv Ya. [et al.]. — Adelphi: Army Research Laboratory, 2003. — 112 с.
12. Photopolarimetry in Remote Sensing: Proc. of the NATO Advanced Study Institute, Yalta, Ukraine, Sept. 20- Oct. 4, 2003 / eds.: Videen G., Yatskiv Ya., Mishchenko M. — Dordrecht etc.: Kluwer, 2004. — 503 p. — (NATO Sci. Ser. II: Mathematics, Physics and Chemistry; Vol. 161).
13. Плеяда перших / за ред. Я.С. Яцківа. — Київ: Академперіодика, 2004. — 160 с.

14. 60 років Головної астрономічній обсерваторії НАН України / відп. ред. Я.С. Яцків. — Київ: Академперіодика, 2004. — 347с.
15. Українська мережа станцій космічної геодезії та геодинаміки (УКРГЕОКОСМОМЕРЕЖА): зб. пр. / упоряд.: О.В. Болотіна [та ін.]; наук. ред. Я.С. Яцків. — Київ: ВАІТЕ, 2005. — 60 с.
16. Астрономия в Украине: прошлое, настоящее и будущее: Материалы Междунар. конф. / ред. Я.С. Яцків // Кинематика и физика небесных тел. Прилож. — 2005. — № 5. — 588 с.
17. Гофманн-Велленгоф Б., Легат К., Візер М. Навігація: основи визначення місцеположення / пер. з англ. за ред. Я.С. Яцківа. — Львів: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2006. — 443 с.
18. Національна академія наук України (1918—2008): до 90-річчя від дня заснування / редкол.: Б.Є. Патон (гол. ред.), Я.С. Яцків та ін. — Київ: Вид-во КММ, 2008. — 624 с.
19. Календар визначних подій: Національна академія наук України — 90 років [1918—2008] / відп. ред. Я.С. Яцків. — Київ: Академперіодика, 2008. — 109 с.
20. Жданов В.І. Вступ до теорії відносності: навч. посіб. / авт. передм. Я.С. Яцків. — Київ: ВПЦ «Київський університет», 2008. — С. 7.
21. Пришляк М.П. Астрономія: підручник для загальноосвітніх навч. закладів / за заг. ред. Я.С. Яцківа. — Київ: Академперіодика, 2008. — 148 с.
22. Євген Павлович Федоров. Нариси та спогади про вченого / відп. ред. Я.С. Яцків. — Київ: Наук. думка, 2009. — 248 с.
23. Основні наукові здобутки Головної астрономічної обсерваторії НАН України (1944—2008 рр.) / відп. ред. Я.С. Яцків. — Київ: ВАІТЕ, 2009. — 80 с.
24. Цільова комплексна програма фундаментальних досліджень «Наукові основи, методичне, технічне та інформаційне забезпечення створення системи моніторингу геосистем на території України (GEO-UA)»: [зб. наук. звітів] / НАН України; за заг. ред. Я.С. Яцківа. — Київ, 2010. — 161 с.
25. Yatskiv Ya.S. Ukrainian Scientific Book in a Foreign Language: Foreword to the project // Polarimetric remote sensing of solar system objects / eds.: M.I. Mishchenko [et al.]. — Kyiv: Akademperiodyka, 2010. — 291 p., 24 p. il.
26. Polarimetric Detection, Characterization, and Remote Sensing: Proc. of the NATO Advanced Study Institute, Kyiv, Ukraine, Sept. 12-25, 2010 / eds.: M.I. Mishchenko, Ya.S. Yatskiv [et al.]. — Dordrecht: Springer, 2011. — 550 p.

27. Polarimetric detection, characterization, and remote sensing (Preface) // Detection, Characterization, and Remote Sensing: Proceedings of the NATO Advanced Study Institute, Kyiv, Ukraine, Sept. 12-25, 2010 / ed. by M.I. Mishchenko, Ya.S. Yatskiv [et al.]. — Dordrecht: Springer, 2011. — 550 p.
28. Abstracts NATO Advanced Study Institute on Special Detection Technique (Polarimetry) and Remote Sensing, Kyiv, Ukraine, Sept. 12-25, 2010 / eds.: Mishchenko M., Yatskiv Ya. [et al.]. — Kyiv: MAO NASU, 2010. — 122 p.
29. Пришляк М.П. Астрономія 11 кл.: підручник для загальноосвітніх навчальних закладів / за заг. ред. Я.С. Яцківа. — Харків: Ранок, 2011. — 160 с.
30. Українські енциклопедії: типологія, стиль, функції: монографія / авт. кол.: Т. Березюк, О. Давиденко, О. Іщенко [та ін.]; відп. ред. Я. Яцків; Ін-т енцикл. досліджень НАН України. — Київ, 2018. — 150 с.

СТАТТІ

Наукові статті

1962

1. Яцків Я.С. Неточность постоянной годичной абберации и суточные изменения широты // Тр. Полтавской гравиметрической обсерватории. — 1962. — 11. — С. 94—103.
2. Евтушенко Е.И., Яцків Я.С. К вопросу об определении цены оборота винта окулярного микрометра // Тр. Полтавской гравиметрической обсерватории. — 1962. — 11. — С. 88—93.
3. Яцків Я.С. О суточном изменении широты по наблюдениям на зенит-телескопе Цейсса в Полтаве // Астрон. циркуляр. — 1962. — № 252. — С. 14—15.

1964

4. Федоров Е.П., Яцків Я.С. О причинах кажущегося раздвоения периода свободной нутации Земли // Астрон. журн. — 1964. — 41, вып. 4. — С. 764—768.

1965

5. Яцків Я.С. Некоторые результаты анализа неполярных изменений широты изолированных станций // Изменяемость широт. — Киев: Наук. думка, 1965. — С. 75—90.

6. Глаголева И.И., Яцкив Я.С. Z-член по данным широтных наблюдений МГГ и МГС // Изменяемость широт. — Киев: Наук. думка, 1965. — С. 70—74.
7. Яцкив Я.С. Спектральный анализ движения полюсов Земли // Изменяемость широт. — Киев: Наук. думка, 1965. — С. 105—113.

1966

8. Глаголева И.И., Яцкив Я.С. О методе анализа ошибок широтных наблюдений // Анализ результатов широтных наблюдений. — Ташкент: ФАН, 1966. — С. 7—16.
9. Яцкив Я.С. Спектральный анализ общего Z-члена станций МСШ // Анализ результатов широтных наблюдений. — Ташкент: ФАН, 1966. — С. 17—32.

1969

10. Яцкив Я.С. О выборе степени сглаживания при выравнивании результатов наблюдений // Астрометрия и астрофизика. — 1969. — Вып. 2. — С. 84—91.
11. Яцкив Я.С. Свободная суточная нутация Земли по наблюдениям в Пулковке с 1915 по 1928 гг. // Астрометрия и астрофизика. — 1969. — Вып. 7. — С. 49—60.
Te same: Yatskiv Ya. Nutation diurne libre de la Terre d'après les observations de Poulkovo de 1915 a 1928 // Bull d'Inform., Marees Terrestre. — 1969. — No. 54. — P. 2548—2567.

1970

12. Попов Н.А., Яцкив Я.С. Об изменении амплитуды свободной суточной нутации Земли // Астрон. журн. — 1970. — Т. 47, вып. 6. — С. 1324—1327.
Te same: Popov N.A., Yatskiv Ya.S. Sur les variation de l'amplitude la nutation libre, diurne de la terre // Bull. d'Inform. Marees Terrestre. — 1970. — No. 55.
13. Корогвич В.Н., Яцкив Я.С. Об оценке спектра ошибок широтных наблюдений в области высоких частот // Астрометрия и астрофизика. — 1970. — Вып. 10. — С. 10—26.
14. Харин А.С., Яцкив Я.С. Изучение ошибок наблюдений Голосеевского каталога звезд широтных программ. I // Астрометрия и астрофизика. — 1970. — Вып. 10. — С. 34—44.

15. Яцкив Я.С. Пленум Комиссии по изучению вращения Земли Астрономического Совета АН СССР // Астрон. журн. — 1970. — Т. 47, вып. 3. — С. 683—684.
16. Майор С.П., Назарова Н.В., Харин А.С., Яцкив Я.С. Исследования гнута вертикального круга Ваншаффа с применением автоколлимации // Астрометрия и астрофизика. — 1970. — Вып. 10. — С. 86—104.

1971

17. Емец А.И., Яцкив Я.С. Изучение свободной суточной нутации Земли по наблюдениям широты в Пулковке с 1904 по 1941 год // Астрометрия и астрофизика. — 1971. — Вып. 13. — С. 61—75.
18. Яцкив Я.С. О сравнении результатов отдельных определений свободной суточной нутации Земли // Астрометрия и астрофизика. — 1971. — Вып. 13. — С. 75—81.
19. Яцкив Я.С. Общие принципы изучения разностей положений и собственных движений звезд как случайного поля // Астрометрия и астрофизика. — 1971. — Вып. 13. — С. 3—13.

1972

20. Харин А.С., Яцкив Я.С. О законе распределения ошибок наблюдений Голосеевского каталога склонений звезд широтных программ // Тр. 18-й астрометр. конф. СССР. — Ленинград: Наука, 1972. — С. 130—133.
21. Емец А.И., Яцкив Я.С. О назначении весов при сглаживании результатов наблюдений // Астрометрия и астрофизика. — 1972. — Вып. 15. — С. 9—15.
22. Yatskiv Ya.S. On the comparison of diurnal nutation derived from separate series of Latitude and Time observations // Proc. IAU Symp. No. 48 «Rotation of the Earth» (Marioka, Japan, May 9—15, 1971). — Dordrecht, 1972. — P. 200—205.
23. Fedorov E.P., Korsun A.A., Major S.P., Panchenko N.I., Tarady V.K., Yatskiv Ya.S. New determination of the polar motion from 1890 to 1969 // Proc. IAU Symp. No. 48 «Rotation of the Earth» (Marioka, Japan, May 9—15, 1971). — Dordrecht, 1972. — P. 12—13.
24. Яцкив Я.С. К определению частотной характеристики оператора сглаживания // Астрометрия и астрофизика. — 1972. — Вып. 17. — С. 123—125.

25. Яцкив Я.С., Корсунь А.А., Рыхлова Л.В. О спектре координат полюса Земли за время с 1846 по 1971 гг. // Астрон. журн. — 1972. — 49, вып. 6. — С. 1311—1318.

1973

26. Емец А.И., Яцкив Я.С. Определение свободной суточной нутации Земли по наблюдениям в Вашингтоне за время с 1915 по 1941 гг. // Астрометрия и астрофизика. — 1973. — Вып. 18. — С. 3—8.

1974

27. Емец А.И., Яцкив Я.С. Об изучении спектра изменений широт Пулково и Вашингтона в области периодов от 170 до 260 средних суток // Астрометрия и астрофизика. — 1974. — Вып. 21. — С. 13—17.
28. Yatskiv Ya.S., Kurjanova A.N., Polozhentsev D.D., Zverev M.S. Report on the compilation of the PFKSZ-2 catalogue // Proc. IAU Symp. No. 61 «Problems in Astrometry». — Dordrecht, 1974. — P. 33—34.
29. Korsun A.A., Major S.P., Rykhlova L.V., Yatskiv Ya.S. On the annual component of the polar motion // Proc. Symp. «Geodesy and the Earth's Physics». — Potsdam, 1974. — P. 153—159.
30. Yatskiv Ya.S. Chandler wobble and free diurnal nutation derived from Latitude observations // Proc. Symp. «Geodesy and the Earth's Physics». — Potsdam, 1974. — P. 143—151.
31. Курьянова А.Н., Положенцев Д.Д., Яцкив Я.С. О состоянии ПФКСЗ-2 // Астрометрия и астрофизика. — 1974. — Вып. 24. — С. 18—22.
32. Корсунь А.А., Майор С.П., Яцкив Я.С. О годовом движении полюсов вращения и инерции Земли. Ч. I // Астрометрия и астрофизика. — 1974. — Вып. 24. — С. 26—46.
33. Яцкив Я.С., Корсунь А.А., Миронов Н.Т. Движение полюсов и неравномерность вращения Земли (Обзор работ 1970—1973 гг.) // Астрометрия и астрофизика. — 1974. — Вып. 25. — С. 88—98.

1975

34. Yatskiv Ya.S., Sasao T. Chandler wobble and viscosity in the Earth's core // Nature. — 1975. — 255. — P. 655—656.
35. Яцкив Я.С., Курьянова А.Н., Молотай А.А. Сравнение различных методов изучения разностей положений и собственных движений звезд //

Современные проблемы позиционной астрометрии. — М.: Изд-во Моск. гос. ун-та, 1975. — С. 43—59.

36. Яцкив Я.С. О возбуждении чандлеровского движения полюса // Астрометрия и астрофизика. — 1975. — Вып. 27. — С. 14—16.
37. Yatskiv Ya.S., Wako Ya., Kaneko Yo. Study of the nearly diurnal free nutation based on latitude observations of the ILS stations // Publ. Int. Latit. Observ. Mizusawa. — 1975. — 10, No. 1. — P. 1—31.
38. Yatskiv Ya.S., Sasao T. On the ellipticity of the nearly diurnal polar motion // Publ. Int. Latit. Observ. Mizusawa. — 1975. — 10, No. 1. — P. 33—39.

1976

39. Yatskiv Ya.S. Some comments on study of nearly diurnal free nutation // Wiss. Z. Techn. Univ. Dresden. — 1976. — 25, H. 4. — S. 945—947.
40. Яцкив Я.С. Свободная близсуточная нутация по наблюдениям широты в Гринвиче // Астрометрия и астрофизика. — 1976. — Вып. 29. — С. 24—33.
41. Емец А.И., Яцкив Я.С. О применении метода оценивания спектра с максимальной энтропией для изучения свободной близсуточной нутации // Астрометрия и астрофизика. — 1976. — Вып. 29. — С. 3—8.

1977

42. Попов Н.А., Яцкив Я.С. Об интерпретации спектра разностей широт, полученных по наблюдениям ярких зенитных звезд в Полтаве // Астрон. журн. — 1977. — 54, вып. 2. — С. 429—435.
43. Яцкив Я.С., Корсунь А.А. О годовом движении полюсов вращения и инерции Земли. II // Астрометрия и астрофизика. — 1977. — Вып. 33. — С. 3—7.

1978

44. Яцкив Я.С. О международном совещании по фотоэлектрической регистрации моментов прохождения звезд // Астрометрия и астрофизика. — 1978. — Вып. 34. — С. 59.
45. Яцкив Я.С. Новая система астрономических постоянных МАС, 1976 // Астрометрия и астрофизика. — 1978. — Вып. 34. — С. 52—58.

1979

46. Яцкив Я.С., Молотай А.А. Об использовании оптимальных оценок математического ожидания и стандартного отклонения при обработке астрономических наблюдений // Астрометрия и астрофизика. — 1979. — Вып. 37. — С. 56—61.
47. Yatskiv Ya. S., Korsun A.A., Mironov N.T. On the determination of UT1 by the BИH and the USSR Time Service // Proc. IAU Symp. No. 82 «Time and the Earth's Rotation». — Dordrecht: Reidel, 1979. — P. 29—39.

1980

48. Popov N.A., Yatskiv Ya. S. Nutation and nearly diurnal latitude variations from the data of bright zenith star observations in Poltava from 1950 to 1977 // Proc. IAU Symp. No. 78 «Nutation and the Earth's Rotation». — Dordrecht, 1980. — P. 67—74.
49. Yatskiv Ya.S. Nearly diurnal free Polar motion derived from astronomical latitude and time observations // Proc. IAU Symp. No. 78 «Nutation and the Earth's Rotation». — Dordrecht, 1980. — P. 59—66.
50. Яцкив Я.С. Изучение вращения Земли – комплексная проблема геодинамики // Геодинамика и астрометрия: основания, методы, результаты : сб. ст., посвящ. 100-летию со дня рождения А.Я. Орлова. — Киев: Наук. думка, 1980. — С. 63—73.
51. Яцкив Я.С., Губанов В. С. Об основных координатных системах, применяемых в астрометрии и геодинимике // Геодинамика и астрометрия : основания, методы, результаты : сб. ст., посвящ. 100-летию со дня рождения А.Я. Орлова. — К.: Наук. думка, 1980. — С. 110—119.
52. Яцкив Я.С. Нутация в системе астрономических постоянных. — К., 1980. — 60 с. — (Препринт / АН УССР. Ин-т теор. физики; ИТФ-80-95Р).
53. Алексеев В.А., Брауде С.Я., Яцкив Я.С. и др. Проект «Полигам». I // Сообщ. Спец. астрофиз. обсерватории АН СССР. — 1980. — Вып. 27. — 53 с.
54. Алексеев В.А., Брауде С.Я., Яцкив Я.С. и др. Проект «Полигам». II // Сообщ. Спец. астрофиз. обсерватории АН СССР. — 1980. — Вып. 28. — 55 с.
55. Алексеев В.А., Брауде С.Я., Яцкив Я.С. и др. Проект «Полигам». III // Сообщ. Спец. астрофиз. обсерватории АН СССР. — 1980. — Вып. 29. — 65 с.

56. Алексеев В.А., Брауде С.Я., Яцкив Я.С. и др. Проект «Полигам». IV // Сообщ. Спец. астрофиз. Обсерватории АН СССР. — 1980. — Вып. 30. — 59 с.

1981

57. Yatskiv Ya.S. On the establishment of terrestrial coordinate system by classical techniques // Proc. IAU Colloq. No. 56. — Dordrecht: Reidel, 1981. — P. 155—164.
58. Яцкив Я.С. Об основных координатных системах в геодинимике // Veroff. ZIPE: Proc. 4th Int. Symp. — 1981. — No. 63. — P. 181—193.

1982

59. Kovalevsky J., Yatskiv Ya.S. Astronomical and geophysical problems of the Earth's rotation // Sun and Planetary System. — Dordrecht: Reidel, 1982. — P. 149—162.
60. Seidelmann P.K., Abalakin V.K., Kinoshita H., Kovalevsky J., Murray C.A., Smith M.L., Vicente R.O., Williams J.G., Yatskiv Ya.S. 1980 IAU Theory of Nutation: the Final Report of the IAU Working Group on Nutation // Celest. Mech. — 1982. — No. 27. — P. 79—106.
61. Yatskiv Ya.S., Molodensky S.M. On the accuracy of the 1980 IAU Nutation series // Proc. IAU Colloq. No. 63 / ed. O. Calame. — 1982. — P. 287—292.
62. Яцкив Я.С. О точности современных систем нутационных коэффициентов // Изучение Земли как планеты методами астрономии, геофизики и геодезии: Тр. 1-й Орловской конф. — Киев: Наук. думка, 1982. — С. 20—22.

1983

63. Яцкив Я.С. О состоянии и тенденциях развития астрометрических исследований. I // Астрометрия и астрофизика. — 1983. — Вып. 49. — С. 3—9.
64. Яцкив Я.С. О состоянии и тенденциях развития астрометрических исследований. II. Опорные координатные системы различного назначения // Астрометрия и астрофизика. — 1983. — Вып. 50. — С. 56—59.
65. Yatskiv Ya.S. Soviet ground based observation program for Halley's comet in 1984—1986 // Cometary Exploration III. Proc. of the Int. Conf. on

- Cometary Exploration, Nov. 15–19, 1982, Budapest, Hungary. — Budapest, 1983. — P. 33—45
66. Yatskiv Ya., Naumov V., Tatevian S., Kokurin Yu., Matveenko L. Preparations of the USSR Institutions for the MERIT Main Campaign // Project MERIT. Royal Greenwich Observatory, Herstmonceux. — 1983. — P. 3.
67. Яцкив Я.С., Нурутдинов К.Х. Международный проект МЕРИТ. Подготовка к основной кампании. — Киев, 1983. — 28 с. — (Препринт / АН УССР. Ин-т теор. физики; ИТФ-83-94Р).

1984

68. Yatskiv Ya., Nesterov V., Tarady V., Tsisis M., Yanovitskaya G., Nurutdinov K. Two program complexes for analysing the satellite ranging data // Presented at the 2nd MERIT Workshop. — Herstmonceux, United Kingdom, 1984.
69. Яцкив Я.С., Тарадий В.К., Цесис М.А., Яновицкая Г.Т., Нурутдинов К.Х. Вращение Земли по данным лазерных наблюдений ИСЗ «LAGEOS» // Наблюд. искусств. спутников Земли. — 1984. — № 21. — С. 461—466.
70. Yatskiv Ya., Tarady V., Tsisis M., Nurutdinov K. Earth Rotation Parameters Compiled by the SLR Associate Analysis Center at Main Astronomical Observatory of the Academy of Sciences of Ukrainian SSR // Report of MERIT-COTES Campaign. — Paris: BIH, 1984. — Part III. — P. B85.
71. Яцкив Я.С., Положенцев А.Д. Новое определение собственных движений фундаментальных слабых звезд со склонениями от $+90^0$ до -20^0 — Киев, 1984. — 20 с. — (Препринт / АН УССР. Ин-т теор. физики; ИТФ-84-151Р).
72. Яцкив Я.С., Монтаг Х. О создании сети опорных геодинамических станций на территории Восточной Европы и Азии // Наблюд. искусств. спутников Земли. — 1984. — № 21. — С. 538—552.

1985

73. Яцкив Я.С., Курьянова А.Н. Об одном возможном способе обработки измерений астрофотографий // Кинематика и физика небес. тел. — 1985. — 1, № 1. — С. 18—27.
74. Яцкив Я.С., Миронов Н.Т. Об учете влияния горизонтальных перемещений литосферных плит при обработке наблюдений глобальной сети геодинамических станций (на примере ГЕОСС-РЕА). Ч. 2 // Veroff.

- Zentralinst. Phys. Erde. — 1985. — No. 81. — S. 150—155. — (Тр. 5-го междунар. симп. «Геодезия и физика Земли» (Магдебург, 1985)).
75. Горбань В.М., Емец А.И., Корсунь А.А., Миронов Н.Т., Яцкив Я.С. Проверка и уточнение моделей кинематики геолитосферных плит по данным астрономических и космических наблюдений. — Киев, 1985. — 28 с. — (Препринт / АН УССР. Ин-т теор. физики; ИТФ-85-46Р).
76. Abalakin V.K., Abele M.K., Kokurin Yu.L., Yatskiv Ya.S. [et al.]. Laser network designed for the moon and artificial Earth satellite ranging. — Columbus, 1985. — 1. — P. 246—256.
77. Ледерле Т., Положенцев А.Д., Яцкив Я.С. Сравнение собственных движений фундаментальных слабых звезд в каталогах Астрон. общества (FGK3R, AGK3) и фундаментальных слабых звезд (ПФКСЗ-2, ФКСЗ-П) // Кинематика и физика небес. тел. — 1985. — 1, № 5. — С. 21—23.
78. Яцкив Я.С. Некоторые результаты работ по проекту 14.1 КАПГ «Вращение Земли» // Veroff. Zentralinst. Phys. Erde. — 1985. — No. 81. — S. 30—33. — (Тр. 5-го междунар. симп. «Геодезия и физика Земли» (Магдебург, 1985)).
79. Yatskiv Ya., Tarady V., Mironov N., Tsisis M., Nurutdinov K. On the Use of the Kiev-Geodynamics-2 Program Complex for Analysing the MERIT Laser Ranging Data // Proc. Int. Conf. on Earth Rotation and the Terrestrial Reference Frame Systems (Columbus, July 31 — Aug. 2, 1985). — Columbus (Ohio, U.S.A.), 1985. — Pt 1. — P. 138—141.

1986

80. Yatskiv Ya., Tarady V., Nurutdinov K., Tsisis M. Earth rotation from laser ranging to Lageos ERP (GAO UA) 85 L 02 // Reports on the MERIT-COTES Campaign, Observational Results on Earth Rotation and Reference Systems. — Paris: BIN, 1986. — P. B85—B88.
81. Матвиенко Л.И., Сагдеев Р.З., Балебанов В.М., Яцкив Я.С. и др. Сверхдальняя радиоинтерференционная сеть на волне 18 см // Письма в Астрон. журн. — 1986. — 12, № 1. — С. 59—65.

1987

82. Зверев М.С., Курьянова А.Н., Положенцев А.Д., Положенцев Д.Д., Яцкив Я.С. О сводном каталоге фундаментальных слабых звезд (ФКСЗ) // Кинематика и физика небес. тел. — 1987. — 3, № 4. — С. 3—6.

83. Яцкив Я.С. Современная астрометрия: программно-целевой подход к организации исследований // Современная астрометрия. — Ленинград: Наука, 1987. — С. 5—7.
84. Емец А.И., Миронов Н.Т., Яцкив Я.С. Проверка и уточнение моделей движения литосферных плит по данным наблюдений ИСЗ и внегалактических радиоисточников // Кинематика и физика небес. тел. — 1987. — 3, № 2. — С 93—96.

1988

85. Емец А.И., Миронов Н.Т., Яцкив Я.С. Изучение систематических ошибок лазерных измерений расстояний до ИСЗ // Изучение Земли как планеты методами геофизики, геодезии и астрономии: Тр. II Орловской конф. — Киев: Наук. думка, 1988. — С. 205—207.
86. Яцкив Я.С., Чолий В.Я. Сравнение и объединение различных определений ПВЗ. Ч. I. Определение ПВЗ по данным лазерной локации ИСЗ // Кинематика и физика небес. тел. — 1988. — 4, № 4. — С. 60—65.
87. Яцкив Я.С., Чолий В.Я. Сравнение и объединение различных определений ПВЗ. Ч. II. Координаты полюса по данным астрометрических, радиоинтерферометрических и доплеровских наблюдений // Кинематика и физика небес. тел. — 1988. — 4, № 5. — С. 91—93.
88. Абеле М.К., Артюх Ю.Н., Богатырев К.А., Яцкив Я.С. [и др.]. Экспериментальный комплекс лазерных дальномеров ГАО АН УССР для измерений расстояний до ИСЗ // Изучение Земли как планеты методами геофизики, геодезии и астрономии : Тр. II Орловской конф. — Киев: Наук. думка, 1988. — С. 255—259.
89. Миронов Н.Т., Самойленко А.Н., Яксь В.М., Яцкив Я.С. Геоцентрические координаты и относительные положения лазерных дальномеров и специальных геодезических знаков // Кинематика и физика небес. тел. — 1988. — 4, № 6. — С. 88—90.
90. Yatskiv Ya., Nurutdinov K., Mironov N., Taradij V., Tsis M. Determination of Earth Rotation from Laser Ranging to Lageos and Related Researches // Proc. IAU Symp. No. 128 «The Earth's Rotation and Reference Frames for Geodesy and Geodynamics» (Oct. 20-24, 1986, Coolfont, West Virginia, U.S.A.) / ed. by A.K. Babcock. — Dordrecht: Kluwer, 1988. — P. 455—459.
91. Mironov N.T., Samoilenko A.N., Jaks W. and Yatskiv Ya.S. The geocentric coordinates and relative positions of the laser ranging systems and special geodetic signes (markers) of the Main Astronomical Observatory of the

Ukrainian Academy of Sciences // Artif. Satell. Planet. Geodesy. — 1988. — No. 2. — P. 23.

92. Каменский К.К., Кислюк В.С., Яцкив Я.С. Геометрические и динамические характеристики Земли, Луны и планет земной группы. 1. Топографические поверхности и гравитационные поля // Препринт/ АН УССР, Ин-т теорет. физики; ИТФ-88-86Р. — Киев, 1988. — 21 с. — Режим доступа: ftp://ftp.mao.kiev.ua/pub/biblio/preprint/Kamensky_8886P.pdf

1989

93. Корсунь А.А., Фейссель М., Яцкив Я.С. Об учете деформаций Земли, обусловленных изменениями геопотенциала вследствие движения полюса // Кинематика и физика небес. тел. — 1989. — 5, № 1. — С. 90—92.
94. Яцкив Я.С. Современные проблемы изучения вращения Земли // Проблемы построения координатных систем в астрономии. — Ленинград: Наука, 1989. — С. 162—176.
95. Yatskiv Ya., Choliy V. EPS: Intercomparing data sets and generating a combined solution // Proc. 6th Int. Symp. «Geodesy and Physics of the Earth». — Potsdam, 1989. — No. 102/1. — P. 12—24.
96. Yatskiv Ya.S., Nurutdinov K.Kh., Salyamov V.N., Tarady V.K., Tsesis M.L. Earth orientation from laser ranging to LAGEOS. Station coordinates from laser ranging to LAGEOS (GAO UA 89 L 01) // IERS Techn. Note. — 1989. — No. 2. — P. 63.

1990

97. Яцкив Я.С., Финкельштейн А.М. Радиоинтерферометрический комплекс «Квазар» — концепция, задачи и основные параметры // Кинематика и физика небес. тел. — 1990. — 6, № 3. — С. 61—67.
98. Finkelstein A.M., Yatskiv Ya.S. [et al.]. Dedicated Soviet VLBI Network QUASAR // Proc. IAU Symp. No. 141 «Inertial Coordinate System on the Sky» (Leningrad, USSR, Oct. 17-21, 1989)/ ed. by J.H. Lieske, V.K. Abalakin. — Dordrecht: Kluwer, 1990. — P. 293—294.
99. Yatskiv Ya.S., Kuryanova A.N. A new approach to the construction of a compiled catalogue of positions of extragalactic radio sources // Proc. IAU Symp. No. 141 «Inertial Coordinate System on the Sky» (Oct. 17-21, 1989, Leningrad, USSR) / ed. by J.H. Lieske, V.K. Abalakin. — Dordrecht: Kluwer, 1990. — P. 295—296.

100. Сагдеев Р.З., Кержанович В.В., Коган Л.Р., Яцкив Я.С. и др. Измерения динамики движения воздушных масс в атмосфере Венеры с помощью аэростатных зондов (проект ВЕГА) // Письма в Астрон. журнал. — 1990. — Т. 16, № 9. — С. 832—843.

1991

101. Yaks W., Yatskiv Ya.S., Mironov N.T. Local geodetic survey for SLR Station in Kiev // Проблемы астрометрии и космической геодинимики: материалы междунар. семинара (Киев, 10—12 сент. 1990 г.). — Киев: Наук. думка, 1991. — С. 115—120.
102. Яцкив Я.С., Миронов Н.Т. Повторяемость ясного неба над территорией центральных областей Украины // Проблемы астрометрии и космической геодинимики: материалы междунар. семинара (Киев, 10—12 сент. 1990 г.). — Киев: Наук. думка, 1991. — С. 121—128.
103. Яцкив Я.С., Курьянова А.Н., Медведский М.М. Комплекс алгоритмов и программ для обработки РСДБ-наблюдений «КиевGR1». — Киев, 1991. — 35 с. — (Препринт / АН УССР. Ин-т теорет. физики; ИТФ 91-37Р).
104. Yatskiv Ya.S., Kovbasyuk L.D. Note on the determination of NDFN (core nutation) and the principal term of nutation based on the astrometric data // Proc. IAU Colloq. No. 127 «Reference Systems» (Virginia Beach, VA, Oct.14-20, 1990) / ed. by J.A. Hughes [et al.]. — Washington, 1991. — P. 385—391.

1992

105. Sagdeyev R.Z., Kerzhanovitch V.V., Kogan L.R., Jatskiv Ya.S. [et al.]. Differential VLBI measurements of the Venus atmosphere dynamics by balloons: VEGA-PROJECT // Astron. and Astrophys. — 1992. — 254, No. 1/2. — P. 387—393.

1993

106. Курьянова А.Н., Яцкив Я.С. Сводный каталог положений внегалактических радиоисточников RSC (GAOUA) 91 C01 // Кинематика и физика небес. тел. — 1993. — Т. 9, № 2. — С. 12—21.
107. Finkelstein A.M., Gubanov V.S., Yatskiv Ya.S. The VLBI complex QUASAR. Current State and perspective // IAU Symp. No. 156.

«Developments in astrometry and their impact on astrophysics and geodynamics». — Shanghai, 1993. — P. 191—193.

108. Feissel M., Yatskiv Ya. S. The Contribution of the IERS to astrophysics and geodynamics // IAU Symp. No. 156. «Developments in astrometry and their impact on astrophysics and geodynamics». — Shanghai, 1993. — P. 406.

1994

109. Яцкив Я.С. Нутация: современное состояние и нерешенные проблемы // Изучение Земли как планеты методами астрометрии, геофизики и геодезии: Тр. III Орловской конф. (Одесса, 7—12 сент., 1992). — Киев, 1994. — С. 21—33.
110. Курьянова А.Н., Медведский М.М., Яцкив Я.С. Программный комплекс обработки РСДБ-наблюдений «Киев-GR2» и его применение для определения параметров вращения Земли // Изучение Земли как планеты методами астрометрии, геофизики и геодезии: Тр. III Орловской конф. (Одесса, 7—12 сент., 1992). — Киев, 1994. — С. 154—169.
111. Yatskiv Ya.S., Kuryanova A.N. The compiled catalogue of positions of extragalactic radiosources RSC (GAOUA) 93 C01 // Proc. of the Conf. «Dynamics and Astrometry of Natural and Artificial Celestial Bodies». — Poznan, 1994. — P. 89—93.
112. Seeger H., Reinhart E., Becker M., Marjanovic M., Neumeier P., Habrich H., Mueller W., Finkelstein A., Kumkova I.I., Olifron V., Yatskiv Ya. [et al.]. Experiences with GPS Measurements from the Black Sea to the Northern Caucasus in the Framework of the Objectives of SELF and WEGENER // Proc. of 6th General Assembly of WEGENER (St.-Petersburg, June 20-24, 1994). — St.-Petersburg: SAO- NASA, 1994. — P. 301—317.
113. Yatskiv Ya.S., Stepanov A.V., Matveenko L.I. Geodetic VLBI from RT-22 Telescope at Simeis // Proc. of 6th General Assembly of WEGENER (St.-Petersburg, June 20-24, 1994). — St.-Petersburg: SAO- NASA, 1994. — P. 45—46.

1995

114. Кларк Т.А., Босворт Дж., Ванденберг Н., Яцкив Я.С. [и др.]. Прецизионные измерения положения станции радиointерферометрической сети «Симеиз» // Письма в Астрон. журн. — 1995. — 21, № 2. — С. 129—131.

115. Bolotin S., Gaiovitch I., Khoda O., Samoilenko A., Yatskiv Ya. GPS observational campaign in the geodynamics test area SIMEIZ—KATSIVELI. Data processing and results // *Космічна наука і технологія. Дод.* — 1995. — 1, № 2. — С. 3—16.
116. Finkelstein A., Grachov V., Yatskiv Ya. [et al.]. Eurasian VLBI Network Qvasar // *Turkish J. Phys.* — 1995. — 19, No. 11. — P. 1445—1451.
117. Yatskiv Ya. S. ICRF- and compilation catalogues of extragalactic radio sources // *Proc. of the JOURNÉES 1995 «Systemes de Reference Spatio-temporels»* / ed. by N. Capitaine [et al.]. — Warsaw, 1995. — P. 179—186.
118. Dehant V., Arias F., Brzezinski A., Yatskiv Y. [et al.]. Report of the WG on «Non-rigid Earth Nutation Theory» // *Proc. of the JOURNÉES 1995 «Systemes de Reference Spatio-temporels»* / ed. by N. Capitaine [et al.]. — Warsaw, 1995. — P. 75—78.

1996

119. Яцків Я.С. Дослідження Марса на рубежі тисячоліть // *Космічна наука і технологія.* — 1996. — 2, № 3—4. — С. 5—9.
120. Кислюк В.С., Шкуратов Ю.Г., Яцків Я.С. Космічні дослідження Місяця: задачі, можливості і перспективи української науки і техніки // *Космічна наука і технологія.* — 1996. — 2, № 1—2. — С. 3—14.
121. Yatskiv Ya.S. On the excitation of the Chandler Wobble // *Artificial Satellites.* — 1996. — 31, No. 3. — P. 191—198.

1997

122. Величко О.М., Макаренко Б.І., Камінський В.Ю., Кашцев Б.Л., Сафонов Ю.І., Сидоренко Г.С., Яцків Я.С. Державна служба єдиного часу і еталонних частот — необхідний елемент розвитку наземної космічної інфраструктури України // *Космічна наука і технологія.* — 1997. — 3, № 1—2. — С. 7—15.
123. Yatskiv Ya.S. On the excitation of the Chandler wobble // *Кинематика и физика небес. тел.* — 1997. — 13, № 5. — С. 42—47.
124. Tarady V., Yatskiv Ya. The New 2-m RCC Telescope in the Northern Caucasus for Modern Astronomical Research // *Astron. Astrophys. Transactions.* — 1997. — 13. — P. 19—21.
125. Gaiovitch I., Khoda O., Samoilenko A., Yatskiv Ya. GEODUC'95 GPS campaign data processing. Comparisons to zero epoch // *Proc. of the*

- 4th Int. Seminar on «GPS in Central Europe» (Penc, 7-9 May 1997) // Reports on Geodesy. — 1997. — No. 4 (27). — P. 351—362.
126. Kislyuk V.S., Rybka S., Yatsenko A.I., Kharchenko N.V., Yatskiv Ya.S. Contribution of the Main Astronomical Observatory of the Ukrainian Academy of Sciences to the link of the Hipparcos and extragalactic reference frames // Proc. of the ESA Symp. «Hipparcos — Venice 97» (Venice, Italy, 13-16 May 1997). — 1997. — P. 61—62.

1998

127. Yatskiv Ya.S. On the use of long series of ground-based astrometric data at post-Hipparcos era // JOURNÉES 1997 «Systemes de Reference Spatio-Temporels» (Prague, Sept. 22-24., 1997). — Prague, 1998. — P. 113—117.
128. Kislyuk V.S., Yatsenko A.I., Yatskiv Ya.S. Project FON in post-Hipparcos era // JOURNÉES 1997 «Systemes de Reference Spatio-Temporels» (Prague, Sept. 22-24, 1997). — Prague, 1998. — P. 235.
129. Величко О.М., Сафронов Ю.І., Клейман О.С., Соловйов В.С., Ткачук О.О., Яцків Я.С. Державна служба єдиного часу і еталонних частот України: структура і основні засади забезпечення країни високоточною частотно-часовою інформацією // Космічна наука і технологія. — 1998. — 4, № 2/3. — С. 8—11.
130. Molotaj A.A., Tel'nyuk-Adamchuk V.V., Yatskiv Ya.S. Celestial Reference frame RSC (GAO UA) 98 C 01 // Кинематика и физика небес. тел. — 1998. — 14, № 6. — С. 512—519.

1999

131. Dehant V., Yatskiv Ya. [et al.]. Considerations concerning the non- Rigid Earth Nutation Theory // Celest. Mech. and Dynam. Astron. — 1999. — 72, No. 4. — P. 245—310.
132. Dehant V., Arias F., Bizouard Ch., Yatskiv Y., et al. Report of the WG on «Non-rigid Earth Nutation Theory» // Proc. of the JOURNÉES 1998 «Systemes de Reference Spatio-Temporels» (Paris, Sept. 1998.) / ed. N. Capitaine. — Paris, 1999. — P. 73—78.
133. Yatskiv Ya.S. The Ukrainian Geodynamics School of Alexander Ya. Orlov // Proc. of the JOURNÉES 1998 «Systemes de Reference Spatio-Temporels» (Paris, Sept. 21-23, 1998). — Paris, 1999. — P. 189—194.
134. Korsun' A., Yatskiv Ya. Comments on slow latitude variations and secular motion of the Earth's pole // Proc. of the JOURNÉES 1998 «Systemes

- de Reference Spatio-Temporels» (Paris, Sept. 21-23, 1998). — Paris, 1999. — P. 223—227.
135. Molotaj O., Tel'nyuk-Adamchuk V., Yatskiv Ya. The GAOUA Series of compiled celestial reference frames // *Kinematics and Physics of Celestial Bodies. Suppl.* — 2000. — No. 3. — P. 55—58.
- 2000**
136. Yatskiv Ya.S. Chandler motion observations // *Proc. IAU Colloq. No. 178 «Polar Motion: Historical and Scientific Problems»* (Cagliari, Italy, Sept. 27-30, 1999)/ eds. D. Steven [et al.]. — San-Francisco: ASP, 2000. — (ASP Conf. Ser.; Vol.208). — P. 383—396.
137. Yatskiv Ya. Solar — oriented research (CONTEST Project) // *Космічна наука і технологія.* — 2000. — 6, № 4. — С. 86.
138. Molotaj O., Tel'nyuk-Adamchuk V., Yatskiv Ya. The ICRF realisations: the WGRF combination solution versus the GAOUA catalogues of positions of extragalactic radio sources // *Proc. of the JOURNÉES 1999 «Systemes de Reference Spatio-Temporels. Motion of Celestial bodies, Astrometry and Astronomical Reference Frames»* (Dresden, Sept. 13-15, 1999). — Dresden, 2000. — P. 8—10.
139. Dehant V., Arias F., Bizouard Ch., Yatskiv Ya. [et al.]. Report of the WG on «Non-rigid Earth Nutation Theory» // *Proc. IAU Colloq. No. 180 «Towards Models and Constants for Sub-Microarcsecond Astrometry»* / eds.: K. Johnston, D. McCathy [et al.]. — Washington, 2000. — P. 201—211.
140. Korsun' A., Molotaj O., Yatskiv Ya. Variations of Arcs between Zeniths of Observatories in the HIPPARCOS Frame // *Proc. of the JOURNÉES 1999 «Systemes de Reference Spatio-Temporels. Motion of Celestial bodies, Astrometry and Astronomical Reference Frames»* (Dresden, Sept. 13-15, 1999). — Dresden, 2000. — P. 143.
141. Каменський К., Кислюк В.С., Яцків Я.С. Топографічні поверхні і гравітаційні поля Землі, Місяця і планет земної групи // *Космічна наука і технологія.* — 2000. — 6, № 1. — С. 56—63.
- 2001**
142. Яцків Я.С. Вивчення обертання Землі — комплексна проблема астрономії та геофізики // *Наукові записки Києво-Могилянської академії.* — 2001. — 19, ч. II. — С. 453—456.

143. Vavilova I.B., Karetnikov V.G., Konovalenko A.A., Yatskiv Ya.S. [et al.]. Astronomical Sites in Ukraine: Current Status and Problem of Preservation // Proc. IAU Symp. No.196 «Preserving the Astronomical Sky» (Vienna, Austria, July 12-16, 1999). — San-Francisco, 2001. — P. 153—159.
144. Yatskiv Ya.S. Fedorov's attempt to solve the nutation problem // Proc. of the JOURNÉES 2000 «Systemes de Reference Spatio-Temporels» (Paris, Sept. 18-20, 2000). — Paris, 2001. — P. 158—165.

2002

145. Яцків Я.С. Наукові космічні проекти України // Космічна наука і технологія. — 2002. — 8, № 1. — С. 3—6.

2003

146. Яцків Я.С., Корсунь А.О., Хо́да О.О. Базове координатно-часове забезпечення розвитку в Україні топографо-геодезичної діяльності, землеупорядкування та навігації рухомих об'єктів // Інноваційні технології. — 2003. — 1, № 4—5. — С. 4—20.
147. Яцків Я.С., Жалило О.О., Суберляк В.Р. [и др.]. Региональная система геодинимического и экологического мониторинга Крыма с использованием GNSS. Междисциплинарная проблемно-ориентированная программа // Інноваційні технології. — 2003. — 1, № 4—5. — С. 21—88.
148. Ораєвський В.М., Собельман І.І., Яцків Я.С. [та ін.]. Спостереження активних явищ на Сонці за допомогою космічного апарата КОРОНАС-Ф // Космічна наука і технологія. — 2003. — 9, № 2/3. — С. 3—9.
- Te same: Coronas-F Observations of Active Phenomena on the Sun // Adv. Space Res. — 2003. — 32, No. 12. — P. 2567—2572.
149. Bolotin S., Yatskiv Ya. IVS Analysis Center at Main Astronomical Observatory of National Academy of Sciences of Ukraine UNAS, 2002 // IVS Annual Report-NASA/TP-2003-211619. — Greenbelt, 2003. — P. 269—272.
150. Yatskiv Ya.S., Vavilova I.B. Astronomy in Ukraine: Overview of the situation and strategic planning for 2004—2011 // Кинематика и физика небес. тел. — 2003. — 9, № 6. — С. 569—570.
151. Vavilova I., Yatskiv Ya. Astronomy education in Ukraine: status, perspectives, and activity of the Ukrainian Astronomical Association // Teaching of Astronomy in Asian-Pacific Region. — Tokyo, 2000. — No. 19. — P. 47—48.

152. Shkuratov Yu.G., Lytvynenko L.M., Shulga V.M., Yatskiv Ya.S., Vidmachenko A.P., Kislyuk V.S. Objectives of a Prospective Ukrainian Orbiter Mission to the Moon // *Adv. Space Res.* — 2003. — 31, No. 11. — P. 2341—2345.
153. Yatskiv Ya., Molotaj O., Kur'yanova A., Tel'nyuk-Adamchuk V. Recent compiled catalogue of radio source positions RSC (GAOUA) 01 C02 // *Proc. of JOURNÉES 2002 «Systèmes de référence spatio-temporels. Astrometry from Ground and from Space»* (Bucharest, Romania, Sept. 25-28, 2002) / ed. by N. Capitaine, M. Stavinschi. — Paris, 2003. — P. 60—65.

2004

154. Шкуратов Ю.Г., Кислюк В.С., Литвиненко Л.Н., Яцків Я.С. Модель Луны 2004 для проекта «Укрселена» // *Космічна наука і технологія. Дод.* — 2004. — 10, № 2. — 51с.
155. Yatskiv Ya., Kur'yanova A., Bolotin S. ICRF Consistency check of ICRF by comparison ICRF-Ext. 1 with the GAOUA series of RS catalogues // *Proc. of JOURNÉES 2003 «Astrometry, Geodynamics and Solar System Dynamics: from Milliarcseconds to Microarcseconds»* (St.-Petersburg, Russia, Sept. 22-25, 2003) / eds. A. Finkelstein, N. Capitaine. — St.-Petersburg, 2004. — P. 39—46.

2005

156. Кошевой А.А., Бабанов Г.Л., Скорик Е.Т., Яцків Я.С. Принципы создания национальной радионавигационной системы повышенной надежности на базе мобильных станций РНС «Чайка» // *Тр. 2-го Междунар. радиоэлектронного форума. Т. 2.* — Харьков, 2005. — С. 495—498.

2007

157. Корнієнко В.В., Бондаренко М.Ф., Гандабура В.Т., Яцків Я.С. Створення державної інтегрованої інформаційної системи забезпечення управління рухомими об'єктами (зв'язок, навігація, спостереження) України — виклик XXI століття // *Наука та інновації.* — 2007. — 3, № 1. — С. 4—34.
158. Яцків Я.С., Осипов С.Н., Костык Р.И. Гелиосейсмологические исследования Солнца с помощью аппаратов КОРОНАС // *Proc. of the Sternberg Astronomical Institute Jubilee Conf., Moscow.* — М., 2007.

2008

159. Zielinski Janusz B., Yatskiv Yaroslav, Klos Zbigniew. National Space Programs in Reforming Countries: Co-operation Poland-Ukraine // 59th International Astronautical Congress (IAC 2008), Glasgow, Scotland, Sept. 29 - Oct. 3, 2008. — (IAC-08.E3.1.8). — P. 8981—8985.

2009

160. Yatskiv Ya.S. On Optimal Detection and Estimation of the FCN Parameters // Proc. JOURNÉES 2008 «Astrometry, Geodynamics and Astronomical Reference Systems», Dresden, Germany, Sept. 22-24, 2008/ eds.: M. Soffel, N. Capitaine. — Paris, 2009. — P. 101—104. — Режим доступу: <https://syrtel.obspm.fr/jsr/journees2008/pdf/ProcJournees2008.pdf>

2010

161. Yatskiv Ya.S., Medvedsky M.M., Khoda O.O., Lytvyn M.O. Space Geodesy and Satellite Navigation // Konferencja «Satelitarne metody wyznaczania pozycji we wspolczesnej geodezji i nawigacji», материалы конференций. — Olsztyn (Poland). — 2010. — (CD-ROM Proc., Session 1, Paper 2 p.).
162. Yatskiv Ya. A few words on geodesy as science and technology. GNSS Activity at the Main Astronomical Observatory of NAS of Ukraine. Modern geodesy // Konferencja «Satelitarne metody wyznaczania pozycji we wspolczesnej geodezji i nawigacji», Olsztyn (Poland), 20 — 21.05, 2010. — Olsztyn, 2010 (e-edition).
163. Фалькович І.С., Калиниченко Н.Н., Коноваленко А.А., Яцків Я.С. [и др.]. Исследование солнечно-земных связей с помощью украинской системы декаметровых интерферометров УРАН // Цільова комплексна програма фундаментальних досліджень «Наукові основи, методичне, технічне та інформаційне забезпечення створення системи моніторингу геосистем на території України (ГЕО-УА)»: [зб. наук. звітів] / під заг. ред. Я.С. Яцківа. — Київ, 2010. — С. 10—17.
164. Видьмаченко А.П., Мороженко А.В., Яцків Я.С. Глобальные изменения климата Земли // Изменения земных систем в Восточной Европе / отв. ред. В.И. Лялько. — Київ, 2010. — С. 254—306.
165. Гройсман Я., Швиденько А.З., Яцків Я.С. (Заклучение) // Изменения земных систем в Восточной Европе/ отв. ред. В.И. Лялько. — Київ, 2010. — С. 579—581.

2011

166. Mishchenko Michael I., Videen Gordon, Rosenbush Vera K., Yatskiv Yaroslav S. Polarimetric Detection, Characterization, and Remote Sensing (Preface) // Polarimetric Detection, Characterization, and Remote Sensing: proc. of the NATO Advanced Study Institute, Kyiv, Ukraine, Sept. 12-25, 2010 / ed. by M.I. Mishchenko [et al.]. — Dordrecht: Springer, 2011. — P. vii—xvii.
167. Fedorov P.N., Akhmetov V.S., Yatskiv Ya.S. The XPM catalogue as a realization of the extragalactic reference system in optical and near infrared wavelengths // Proc. of the JOURNÉES 2010 «Systemes de Reference Spatio-Temporels» / ed. by N. Capitaine. — Paris: Observatoire de Paris, 2011. — P. 117—120.
168. Яцків Я.С., Медведський М.М., Хо́да О.О., Литвин М.О. Космічна геодезія та супутникова навігація // Космічні дослідження в Україні, 2008—2010. — Київ: Академперіодика, 2011. — С. 59—64.
Te same: Yatskiv Ya.S., Medvedsky M.M., Khoda O.O. Space geodesy and satellite navigation // Space Research in Ukraine, 2008—2010. — Kyiv: Akademperiodyka, 2011. — С. 55—60.
169. Фалонович С., Калиниченко Н.Н., Коноваленко А.А., Яцків Я.С., Литвиненко Л.Н. [и др.] Система декаметровых радиотелескопов УРАН как инструмент для исследований космической погоды // Радиофизика и радиоастрономия. — 2011. — Т. 16, № 2. — С. 144—153.
170. Яцків Я.С. Предисловие // Перспективы космических исследований Украины / науч. ред. О.П. Федоров. — Киев: Академперіодика, 2011. — С. 5—6.

2012

171. Яцків Я., Хо́да О., Терещук О. [та ін.]. Перша GPS-кампанія у північному регіоні України // Сучасні досягнення геодинамічної науки та виробництва. — 2012. — вип. 1 (23). — С. 39—40.
172. Yatskiv Ya.S., Fedorov P.N. One possible realization of the ICRF before the GAIA frame // Proc. of the JOURNEES 2011 «Systèmes de référence spatio-temporels (JSR 2011): Earth rotation, reference systems and celestial mechanics: Synergies of geodesy and astronomy» (Vienna, Austria, Sept. 19-21, 2011) / ed. by H. Schuh [et al.]. — Vienna, 2012. — P. 64—65.

173. Volvach A.E., Ipatov A.V., Yatskiv Ya.S. The Russian-Ukrainian VLBI Network on the basis of «Quasar-Kvo» radio telescopes and RT-22 «Simeiz» // Microwave and Telecommunication Technology: 22nd International Crimean Conference, Sevastopol, Crimea, Sept. 10-14, 2012: Proceedings. — [Sevastopol]: Weber Publishing, 2012. — Vol. 2. — P. 1055—1056.

2013

174. Яцків Я.С., Оди́нець П. С., Самойленко А. Н. Исследование деформаций земной поверхности и локальная привязка астрономо-геодезических приборов на Крымском геодинамическом полигоне «Симеиз-Кацивели» // Бюл. Укр. центру визначення параметрів обертання Землі. — Київ: ВАІТЕ. — № 8. — С. 15—34.

2014

175. Yatskiv Ya.S., Odynets P.S., Volvach A.E. The «Simeiz-Katzively»: co-location site of space geodesy techniques: current state and future activity // Proc. of the JOURNÉES 2013 «Systèmes de Référence Spatio-temporels» (Paris, Sept.16-18, 2013). — Paris, 2014. — P. 216—219.

2015

176. Яцків Я.С., Мілі́невський Г. Інформація про задимленість атмосфери в м. Києві // Вісник НАН України. — 2015. — № 10. — С. 25—30.
177. Milinevsky G., Yatskiv Ya., Degtyaryov O. [et al.]. Remote sensing of aerosol in the terrestrial atmosphere from space: new missions // Advances in Astronomy and Space Physics. — 2015. — Vol. 5, Is. 1. — P. 11—16. — Режим доступу: <http://aasp.kiev.ua/volume5/11-16-Milinevsky.pdf>
178. Nothnagel A., Alef W., Amagai J., Yatskiv Ya. [et al.]. The IVS data input to ITRF2014 // GFZ Data Services, Helmoltz Centre, Potsdam, Germany. — Potsdam, 2015.

2016

179. Yatskiv Ya.S., Tarady V.K., Rykhlova L.V. Astronomy in the Elbrus Region // Kinematics Phys. Celest. Bodies. — NY: Allerton Press, Inc., 2016. — Vol. 32. — P. 213—217.

180. Milinevsky G., Yatskiv Ya., Degtyaryov O. [et al.]. New satellite project Aerosol-UA: Remote sensing of aerosols in the terrestrial atmosphere // *Acta Astronautica*. — 2016. — Vol. 123. — P. 292—300. — Режим доступу: <https://ui.adsabs.harvard.edu/abs/2016AcAau.123..292M/abstract>

2017

181. Milinevsky G., Yatskiv Ya., Syniavskiy I. [et al.]. Atmosphere aerosol satellite project Aerosol- UA // 19th EGU General Assembly, EGU2017: proceedings from the Conf. (Vienna, Austria, 23-28 April, 2017). — P. 5441.
182. Vavilova I.B., Yatskiv Ya.S., Pakuliak L.K., Andronov I.L., Andruk V.M. [et al.]. UkrVO Astrominformatics Software and Web-services // *Astrominformatics: proceedings of the International Astronomical Union Symposium*. — 2017. — Vol. 325. — P. 361—366.
183. Milinevsky G., Yatskiv Ya., Syniavskiy I. [et al.]. Atmosphere aerosol satellite project Aerosol-UA: state-of-art and prospects for realization // *Int. Conf. «Astronomy and Space Physics in Kyiv University»*, Kyiv, Ukraine, May 23-26, 2017: book of abstr. — P. 107.
184. Degtyarev A., Yatskiv Ya., Chernogor L., Fedorov O., Ivchenko V. [et al.]. *Global Satellite System for Monitoring and Forecasting of the Earth Seismic Activity* / ed. A. Degtyarev. — Dnipro: Yuzhnoe SDO, 2017. — 131 p.
185. Дегтярев А.В., Яцків Я.С., Черногор Л.Ф., Федоров О.П., Івченко В.Н. [и др.]. Глобальная спутниковая система для мониторинга и прогнозирования сейсмической активности Земли / ред. А.В. Дегтярев. — Днепр: ГП «КБ «Южное» им. М.К. Янгеля», 2017. — 135 с.
186. Яцків Я.С., Вавилова І.Б., Романець О.А., Савчук В.С. Маловідомі факти і події з історії досліджень гравітаційних хвиль в Україні // *Космічна наука і технологія*. — 2017. — 23, № 3. — С. 64—72.

2018

187. Шкуратов Ю.Г., Коноваленко О.О., Захаренко В.В.,... Яцків Я.С. [та ін.]. Українська місія на Місяць: цілі та корисне навантаження // *Космічна наука і технологія*. — 2018. — 24, № 1. — С. 3—30.
188. Stanislavsky A.A., Konovalenko A.A., Yerin S.N.,..., Yatskiv Ya.S. [et al.]. Solar Bursts as can be observed from the lunar farside with a single antenna at very low frequencies // *Astron. Nachr.* — 2018. — Vol. 339, Is. 7—8. — P. 559—570. — Режим доступу: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/asna.201813522>

189. Горбулін В.П., Яцків Я.С. Б.Є. Патон і розвиток космічної науки та технології // Космічна наука і технологія. — 2018. — 24, № 5. — С. 43—52. — Режим доступу: <ftp://ftp.mao.kiev.ua/pub/journals/knit/2018-24/knit-2018-24-5-10-horbulin-yatskiv.pdf>

2019

190. Malkin Z., Gross R.,..., Yatskiv Ya. On the eve of the 100th anniversary of IAU Commission 19/A2 «Rotation of the Earth» // Under One Sky: The IAU Centenary Symposium: Proc. of the IAU. — 2019. — Vol. 349. — P. 325—331. — Режим доступу: <http://adsabs.harvard.edu/abs/2019IAUS..349..325M>
191. Ulyanov O.M., Reznichenko O.M.,..., Yatskiv Ya.S. Creating the RT-32 Radio Telescope on the Basic of MARK-4B Antenna System. Modernization Project and First Results // Radio Physics and Radio Astronomy. — 2019. — Vol. 24, Is. 2. — P. 87—116. — Режим доступу: <http://adsabs.harvard.edu/abs/2019RRPRA..24...87U>
192. Shkuratov Y., Konovalenko A., Zakharenko V.V., Yatskiv Y.S., Videen G., Zarka P., Rucker H.O. A twofold mission to the moon: Objectives and payloads // Acta Astronautica. — 2019. — Vol. 154. — P. 214—226. — Режим доступу: <http://adsabs.harvard.edu/abs/2019AcAau.154..214S>
193. Yatskiv Ya.S., Khoda O.O. On the consistency between local ties and space geodesy estimates in the Simeiz-Katzively co-location site // Presented at the JOURNÉES 2019 «Astrometry, Earth Rotation and Reference Systems in the Gaia era», Paris (France). — 2019. — 5 p. — Режим доступу: <https://syrtel.obspm.fr/astro/journees2019/FILES/YATSKIV.pdf>

Статті з наукознавства та історії науки

1. Яцків Я.С. Из истории открытия движения полюсов Земли // Короткий астрономічний календар на 1974 р. — Киев: Наук. думка, 1973. — Вип. 20. — С. 136—143.
2. Яцків Я.С., Ботвінова В.В. Стан і перспективи розвитку астрономічних досліджень на Україні // Вісник АН УССР. — 1979. — Вип. 4. — С. 11—17.
3. Яцків Я.С. Астрометрические исследования. Состояние и тенденции // Вестник АН СССР. — 1982. — № 8. — С. 122—128.

4. Яцків Я.С. Астрономія на Україні: тенденції розвитку і перспективи // Кинематика і фізика небес. тел. — 1986. — 2, № 1. — С. 3—13.
5. Яцків Я.С., Вест Р. Вехи космічної ери (к 30-літтю запуску І штучного супутника Землі // Очерки історії естествознання і техніки. — 1987. — Вип. 33. — С. 30—42.
6. Яцків Я.С. Нутація: вклад Е.П. Федорова в рішення проблеми і її сучасний стан // 50 років Головної астрономічної обсерваторії. — Київ, 1994. — С. 100—112.
7. Корсунь А.А., Яцків Я.С. Страницы історії створення і становлення ГАО АН України // 50 років Головної астрономічної обсерваторії. — Київ, 1994. — С. 7—81.
8. Кислюк В.С., Семеренко Р.Л., Яцків Я.С. Від ідеї Ю.В. Кондратюка про проміжні міжпланетні орбіти до перших кроків в зоряні світи // Космічні і земні орбіти Ю.В. Кондратюка (О.Г. Шаргея). — Дніпропетровськ: Січ, 1996. — С. 337—347.
9. Яцків Я.С. Міжнародне співробітництво та участь України в міжнародних спілках і програмах в галузі фізики // Наука та наукознавство. — 1996. — № 1—2.
10. Яцків Я.С. Доповідь // Матеріали Всеукраїнської наради з проблем розвитку науки (Київ, 15 лют. 1996 р.). — Київ: УкрІНТЕІ, 1996. — С. 56—58.
11. Яцків Я. Слово про Юрія Кондратюка (Олександра Шаргея). Виступ на урочистих зборах з нагоди відзначення 100-річчя від дня народження Ю. Кондратюка, м. Полтава, 1997 р.
12. Корсунь А.А., Яцків Я.С. Рожденная во время войны // Астрономия на крутых поворотах XX века. — Дубна: Феникс, 1997. — С. 233—237.
13. Яцків Я.С. Сучасне і майбутнє української науки // Схід (Донецьк). — 1998. — № 7. — С. 8—10.
14. Ярослав Яцків. Українська Центральна Рада: історичне значення та уроки // Вісті з України. — 1998. — 5 лют. (№ 2).
15. Корсунь А.А., Яцків Я.С. Слово о Евгении Павловиче Федорове // Земля и Вселенная. — 1999. — № 6. — С. 25—30.
16. Яцків Я.С., Корсунь А.А. Слово об А.Я. Орлове и Е.П. Федорове — учителе и ученике // Кинематика и физика небес. тел. Прилож. — 1999. — № 1. — С. 7—16.
17. Яцків Я.С. Нутація: Вклад Е.П. Федорова в рішення проблеми і її сучасний стан // Кинематика і фізика небес. тел. Прилож. — 1999. — № 1. — С. 16—24.

18. Яцків Я.С. Державна науково-технічна політика в Україні на рубежі тисячоліть // Тр. Всеукр. конф. «Інформація, аналіз, прогноз — стратегічні важелі ефективного державного управління». — Київ, 2000. — С. 8—11.
19. Яцків Я. Українській астрономічній асоціації — 10 років // Світ фізики. — 2000. — № 2.
20. Яцків Я. Слово про спецвипуск журналу «Технологические системы» // Технологические системы. — 2000. — № 4.
21. Корсунь А., Яцків Я. О первых годах становления Главной астрономической обсерватории Академии наук Украины // Историко-астрономические исследования. — М.: Наука, 2000. — Вып. XXV. — С. 5—29.
22. Патон Б.Є., Вавілова І.Б., Негода О.О., Яцків Я.С. Важливі віхи космічної ери // Космічна наука і технологія. — 2001. — 7, № 1. — С. 3—92.
23. Яцків Я.С. Українська наука та економічне зростання шляхом впровадження інновацій // Віче (Київ). — 2001. — № 3. — С. 116—140.
24. Яцків Я.С. Фундаментальна наука і її місце в оновленні і розвитку інтелекту нації // Соціокультурні чинники розвитку інтелектуального потенціалу українського суспільства і молоді. — Київ, 2001. — С. 38—44.
25. Яцків Я., Богорош А., Доценко Ю., Сленокуров А., Прокошин В. О приоритетах сотрудничества государств бывшего СССР в сфере науки и технологий. Прогноз экспортноспособности национального товара на рынке до 2010 г. // Материалы VI междунар. науч. конф. — Симферополь: Сонат, 2001. — С. 3—15.
26. Jatskiv Ja. Transformation of the Scientific System of Ukraine during the Nineties of the XXth Century // IDM Info: für den Donaauraum und Mitteleuropa. Sonderheft 7. — Wien, 2002. — P. 62—65.
27. Яцків Я., Бублик С., Канигін Ю. Розвиток науки в Україні в контексті української національної ідеї // Універсум. — 2002. — № 7—8. — С. 39—43.
28. Яцків Я. Трансформація наукової системи України: перехід до ринку // Розбудова держави. — 2002. — № 1—4. — С. 18—29.
29. Яцків Я.С., Малицький Б.А., Бублик С.Г. Трансформація наукової системи України: перехід до ринку // Інноваційні технології. — 2003. — 1, № 1. — С. 21—29.
30. Яцків Я. Покликаний епохою Інновацій // Інноваційні технології. — 2003. — 1, № 2. — С. 3.
31. Яцків Я.С. Координація наукових космічних досліджень в Україні // Інформ. Бюл. Ради з космічних досліджень НАН України. — 2003. — № 1. — С. 51—53.

32. Яцків Я.С. Приветственное слово на открытии междунар. конф. «АСТРОЭКО-2002»: состояние и перспективы междунар. исследований по наблюдательной астрономии, экологии и экстремальной физиологии в Приэльбрусье // Кинематика и физика небес. тел. Прилож. — 2003. — № 4. — С. 15—16.
33. Яцків Я.С. Выступление. Дискуссия: «Человек—Среда—Космос» // Кинематика и физика небесных тел. Прилож. — 2003. — № 4. — С. 274.
34. Яцків Я.С. Про початок народження космічних технологій // зб. наук. праць 5-ї Міжнар. конф. «Людина і Космос — 2002» (Житомир, 2—4 жовт. 2002 р.). — Київ, 2003. — С. 6—8.
35. Яцків Я.С. Трансформация научных систем стран СНГ в 90-х годах XX века // Тр. Междунар. конф. «Физика плазмы, космические исследования и международное сотрудничество: взгляд в будущее», посвящ. 70-летию акад. РАН Р.З. Сагдеева, ИКИ РАН, Москва, 20—22 января 2003 г. — М.: ИКИ РАН, 2004. — С. 210—223.
36. Яцків Я.С., Корсунь А.О., Вавілова І.Б. О.Я. Орлов та його астрогеодинамічна наукова школа // Кинематика и физика небес. тел. — 2005. — 21, № 6, — С. 403—413.
37. Яцків Я.С. Виступ на Загальних зборах НАН України 19 квітня 2007 р. // Вісник НАН України. — 2007. — № 6. — С. 32—35.
38. Яцків Я.С. Світова лінія В'ячеслава Брюховецького // Той, хто відродив Могилянку: зб. до 60-ліття В'ячеслава Брюховецького/ упоряд.: В. Моренець [та ін.]. — Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. — С. 146—151.
39. Яцків Я.С. Первые шаги международного сотрудничества в исследовании и освоении космоса (1957—1987 гг.) // Космічна наука і технологія. — 2007. — 13, № 5. — С. 21—27.
40. Shchukina N.G., Yatskiv Ya.S. Ukrainian Astronomical Association // EAS Newsletter. — No. 35. — 2008. — P. 14—16.
41. Janusz B. Zielinski, Yaroslav Yatskiv, Zbigniew Klos. National Space Programs in Reforming Countries: Co-operation Poland-Ukraine // 59th International Astronautical Congress (IAC 2008), Glasgow, Scotland, Sept. 29 - Oct. 3, 2008. — (IAC-08.E3.1.8). — P. 8981—8985.
42. Яцків Я.С., Падучак Б.М. З досвіду роботи експертної ради НАН України з питань науково-технічної експертизи інноваційних проєктів технологічних парків // Наук.-практ. бюл. «Інвестиції та інноваційний розвиток». — Київ, 2009. — 4 (7). — С. 8—11.

43. Яцків Я.С. Ще раз про інновації // Стратегія інноваційного розвитку України на 2010—2020 роки в умовах глобалізаційних викликів: матеріали Парламентських слухань / за ред. В.І. Полохала. — Київ: Парламентське вид-во, 2009. — С. 120.
44. Яцків Я.С. Жизнь и научная деятельность И.Л. Андропова // Ученые Одессы (Иван Леонидович Андронов). — Одесса, 2010. — Вип. 44. — С. 3—17.
45. Яцків Я.С. Об актуальных вопросах академического книгоиздания и книгораспространения в Украине // Научное книгоиздание и книжная культура на пространстве СНГ. — М.: Наука, 2010. — С. 93—94.
46. Yatskiv Ya. STCU: 1999—2002 // Science and Technology Center in Ukraine (STCU): 15 Year Anniversary. — Kyiv, 2010. — P. 8.
47. Yatskiv Ya. Remembering Evgenii P. Fedorov // Proc. of the 6th Orlov Conf. devoted to the 100th anniversary of E.P. Fedorov: the study of the Earth as a planet by methods of geophysics, geodesy and astronomy (Kyiv, Ukraine, June 22-24, 2009). — Kyiv: Akademperiodyka, 2010. — P. 9—18.
48. Яцків Я.С. Вступ до зб. «Вчені України — лауреати міжнародних премій і нагород» / В. Абліцов // Наука України у світовому інформаційному просторі / редкол.: Я.С. Яцків (гол. ред.) [та ін.]. — Київ: Академперіодика, 2011. — Вип. 4. — С. 5—6.
49. Яцків Я.С. Виступ на конференції «Жінка в науці та освіті — минуле, сучасність, майбутнє». — Київ: Пульсари, 2011. — С. 33—35.
50. Yatskiv Ya.S., Vavilova I.B. Astronomy and Scientific Schools in Ukraine // Proc. of IAU Symp. No. 260 «The Role of Astronomy in Society and Culture» (Paris, France, Jan. 19-23, 2009). — Cambridge: Univer. Press, 2011. — P. 696—703.
51. Яцків Я.С. Некоторые актуальные вопросы издания и распространения научной литературы в Украине // Научная книга. — М., 2012. — № 1. — С. 57—60.
52. Яцків Я.С. Реалії та перспективи космічної галузі України // Вісник НАН України. — 2012. — № 5. — С. 37—38.
53. Яцків Я.С., Радченко А.І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні // Вісник НАН України. — 2012. — № 6. — С. 62—67.
54. Венцковский О.М., Яцків Я.С. Признанный лидер // Конюхов С.Н.: К 75-летию со дня рождения / под общ. ред. А.В. Дегтярева. — Днепропетровск: АРТ-ПРЕСС, 2012. — С. 141—148.
55. Ventskovsky Oleg, Vavilova Irina, and Yatskiv Yaroslav. They Blazed the Trail for the Space Pioneers (On Some Little — Known Ukrainian Names in

- the History of Astronautics and Rocketry) // Proc. of the Fortieth History Symp. of the IAA, Valencia, Spain, Oct. 2-6, 2006. — San Diego (USA): Univelt, 2012. — (AAS History Series; Vol. 37). — P. 3—15.
56. Горбулін В.П., Яцків Я.С. Б.Є. Патон і розвиток ракетно-космічної техніки та космічних досліджень // Б.Є. Патон: 50 років на чолі Академії. — Київ: Академперіодика, 2012. — С. 457—470.
- Те саме: Горбулін В.П., Яцків Я.С. Б.Є. Патон и развитие ракетно-космической техники и космических исследований // Б.Є. Патон: 50 лет во главе Академии. — Киев: Академперіодика, 2012. — С. 471—485.
57. Яцків Я.С. Ще залишилося знищити українську астрономічну науку: [два листи прем'єр- міністру України] // День. — 2013. — 9 січ. (№ 1).
58. Яцків Я.С. Короткий коментар до засідання Президії НАН України 29 листопада 2012 р. // Вісник НАН України. — 2013. — № 1. — С. 44—46.
59. Яцків Я.С. Координація науково-видавничої діяльності НАН України // Національна академія наук України. Короткий річний звіт 2012 р. — Київ, 2013. — С. 25.
60. Яцків Я.С. Про науково-видавничу діяльність Національної академії наук України // Вісник НАН України. — 2013. — № 5. — С. 60—61.
61. Яцків Я.С. Сучасний стан та проблеми української академічної наукової періодики // Наука України у світовому інформаційному просторі. — Київ: Академперіодика, 2013. — Вип. 8. — С. 5—14.
62. Яцків Я.С. Інновації, інновації // Наука України у світовому інформаційному просторі. — Київ, 2013. — Вип. 7. — С. 12—14.
63. Яцків Я.С. Актуальные вопросы финансирования научных исследований и представление их результатов // Научное и культурное взаимодействие на пространстве СНГ в контексте развития книгоиздания, книгообмена и науке о книге: материалы междунар. науч. конф. (Москва, 6—8 нояб. 2013 г.). — М.: ФГБУ науки НИЦ «Наука» РАН, 2013. — 227 с.
64. Яцків Я.С. Пам'яті професора В.С. Кислюка // Астрономічний календар на 2015 р. — Київ: ГАО НАН України, 2014. — С. 327—330.
65. Яцків Я.С. Вступне слово до кн.: Українська мова. Хрестоматія: в 3 кн. Кн.1 / уклад.: М. Железняк, Г. Козачук. — Київ, 2014. — 252 с.
66. Яцків Я.С. Наукова періодика як складова науково-технічного та гуманітарного розвитку держави // Вісник НАН України. — 2015. — № 5. — С. 45—47.
67. Яцків Я.С. Про діяльність Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України // Вісник НАН України. — 2015. — № 8 — С. 15—19.

68. Яцків Я.С. Академічна наука України у ХХІ ст.: досягнення світового рівня, проблеми та виклики, реформування та вироби : виступ на засіданні клубу «Елітарна світлиця» // Світогляд. — 2015. — № 2. — С. 56.
69. Яцків Я.С., Железняк М.Г. Енциклопедичний простір України. Вступ // Наука України у світовому інформаційному просторі. — Вип. 12. — Київ: Академперіодика, 2015. — С. 5—8.
70. Яцків Я.С. Діяльність НАН України у видавничій галузі за 2015 рік // Наука та інновації. — 2016. — 12, № 3. — С. 12—13.
71. Яцків Я.С. Про А.Г. Наумовця // Антон Григорович Наумовець / НАН України. — Київ: Академперіодика, 2016. — С. 123—124. — (Бібліобіографія вчених України).
72. Яцків Я.С. Україна в геопросторі та часі // Вісник НАН України. — 2016. — № 9. — С. 43—45.
73. Яцків Я.С., Рыхлова Л.В., Тарадий В.К. Астрономія в Приєльбрусьє // Кинематика і фізика небес. тел. — 2016. — 32, № 5. — С. 3—10.
74. Яцків Я.С. Із зали засідань Президії НАН України (2 берез. 2016 р.). Обговорення доповіді президента МАН України чл.-кор. НАН України С.О. Довгого про діяльність Національного центру «Мала академія наук України» // Вісник НАН України. — 2016. — № 4. — С. 27.
75. Яцків Я.С.: «Україна була, є і буде знаною унікальною державою. Але керманічі мають розуміти, що наука і культура — основа її розвитку»: дискусія під час засідання клубу «Елітарна світлиця» на тему: «Україна: історичний екскурс та сьогодення» (з циклу «Камо грядеши, Україно?») // Світ. — 2016. — грудень (№ 45—46). — С. 1, 4.
76. Яцків Я.С. Слово про вітиху та розпач // День. — 2016. — 12 січня (№ 2).
77. Яцків Я.С. Два роки поруч з талановитою та небайдужою людиною // Шлях до себе — шлях до людей: привітання, спогади, враження від співпраці та зустрічей / голов. ред. В.І. Кушерець. — Київ: Знання України, 2017. — С. 174—175.
78. Яцків Я.С. Від головного редактора // Світогляд. — 2017. — № 2 (64). — С. 1.
79. Яцків Я.С. Українська академічна періодика: стан і перспективи // Наука України у світовому інформаційному просторі. — Вип. 14. — Київ: Академперіодика, 2017. — С. 11—17.
80. Яцків Я.С. Про стан та перспективи наукової періодики НАН України (Стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 1 грудня 2017 р.) // Вісник НАН України. — 2018. — № 2. — С. 28—31.

81. Яцків Я.С. Слово про ювіляра з акцентом на його особливі чесноти // Сергій Іванович Пирожков / НАН України; відп. ред.: В.А. Денисенко, А.В. Денисенко. — Київ: Академперіодика, 2018. — С. 204—205. — (Біобібліографія вчених України).
82. Яцків Я.С. Публікаційна активність НАН України та нові тренди Європи щодо відкритого доступу до публікацій // Вісник НАН України. — 2019. — № 5. — С. 44—51. Режим доступу: <http://www.visnyk-nanu.org.ua/sites/default/files/files/Visn.2019/5/11.Yatskiv.pdf>
83. Яцків Я.С. Хочу за науку замовити слово // Вісник НАН України. — 2019. — № 11. — С. 13—16. Режим доступу: http://www.visnyk-nanu.org.ua/sites/default/files/files/Visn.2019/11/Visn_11-2019%2B4.pdf
84. Яцків Я.С. Про концептуальні засади провадження видавничої діяльності в НАН України (стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 06.11.2019 р.) // Вісник НАН України. — 2020. — № 1. — С. 24—28.
85. Яцків Я.С. Про стан української науки: виступ на засіданні Президії НАН України 20.11.2019 р. (з кафедри Президії НАН України) // Вісник НАН України. — 2020. — № 1. — С. 46—47.

Науково-популярні статті

1973

1. Яцків Я.С. Из истории открытия движения полюсов Земли // Короткий астрономічний календар на 1974 р. — Київ: Наук. думка, 1973. — Вип. 20. — С. 136—143.

1977

2. Яцків Я.С. Нова система астрономічних сталих // Короткий астрономічний календар на 1978 р. — Київ: Наук. думка, 1977. — Вип. 24. — С. 141—148.
3. Яцків Я.С. Головна астрономічна обсерваторія АН УРСР // Українська радянська енциклопедія. — Київ, 1977. — Т. 1. — С. 281.
4. Яцків Я.С. Астрономія // Українська радянська енциклопедія. — Київ, 1977. — Т. 1. — С. 280.

1979

5. Яцків Я.С. Земля // Українська радянська енциклопедія. — 2-ге вид. — 1979. — Т. 4. — С. 257—258.

6. Яцків Я.С. Земний еліпсоїд // Українська радянська енциклопедія. — 2-ге вид. — 1979. — Т. 4. — С. 261.
7. Яцків Я.С., Ботвінова В.В. Стан і перспективи розвитку астрономічних досліджень на Україні // Вісник АН УРСР. — 1979. — Вип. 4. — С. 11—17.

1983

8. Яцків Я.С., Чурюмов К.И. Комета Галлея в ожидании встречи // Наука в СССР. — 1983. — № 6. — С. 63—73.
9. Jazkiv J., Tschurjumov K. Ein neues Rendezvous mit dem Halleyschen Kometen // Wissenschaft in der UdSSR. — 1983. — No. 6. — P. 60—72.
10. Yatskiv Ya., Churyumov K. Anticipating the Return of Halley's Comet // Science in USSR. — 1983. — No. 6. — P. 62—73.
11. Яцків Я.С. Проблемы астрометрии // Земля и Вселенная. — 1983. — № 3. — С. 36—37.
12. Яцків Я.С. Первые наблюдения приближающейся кометы // Земля и Вселенная. — 1983. — № 2. — С. 34—36.
13. Яцків Я. На побачення з посланницею Всесвіту // Знання та праця. — 1983. — № 8. — С. 20—21.
14. Яцків Я.С. Проблемы астрометрии на XVIII Генеральной ассамблее МАС // Земля и Вселенная. — 1983. — № 3. — С. 63—65.
15. Яцків Я.С. Нова поява комети Галлея: перші спостереження // Короткий астрономічний календар на 1984 р. — Київ: Наук. думка, 1983. — Вип. 30. — С. 142—143.

1984

16. Яцків Я.С., Брауде С.Я. Астрономія і радіоастрономія // Українська радянська енциклопедія. — 1984. — Т. 11, кн. 2. — С. 279—280.
17. Яцків Я., Чурюмов К. Международная программа наблюдений кометы Галлея // Земля и Вселенная. — 1984. — № 1. — С. 35—39.
18. Яцків Я. Виступ на Загальних зборах АН УРСР, 1985 рік // Вісник Академії наук УРСР. — 1985. — № 7. — С. 45—47.

1986

19. Яцків Я. Виступ на Загальних зборах АН УРСР, 1986 рік // Вісник Академії наук УРСР. — 1986. — № 8. — С. 28—30.

20. Яцкив Я.С. XIX Генеральная ассамблея МАС // Вестник АН СССР. — 1986. — № 9. — С. 77—83.
21. Яцкив Я.С. Очередной XIX съезд МАС // Астрономический календар на 1987 г. — М.: Наука, 1986. — С. 233—241.
22. Яцкив Я.С. Про XIX Генеральную ассамблею МАС // Наука і культура. — 1986. — Вип. 29. — С. 142—146.
23. Яцкив Я.С., Костык Р.И., Щукина Н.Г. Спектральные исследования Солнца // Наука и человечество. — 1986. — С. 215—225.
24. Jazkiw J.S., Kostyk R.I., Stschukina N.G. Die Untersuchung des Sonnenspektrum // Wissenschaft und Menschheit. — Leipzig; Jena; Berlin: Urania. — 1986. — S. 215—225.

1987

25. Яцків Я., Супрунюк П., Чурюмов К. та ін. Проекти СОПРОГ и ВЕГА відкривають таємниці комети Галлея // Наука і культура. — 1987. — Вип. 21. — С. 157—169.
26. Яцкив Я.С., Вест Р. Вехи космической эры (К 30-летию запуска I искусственного спутника Земли) // Очерки истории естествознания и техники. — 1987. — Вып. 33. — С. 30—42.

1988

27. Яцків Я. Виступ на Загальних зборах АН УРСР, 1988 рік // Вісник Академії наук УРСР. — 1988. — № 8. — С. 61—64.
28. Яцків Я. Перша премія АН УРСР ім. М.П. Барабашова присуджена харківським астрономам // Вісник Академії наук УРСР. — 1988. — № 8. — С. 90—92.

1990

29. Лиске Дж., Яцкив Я.С. Обсуждение проблем фундаментальной астрометрии // Земля и Вселенная. — 1990. — № 2. — С. 45—49.

1991

30. Кислюк В.С., Яцків Я.С. Місія до планети Земля // Короткий астрономічний календар 1992. — Київ: Наук. думка, 1991. — Вип. 38. — С. 153—157.
31. Яцків Я. Швидше вийти у світ // Голос України. — 1991. — 21 черв.

1992

32. Яцків Я. Виступ на зустрічі з Президентом України Л.М. Кравчуком, Київ, 30 січня 1992. — Київ, 1992.
33. Feissel M., Yatskiv Ya. The International Earth Rotation Service // IERS Science Int. Newsletter. — 1992. — No. 49—50.
34. Звернення до вчених і діячів культури в Україні та поза її межами // Бюл. КНН НАН України. — 1992. — № 1.
35. Звернення учасників «круглого столу» «Діяльність Гетьмана України Павла Скоропадського у розбудові української науки» до Президії Академії наук України // Бюл. КНН НАН України. — 1992. — № 1.

1993

36. Горбулін В., Лопатін М., Яцків Я. До розвою — через космос // Голос України. — 1993.
37. Яцків Я. На ідеалах добра і справедливості. Українська Асоціація клубів ЮНЕСКО — від перших кроків до широкої інтеграції в світову співдружність // Політика і час. — 1993.
38. Яцків Я. До 100-річчя навчання І. Франка у Віденському Університеті // Бюл. КНН НАН України. — 1993. — № 4.

1994

39. Yatskiv Ya., Horbulin V. Der Ukrainische Beitrag zur Weltraum Forschung // Der Donauraum. — Wien: Bohlau Verlag Ges, 1994. — P. 128—130.
40. Яцків Я. Вступне слово з нагоди відкриття Першого українсько-італійського симпозіуму «Україна XVII ст. між Заходом і Сходом Європи». — Київ, 1994. — 13 верес.
41. Виступ Голови КНН при НАН України академіка НАН України Ярослава Яцківа на засіданні Президії НАН України 3 листоп. 1994 р. за участю Президента України Леоніда Кучми. — Київ, 1994. — 3 листоп.

1995

42. Горбулін В.П., Завалішин А.П., Негода О.О., Яцків Я.С. Про державну космічну програму України // Космічна наука і технологія. — 1995. — 1, № 1. — С. 7—11.
43. Яцків Я. Виступ на Загальних зборах АН УРСР, Київ, 12 квіт. 1995 р.

44. Яцків Я. Фундаментальные исследования — инвестиции в будущее // Зеркало недели. — 1995. — 23 дек.
45. Яцків Я. Про науку взагалі та космічну зокрема // Урядовий кур'єр. — 1995. — 11 квіт. (№ 54).
46. Яцків Я. Що нам загрожує // Урядовий кур'єр. — 1995. — 15 квіт. (№ 57).
47. Яцків Я., Костик Р. КОРОНАС-1 відповіді не дав // Урядовий кур'єр. — 1995. — 15 черв. (№ 87—88).
48. Яцків Я. Погляд в космос з Євпаторії // Урядовий кур'єр. — 1995. — 14 верес. (№ 137—138).
49. Яцків Я. Астероїдна небезпека — міф чи реальність? // Урядовий кур'єр. — 1995. — 28 верес. (№ 145—146).

1996

50. Яцків Я., Тарадій В. Цю кавказьку вершину називають українською // Урядовий кур'єр. — 1996. — 26 листоп. (№ 222).
51. Яцків Я. Лазер на Землі і в Космосі // Урядовий кур'єр. — 1996. — 31 жовт.
52. Яцків Я. Повертаємось до більшовицького методу? Відкритий лист Прем'єр-міністрові України // Вечірній Київ. — 1996. — 11 січ.
53. Яцків Я. Есть уникальные идеи, но нет экспериментов // Зеркало недели. — 1996. — 13 июля.
54. Яцків Я. Фундаментальная наука в сегодняшнем мире // Зеркало недели. — 1996. — 12 окт.
55. Яцків Я. Матеріали Всеукраїнської наради з проблем розвитку науки, Київ, 15 лют. 1996 р.
56. Яцків Я., Лупишко Д. Астероидная опасность: миф или реальность? // Зеркало недели. — 1996. — 16 нояб.
57. Яцків Я., Кислюк В., Шкуратов Ю. Наші на Місяці? // Урядовий кур'єр. — 1996. — 28 трав. (№ 96—97).
58. Яцків Я. До нас знову летить комета // Урядовий кур'єр. — 1996. — 8 лют. (№ 25—26).
59. Яцків Я. Terra incognita поза Сонячною системою // Урядовий кур'єр. — 1996. — 2 лип. (№ 121).
60. Яцків Я. Космічний апарат «Марс-96» до старту готовий // Направлено до газ. «Урядовий кур'єр» 23.10.96 р. (див. також // Урядовий кур'єр. — 1996. — 21 листоп.; авт.: А. Чирва).
61. Яцків Я. Лазер — на Землі і в Космосі // Урядовий кур'єр. — 1996. — 31 жовт.

1997

62. Яцків Я.С. Українська Центральна Рада: історичне значення та уроки // Виступ на Всеукраїнському Віче. — 1997. — 22 січ.
63. Яцків Я. Виступ на Загальних зборах АН УРСР. — Київ, 1997. — 11 квіт.
64. Яцків. Я. За кометою Темпель 1 стежитимуть. На прохання НАСА // Світ. — 1997. — Верес. (№ 13).
65. Яцків Я. Циркулярний лист до всіх членів Відділення фізики та астрономії НАН України. — Київ, 1997. — 20 листоп.
66. Яцків Я. Легкої перемоги не буває // Урядовий кур'єр. — 1997. — 8 квіт. (№ 64).
67. Яцків Я. Космічні технології в геодезії та картографії на рубежі тисячоліть // Урядовий кур'єр. — 1997. — 11 лют. (№ 25).
68. Яцків Я. Промова на урочистих зборах громадськості, присвячених Дню працівників ракетно-космічної галузі. — Київ, 1997. — 11 квіт.
69. Ситник К., Яцків Я., Немошкаленко В. та ін. Відкритий лист народним депутатам ВР України // Голос України. — 1997. — 13 лют.
70. Яцків Я.С. Ідеальний варіант: час один на всіх, а графіки роботи — різні // Світ. — 1997. — жовтень (№ 18).

1998

71. Яцків Я.С. Переможці фінансуватимуться з квітня // Світ. — 1998. — Січень (№ 1—2).

1999

72. Корсунь А.А., Яцків Я.С. Слово о Евгении Павловиче Федорове // Земля и Вселенная. — 1999. — № 6. — С. 25—30.
73. Яцків Я.С. Жінка в науці та освіті // Український форум. — 1999. — 9 груд. (№ 42—43).
74. Кононенко П., Яцків Я. Про роботу Комісії з питань освіти національної ради КУІНу // Український форум. — 1999. — 7 трав. (№ 4).
75. Вавилова І., Драновський В., Яцків Я. Так! Є ще казки в Україні // Літературна Україна. — 1999. — 1 квіт.
76. Яцків Я. Конференція у Вашингтоні // Свобода. — 1999. — 2 лип. (№ 27).

2000

77. Бар'яхтар В.Г., Бродин М.С., Яцків Я.С. та ін. Пам'яті Олександра Ілліча Ахієзера // Укр. фіз. журн. — 2000. — 45, № 7. — С. 886—887.
78. Патон Б.Е., Шпак А.П., Яцків Я.С. и др. Памяти Александра Ильича Ахиезера // Время (Харьков). — 2000. — 11 мая.
79. Вавілова І.Б., Яцків Я.С. Окремі сторінки космічного літопису // Астрономічний календар 2001. — Київ, 2000. — С. 207—211.
80. Яцків Я. В науці працюють справжні ентузіасти і патріоти // Світ. — 2000. — Груд. (№ 47—48).
81. Яцків Я. Пріоритети розвитку науки і техніки: проблеми вибору // Світ. — 2000. — Листоп. (№ 41—42).
82. Яцків Я. Комітет консолідації патріотів України // Українська газета. — 2000. — 14 верес. (№ 15).
83. Яцків Я.С. Україна і українське зарубіжжя // Український форум. — 2000. — Січень (№ 4—6).

2001

84. Яцків Я.С. Астрономія // ЕСУ. — Київ, 2001. — Т. 1. — С. 770—771.
85. Яцків Я.С. Астрономія // ЕСУ. — Київ, 2001. — Т. 1. — С. 764.
86. Корсунь А.О., Яцків Я.С. Астрономічна обсерваторія Головна (ГАО) // ЕСУ. — Київ, 2001. — Т. 1. — С. 766.
87. Вавілова І.Б., Яцків Я.С. Астрономічні товариства // ЕСУ. — Київ, 2001. — Т. 1. — С. 770.
88. Яцків Я.С. Наука — конкурентная среда // Зеркало недели. — 2001. — апрель (№ 15).
89. Яцків Я.С. Забезпечення правового захисту інтелектуальної власності — одна з передумов вступу України до СОТ // Урядовий кур'єр. — 2001.
90. Яцків Я.С. Вітання до 10-ї річниці незалежності України // Освіта України. — 2001. — Серп. (№ 36).
91. Вавілова І.Б., Яцків Я.С. Окремі сторінки космічного літопису // Астрономічний календар 2002. — Київ, 2001. — С. 208—221.
92. Яцків Я. За допомогою освіти зробити досягнення науки надбанням кожного // Бюл. ЮНЕСКО. — Київ, 2001. — № 1.

2002

93. Яцків Я.С. Імена України в космосі // Розбудова держави. — 2002. — № 7—12. — С. 62—63.

94. Яцків Я.С. Справжня академічність // Воспоминания об Александре Сергеевиче Давыдове / отв. ред. В.М. Локтев. — Киев, 2002. — С. 285—286.

2003

95. Яцків Я.С. Воспоминания о Б.Г. Лазареве // Б.Г. Лазарев. Жизнь в науке. Избранные труды. Воспоминания. — Харьков, 2003. — С. 490—491.
96. Белошицкий П.В., Яцків Я.С. и др. Космос, Среда, Человек: взаимодействие и взаимозависимость: дискуссия на Междунар. конф. «Астро-эко — 2002» // Фізіол. журн. — 2003. — 49, № 3. — С. 177—193.
97. Яцків Я. Про підсумки діяльності НАН України в 2002 році та основні напрями її подальшої роботи: виступ на Загальних зборах НАН України 2003 р. // Вісник НАН України. — 2003. — № 7. — С. 43—45.

2004

98. Яцків Я., Винниченко І. Засадничість альманаху про видатних українців // Народна воля (Скрентон, США). — 2004. — № 2.
99. Яцків Я.С. Як врятувати українську науку? // Світ. — 2004. — Трав. (№ 17—18).
100. Яцків Я.С. Науково-технологічна сфера України. Загальна характеристика // Науковий світ. — 2004. — № 5. — С. 8—13.
101. Yatskiv Ya. Welcome from one Ukrainian STCU Board Member // STCU Annual Report 2003/ ed. by A. Fesiak. — Kyiv, 2004.

2005

102. Яцків Я.С. Увлекаюсь, он увлекал других // Академик С.Я. Брауде в воспоминаниях современников. — Харьков, 2005. — С. 193—195.
103. Яцків Я.С. Чи чекає українську науку перебудова? // Дзеркало тижня. — 2005. — № 17 (545).
104. Яцків Я.С. Без надії я ще сподіваюсь... // Урядовий кур'єр. — 2005. — 13 трав.
105. Яцків Я.С. Виступ на Загальних зборах НАН України, Київ, 12 трав. 2005 р. // Інформ. бюл. УАА. — Київ, 2005. — С. 56—59.
106. Яцків Я.С., Семиноженко В.П., Кухар В.П. Звернення учасників Першого загально-національного форуму «Майбутнє науки — майбутнє України» до Президента, Верховної Ради і Уряду України // Світ. — 2005. — Липень (№ 27—28).

107. Попович М., Яковенко Н., Яцків Я. та ін. Заява української інтелігенції. Проти ксенофобії, за європейську Україну // Вебсайт «Майдан». — 2005.
108. Яцків Я.С. Твоє обличчя в портреті України // Урядовий кур'єр. — 2005. — 20 верес. (№ 177).
109. Яцків Я. На шляху до інтеграції української науки у світову систему // Україна дипломатична: наук. щорічник / упоряд.: Л. Губерський [та ін.]. — Київ, 2004. — Вип. 4. — С. 109—117.

2007

110. Яцків Я.С. // Б.И. Веркин. Каким мы его помним. — Киев: Наук. думка, 2007. — С. 343—345.
111. Яцків Я.С. Українська Центральна Рада: історичне значення та уроки // Світогляд. — 2007. — № 4. — С. 10—11.

2008

112. Яцків Я.С. Астрологія — крок у середньовіччя? // Світ. — 2008. — Лютий (№ 5—6). — С. 2.
113. Яцків Я.С., Скрипник Г.А. [та ін.]. Злочин проти нації // Народне слово. — 2008. — Трав.
114. Яцків Я.С. Вісникові НАН України — 80 // Вісник НАН України. — 2008. — № 10. — С. 3.
115. Яцків Я.С. Выдающийся астрофизик современности // Виктор Амбарцумян: [посвящ. 100-летию со дня рождения] / сост. Э.С. Парсамян; редкол.: А.А. Акопян [и др.]. — Ереван: Гитутюн, 2008. — С. 234—236.

2009

116. Яцків Я., Крячко І. Астрономія — передовий рубіж природознавства // Освіта України. — 2009. — № 21.
117. Яцків Я., Крячко І. Астрономія — передовий рубіж природознавства // Фізика та астрономія в школі. — 2009. — № 1. — С. 3—9.
118. Яцків Я.С. Слово президента Української астрономічної асоціації // Країна знань. — 2009. — № 5. — С. 1.
119. Яцків Я.С. Плутон змінює свій статус // Країна знань. — 2009. — № 5. — С. 16—17.

120. Яцків Я., Венцковський О. Визнаний світовою космічною елітою // Урядовий кур'єр. — 2009. — 3 груд. (№ 225).
121. Корсунь А., Яцків Я. Евгений Павлович Федоров (к 100-летию со дня рождения) // Земля и Вселенная. — 2009. — № 5. — С. 58—71.
122. Корсунь А., Яцків Я. Астроном високого класу (до 100-річчя від дня народження Є.П. Федорова) // Вісник НАН України. — 2009. — № 6. — С. 52—58.
123. Яцків Я.С. Поиск звезд и денег во Вселенной // 2000. — Аспекты. — 2009. — 18—24 груд. (№51 (490)). — С. 1, 4—5.
124. Яцків Ярослав. Вислови про Рогатинську гімназію // Ювілейна книга Рогатинської гімназії імені Володимира Великого / упоряд. І.В. Дорожняк. — Львів: ЗУКЦ, 2009. — С. 514.

2010

125. Яцків Ярослав. Керуймося доцільністю, а не звичкою // Урядовий кур'єр. — 2010. — 13 берез. (№ 47).
126. Яцків Ярослав. Космічне сміття // Колосок. — 2010. — №3. — С. 38—41.
127. Яцків Ярослав. Коментар до статті «Я нічого в житті не просила...» (до 80-річчя видатної української поетеси Ліни Костенко) // Науковий світ. — 2010. — № 3. — С. 12.

2011

128. Яцків Я.С. Періодичні видання України з космічної тематики / Яцків Я.С., Кисляк В.С. // Космічна наука і технологія. — 2011. — Т. 17, вип. 2. — С. 77—81.
129. Яцків Я.С. Я не перестаю дивуватися... // Остап Парасюк. Слава Української науки : пропам'ятна збірка / уклад. Н. Вірченко, В. Козирський; редкол.: А. Загородній [та ін.]. — Київ, 2011. — С. 501.

2012

130. Яцків Ярослав. Він був автором нашого журналу «Світогляд» // День. — 2012. — 16 серп. (№ 144).
131. Яцків Ярослав. Вступ // Богдан Лепкий: до 140-річчя від дня народження. — Київ: Академперіодика, 2012. — С. 1—5.
132. Яцків Ярослав. Хроніка знакової події // Богдан Лепкий: до 140-річчя від дня народження. — Київ: Академперіодика, 2012. — С. 6—16.

133. Яцків Я.С. Лист Голові Чернігівської обласної ради Н.А. Романовій // Георгій Вороний і його родинне оточення / відп. ред. Г.М. Сита. — Чернігів: Десна Поліграф, 2012. — С. 414—437.
134. Яцків Ярослав. Син визволеної нації (про професора Віденського мед. ун-ту Ігоря Гука) // Українська доля. — 2012. — 9 берез. (№ 10 (258)). — С. 9.

2013

135. Яцків Ярослав. «Парадокс дідуся» не боїться логіки // Урядовий кур'єр. — 2013. — 30 берез. (№ 66).
136. Яцків Ярослав. Дешевої науки не буває // День. — 2013. — 5 черв. (№ 95).
137. Яцків Ярослав. Двадцять років пошуків українського універсуму // Універсум. — 2013. — № 11—12. — С. 1.
138. Акадємік Ярослав Яцків: «Тільки європейський вектор може дати поступ...» // Універсум. — 2013. — № 11—12. — С. 40—41.
139. Яцків Ярослав. Б.Є. Патон і моя світова лінія // Світогляд. — 2013. — № 5. — С. 16—20.
140. Яцків Ярослав. Журналу «Слово і Час» — 75 років // Слово і Час. — 2013. — № 12. — С. 3.

2014

141. Яцків Я.С. Остання з роду Скоропадських // Світогляд. — 2014. — № 5. — С. 6.
142. Яцків Я.С. Кирило Осьмак (Осьмаков). До 125-річчя від дня народження // Світогляд. — 2014. — № 5. — С. 24.
143. Яцків Я.С. Олег Білорус — учений, дипломат, політик. До 75-річчя від дня народження // Світогляд. — 2014. — № 5. — С. 74—75.

2016

144. Яцків Я.С. Слово про втіху та розпач // День. — 2016. — 13 січ. (№ 2). — С. 5.
145. Яцків Ярослав. Вітання друзів та колег М. Мушинки з його 80-літтям // У всякого своя доля...: розмова Ярослава Шуркали з Миколою Мушинкою. — Пряшів, 2016. — С. 356.

2017

146. Яцків Я.С. Великі перспективи слабого сигналу. Нобелівська премія з фізики 2017 р. // Вісник НАН України. — 2017. — № 12. — С. 65—66.
147. Бакай О., Бар'яхтар В., Яцків Я. Світлої пам'яті Ранюка Юрія Миколайовича // Світогляд. — 2017. — № 6 (68). — С. 26—35.
148. Яцків Я.С. Про ювілей Д.Д. Зербіно // Дмитро Зербіно — життя, присвячене науці (до 90-річчя від дня народження) / уклад.: О.П. Малюк [та ін.]; наук. ред. А.В. Магльований; Львівський національний медичний ун-т ім. Данила Галицького. — Львів, 2017. — С. 9—11.

2018

149. Яцків Я.С. Чому Різдво святкують 25 грудня (за Григоріанським календарем) та 7 січня (за Юліанським)? // Світогляд. — 2018. — № 1. — С. 1.

2019

150. Яцків Я.С. Зміни клімату: наукові факти та соціальні побоювання (від голов. редактора) // Світогляд. — 2019. — № 5. — С. 1. — Режим доступу: <https://mao.kiev.ua/biblio/jscans/svitoglyad/svit-2019-14-5/svitoglyad-2019-5-01-yatsliv.pdf>

2020

151. Яцків Я.С. Питання дати Різдва Христового // Світогляд. — 2020. — № 1 (81). — С. 4—5.

ТЕЗИ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

1. Яцків Я.С. Изучение неполярных колебаний широты // Тез. докл. на VII Укр. респ. совещ. геофиз. и астроном. — Киев: Изд-во АН УССР, 1964. — С. 25.
2. Емец А.И., Яцків Я.С. Изучение свободной суточной нутации Земли по пулковским наблюдениям широты с 1904 по 1941 гг. // Пленум Комиссии по изучению вращения Земли: тез. докл. — Киев: Наук. думка, 1969. — С. 8—9.

3. Яцкив Я.С., Тарадий В.К. Изучение вращения Земли по наблюдениям ИСЗ // Материалы пленума комиссии по изучению вращения Земли (Полтава, 24 окт. 1972). — Киев: Наук. думка, 1974. — С. 6—7.
4. Yatskiv Ya.S. Secular and periodical components of the polar motion: observation and physical interpretation // VI ERMA Collection of Abstracts. — Dubrovnic, 1981. — P. 20.
5. Яцкив Я.С., Монтаг Х. О создании сети опорных геодинимических станций на территории восточной Европы и Азии // Тез. Междунар. конф. секции 6 Интеркосмос «Использование наблюдений ИСЗ для геодезии и геофизики» (г. Суздаль, 13—18 сент. 1982 г.). — Суздаль, 1982. — С. 94.
6. Яцкив Я.С., Тарадий В.К., Цесис Л.М., Яновицкая Г.Т., Нурутдинов К.Х. Вращение Земли по данным лазерных наблюдений ИСЗ «ЛАГЕОС» // Тез. Междунар. конф. секции 6 Интеркосмос «Использование наблюдений ИСЗ для геодезии и геофизики» (г. Суздаль, 13—18 сент. 1982 г.). — Суздаль, 1982. — С. 51.
7. Yatskiv Ya. S. Soviet ground based observations program for Halley's comet in 1984—1986 // Europhys. Conf. Abstracts. — 1984. — 6, № 1. — P. 33—45.
8. Яцкив Я.С. Состояние астрометрических исследований в СССР // Проблемы астрометрии: 22-я астрометр. конф. СССР (Москва, 1—5 июня). — М.: Изд-во Моск. гос. ун-та, 1984. — С. 13.
9. Матвиенко Л.И., Сагдеев Р.З., Яцкив Я.С. [и др.]. Радиоинтерференционная сеть // Тез. докл. XVII Всесоюз. конф. «Радиоастрономическая аппаратура». — Ереван, 1985. — С. 72—73.
10. Yatskiv Ya.S., Cholij V.Ya. Earth rotation parameters: intercomparing data sets and generating a combined solution// Abstracts of 6th Intern. Symp. «Geodesy and Physics of the Earth». — Potsdam, 1988.
11. Yatskiv Ya., Finkelstein A. VLBI project for Astron. Geodynamics // Abstracts of 6th Intern. Symp. «Geodesy and the Earth's Physics». — Potsdam, 1988.
12. Tarady V., Yatskiv Ya. The New 2 meter RCC Telescope in the Northern Caucasus (3100 m) for Modern Astronomical Research // Abstracts of 4th European and 39th Italian Astronomical Meeting (JENAM-95), held in Catania, Italy, 25-29 Sept., 1995. — Catania: Astrophys. Observatory, 1995. — P. 72.
13. Яцкив Я.С. Фундаментальна астрометрія — сучасний стан та перспективи // Тези міжнар. наук. конф. «Роль наземної астрометрії в POST-HIPPARCOS період». — Миколаїв, 1996. — С. 9.

14. Becker M., Reinhart E., Cazenave A., Khauberdiev A., Kumkova I., Tatevian S., Yatskiv Ya. Monitoring the Geokinematic Effects in the Caucasus — Caspian — Aral Region and their Relation to Sea Level Changes // Abstract to be submitted to the WEGENER 96 Meeting in Porto Portugal, June 3-7.
15. Yatskiv Ya.S. On the excitation of the Chandler wobble // *Ann. Geophys.* — 1997. — 15. — Suppl. 1, pt. 1. — P. C79.
16. Molotaj O., Tel'nyuk-Adamchuk V., Yatskiv Ya. Reference frame realized by RSC (GAO UA)97 C 01 // JENAM-97. 6th European and 3rd Hellenic Astronomical Conference (Thessaloniki, Greece, 2-5 July, 1997) : abstracts. — Thessaloniki, 1997. — P. 17.
17. Molotaj O., Tel'nyuk-Adamchuk V., Yatskiv Ya. On the consistency of the ICRF and the reference frame realized by RSC (GAO UA)97 C 01 // The New International Celestial Reference Frame: abstracts of 23rd Meeting of the IAU, Joint Discussion 7, 22 August 1997, Kyoto, Japan. — 1997. — P. 35.
18. Yatskiv Ya. Comment on the new definition of the Celestial Ephemeris Pole // Abstract Book of 24th General Assembly IAU. — Manchester, 2000. — P. 147.
19. Яцків Я.С. Українсько-російське співробітництво в області астрономії і астрофізики // Тез. конф. «Міжнародне співробітництво в області астрономії: стан і перспективи». — М., 2002. — С. 83.
20. Yatskiv Ya. Transformation of the scientific system of Ukraine and Russia during the Nineties of the XX-th // «European Research 2002», Summary Records «European research in a Global Context». — Brussels, 2002. — P. 16.
21. Вавилова І.Б., Яцків Я.С. Дослідження Всесвіту за допомогою космічних апаратів і телескопів: пріоритети, програми і результати // Сб. тез. Четвертої Української конференції по космічним дослідженням (19—26 сент. 2004 г., Крим, Понизовка). — Київ, 2004. — С. 103.
22. Yatskiv Ya. Current state and prospects of the Ukraine—Europe cooperation in space research // EC/ ESA/ NSAU Workshop «Ukraine — Europe Cooperation in Space Research», Kyiv, Jan. 29-30, 2004: abstracts. — P. 5.
23. Yatskiv Ya., Vavilova I. The Names in Space — the Way of Advertising Astronomy and Space Exploration // Programme, Abstracts and Information. First IAA International Conference «Impact of Space on Society». — Budapest, Hungary, 2005. — P. 70.
24. Yatskiv Ya.S., Kur'yanova A.N., Lytvyn S.O. New combination Solution for RS positions RSC (GAO UA) 05 C03 // JOURNEES 2005: Book of Abstracts. — Warsaw. — P. 68.

25. Yatskiv Ya.S. General Relativity Theory: Tests through Time // Abstract Book of IAU 26th General Assembly. — Prague, 2006. — P. 403.
26. Яцків Я.С. Науковий поступ (на прикладі розвитку теорії нутації Землі) // Наук. конф. «Нові напрямки у фізиці та астрофізиці»: програма та тези доповідей, Львів, 7—8 березня 2007 р. — С. 22.
27. Яцків Я.С., Жаліло О.О. Про створення регіональних інформаційно-вимірювальних GPS/GNSS систем забезпечення геодезичних і кадастрових зйомок в Україні // Науково-практична конф. «Нові технології в геодезії, землевпорядкуванні та лісовпорядкуванні», Ужгород, 14—16 березня 2007 р.: тез. доп.
28. Yatskiv Ya., Korsun' A. IAU Symposium 78 «Nutation and the Earth's rotation» (held in Kiev, May 1977) as a first step in the consideration concerning the Non-rigid Earth Nutation Theory» // Book of Abstr. of JOURNÉES 2007. — Paris. — P. 11.
29. Яцків Я.С., Відьмаченко А.П., Мороженко О.В., Неводовський П.В., Сосонкін М.Г. Створення фотополариметра для дистанційного дослідження фізичних характеристик стратосферного аерозолу в атмосфері Землі з борту мікросупутників // Сьома українська конференція з космічних досліджень: зб. тез. (Крим, Євпаторія, 3—8 верес. 2007 р.). — Київ, 2007. — С. 56.
30. Starostenko V., Yatskiv Ya., Lyalko V., Ivanov V., Rudenko L., Yefremov K. Ukrainian WDC Community: mutual goals and approaches // Scientific Information for Society — from Today to the Future: Abstr. 21st Int. CODATA Conf., Kyiv, Ukraine, Oct. 5-8, 2008. — Kyiv, 2008. — P. 256–1.
31. Yatskiv Ya.S. On optimal detection and estimation of the FCN parameters // Book of Abstracts of JOURNÉES 2008, Dresden, Germany. — Dresden, 2008.
32. Yatskiv Ya. Astronomy in primary and secondary education in Ukraine // Abstr. IAU–UNESCO Symp. No. 260 «The Role of Astronomy in Society and Culture». — Paris, 2009. — P. 80.
33. Yatskiv Ya.S., Fedorov P.N., Akhmetov V.S. The XPM catalogue as a realisation of the extragalactic reference system in optical and near infrared wavelengths // Book of Abstracts of JOURNÉES 2010. — Paris, 2010. — P. 11—12.
34. Yatskiv Ya.S., Bolotin S.L., Lytvyn S.O. MAO C 08A combined catalogue of radio source positions created in the course of preparation for the ICRF2 // Book of Abstr. of JOURNÉES 2010. — Paris, 2010.
35. Yatskiv Ya.S. Polarimetric research activities at the Main Astronomical Observatory of NAS of Ukraine // Abstr. NATO ASI on «Special Detection

- Technique (Polarimetry) and Remote Sensing», Kyiv, Ukraine, Sept. 12-25, 2010 / ed. by M. Mishchenko [et al.]. — Kyiv, 2010. — P. 18.
36. Яцкив Я.С. Проблемы создания систем фундаментального и прикладного координатно-временного обеспечения страны (на примере Украины) // 5-я Всерос. конф. «Фундаментальное и прикладное координатно-временное и навигационное обеспечение» (КВНО–2013): тез. докл. — СПб.: ИПА РАН, 2013. — С. 32—36.
37. Milinevsky G.P., Yatskiv Ya., Degtyaryov O. [et al.]. State-of-art of Aerosol-UA space mission // 16th Ukrainian Conference on Space Research: abstracts. — Kyiv, 2016. — P. 180.
38. Yatskiv Ya., Milinevsky G., Degtyarev A. Remote sensing of aerosol in the terrestrial atmosphere from space: «AEROSOL-UA» mission // Abstr. from the Meeting 41st COSPAR Scientific Assembly, Istanbul Congress Center (ICC), Turkey, Aug. 30– July 7, 2016. — Abstract A1.1-6-16). — Режим доступу: <http://cospar2016.tubitak.gov.tr/en/>
39. Yatskiv Ya.S., Korsun A.A., Vavilova I.B. V.P. Tsesevich and his Activity at the Academy of Sciences of Ukraine // 17th Odessa International Astronomical Gamow Conference-School «Astronomy and beyond: Astrophysics, Cosmology and Gravitation, Cosmomicrophysics, Radioastronomy and Astrobiology» (Ukraine, Odessa, Chernomorka, Aug. 13-20, 2017). — P. 2.
40. Шкуратов Ю.Г., Коноваленко А.А., Захаренко В.В., Яцкив Я.С., Видьмаченко А.П. [и др.]. Возможная украинская миссия к Луне: цели и полезная нагрузка // 17th Ukrainian Conf. on Space Research, Odessa, Aug., 21-25, 2017: abstracts. — Kyiv: Akademperiodyka, 2017. — P. 11.
41. Syniavskiy I., Yatskiv Ya., Milinevsky G., Bovchaliuk A., Ivanov Yu., Sosonkin M. [et al.]. Multispectral imager-polarimeter for satellite Aerosol-UA Project // 17th Ukrainian Conf. on Space Research, Odessa, Aug., 21-25, 2017: abstracts. — Kyiv: Akademperiodyka, 2017. — P. 78.
42. Alexandrov A., Vavilova I., Zhdanov V., Zhuk A., Kudria Yu., Parnovsky S., Fedorova E., Yatskiv Ya. General Relativity Theory: Recognition through Time // EWASS 2017, Prague, June 26-30, 2017.
43. Milinevsky G., Yatskiv Ya., Syniavskiy I., Bovchaliuk A., Degtyarev O., Ivanov Yu., Sosonkin M., Mishchenko M., Maslyey V. [et al.]. Polarimetric Remote Sensing of Atmospheric Aerosols in the Satellite Project Aerosol — UA // 18th Ukrainian Conf. on Space Research, Kyiv, Sept. 17-20, 2018: abstracts. — Kyiv: Akademperiodyka, 2018. — P. 115.

44. Станіславський О.О., Коноваленко О.О., Захаренко В.В., Єрін С.М., Бубнов І.М., Токарський П.А., Шкуратов Ю.Г., Доровський В.В., Яцків Я.С. [та ін.]. Можливості радіоспостережень сонячних сплесків на зворотному боці Місяця на дуже низьких частотах // Тези ІХ наук. конф. «Вибрані питання астрономії та астрофізики», присвяч. пам'яті Б. Бабія (1936—1993), Львів, 1—5 жовт. 2018 р. — Львів, 2018. — С. 87—88.
45. Ulyanov O.M., Reznichenko O.M., Zakharenko V.V., Konovalenko A.A., Lytvynenko L.M., Yatskiv Ya.S. [et al.]. CREATING THE RT-32 RADIO TELESCOPE ON THE BASIC OF MARK-4B ANTENNA SYSTEM. MODERNIZATION PROJECT AND FIRST RESULTS // 6th Gamow Intern. Conf. «New Trends in Cosmology, Astrophysics and HEP after Gamow» and 19th Gamow Summer School «Astronomy and beyond: Astrophysics, Cosmology, Radioastronomy and Astrobiology», Odessa, Ukraine, Aug. 11-19, 2019: abstr. — Odessa, 2019. — P. 37.
46. Sinyavskiy I.I., Yatskiv Ya.S., Sosonkin M.G. [et al.]. Aerosol investigation in the Earth atmosphere from the Aerosol- UA orbital mission // «Astronomy and Space Physics in the Kyiv University»: Intern. Conf. dedicated to the 175th of the Astronomical Observatory of T. Shevchenko National University of Kyiv, May 27-29, 2020: book of abstr. — Kyiv, 2020. — P. 13.

ЗВІТИ, ПОВІДОМЛЕННЯ ТА АВТОРЕФЕРАТИ

1. Яцків Я.С. Анализ неполярных изменений широты: автореф. дис. ... канд. физ.-мат. наук. — Киев, 1965. — 16 с.
2. Yatskiv Ya.S. Nearly diurnal nutation from the data of latitude and time observations // Report to XIV IAU General Assembly. — Brighton, 1970. — 4 p.
3. Федоров Е.П., Горыня А.А., Дума Д.П., Яцків Я.С. [и др.]. Построение координатных систем в космическом пространстве и изучение их относительных движений // Отчет о НИР № 71019118; инв. № Б403317. — М.: ВНТИ Центр сб. реф. НИР, сер. физ.-мат. наук, 1974.
4. Яцків Я.С. Свободная нутация Земли по данным широтных наблюдений: автореф. дис. ... д-ра физ.-мат. наук. — М., 1975. — 21 с.
5. Миронов Н.Т., Яцків Я.С., Корсунь А.А., Тарадий В.К. Связь особенностей вращения Земли с геопланетарными явлениями // Отчет о НИР № ГР74023130; инв. № Б434370. — М.: ВНТИЦентр сб. реф. НИР, сер. физ.-мат. наук, 1975.

6. Yatskiv Ya. On the Chandler wobble and nearly diurnal free wobble // Report to XVI IAU General Assembly. — Grenoble, 1976.
7. Яцків Я.С. Об основных системах координат, применяемых в геодинимике // Материалы XIV совещания КАПГ. — Братислава, 1979.
8. Яцків Я.С. Всесоюзный эксперимент «Сеть»: о создании сети геодинимических опорных станций (СГОС) // Информ. бюл. Астрон. Совета АН СССР. Секция астрометрии. — Киев, 1979. — Вып. 1. — С. 10—14.
9. Миронов Н.Т., Яцків Я.С., Тарадий В.К., Камуз А.М., Яновицкая Г.Т. Разработка аппаратуры, методов производства и обработки лазерных наблюдений ИСЗ для изучения вращения Земли // Отчет о НИР № ГР75024935; инв. № Б843058. — М: ВНИИЦентр сб. реф. НИР, сер. физ.-мат. наук, 1980.
10. Yatskiv Ya.S., Seidelmann P.K. [et al.]. Summary report of the IAU W. G. on nutation // Proc. XVII IAU General Assembly. — Reidel, 1980.
11. Яцків Я.С. XVII Генеральна асамблея Міжнародного астрономічного союзу // Короткий астрономічний календар на 1981 р. — Київ: Наук. думка, 1980. — С. 141—143.
12. Яцків Я.С. 17-я Генеральна асамблея Міжнародного астрономічного союзу в Монреалі, Канада (14—23 августа 1979 г.) // Астрономічний календар на 1981 г. — М.: Наука, 1980. — С. 261—273.
13. Яцків Я.С. Міжнародний проект MERIT // Информ. бюл. Астрон. Совета АН СССР. Секция астрометрии. — Киев, 1980. — Вып. 2. — С. 3—9.
14. Яцків Я.С. Школа-совещание по лазерной локации ИСЗ // Информ. бюл. Астрон. Совета АН СССР. Секция астрометрии. — Киев, 1980. — Вып. 2. — С. 14—15.
15. Яцків Я.С. Міжнародний проект «MERIT». Итоги первой наблюдательной кампании (01.10.80—31.10.80). — Киев, 1981. — 42 с. — (Препринт / АН УССР. Ин-т теор. физики; ИТФ -81-124Р).
16. Богатырев К.А., Глущенко Ю.М., Кудлай А.Г., Лавриненко Н.П., Миронов Н.Т., Яцків Я.С. Участие ГАО АН УССР в международном проекте MERIT // Информ. бюл. Астрон. Совета АН СССР. Секция астрометрии. — 1982. — Вып. 3. — С. 32—34.
17. Абакумов И., Аксенов Е., Яцків Я. [и др.]. Результаты Всесоюзного эксперимента «Сеть» // Информ. бюл. Астрон. Совета АН СССР. Секция астрометрии. — 1982. — Вып. 3. — С. 35—37.
18. Аким Э.Л., Батраков Ю.В., Дума Д.П., Ефремов Ю.И., Киселева Т.П., Подобед В.В., Федорова Р.Т., Яцків Я.С. Современное состояние и пер-

- спективы развития в СССР оптических позиционных наблюдений тел Солнечной системы в 1981—1990 гг. // Информ. бюл. Астрон. Совета АН СССР. Секция астрометрии. — 1982. — Вып. 3. — С. 18—27.
19. Яцкив Я.С., Мустель Э.Р. Материалы XVII Генеральной ассамблеи МАС. — М.: Наука, 1982. — С. 255.
20. Добровольский О.В., Майор С.П., Шульман Л.М., Яцкив Я.С. Программа наземных наблюдений кометы Галлея в 1983—1987 гг. // Информ. сообщ. — 1982. — № 1. — 22 с.
21. Яцкив Я.С., Нурутдинов К.Х. Международный проект МЕРИТ. Подготовка к основной наблюдательной кампании (1 сент. 1983 — 31 окт. 1984 г.). — Киев, 1983. — 28 с. — (Препринт / АН УССР. Ин-т теор. физики; ИТФ -83-94Р).
22. Yatskiv Ya.S. Review of astrometric work in the USSR // Proc. of XVIII IAU General Assembly (Patras, 1982) / ed. by R.M. West. — Dordrecht etc., 1983. — P. 92.
23. Yatskiv Ya.S., Naumov V.A., Tatevian S., Kokurin Yu., Matveenko L.I. Preparations of the USSR Institutions for the MERIT Main Campaign // Project MERIT. Royal Greenwich Observatory, Herstmonceux. — 1983. — P. 3.
24. Яцкив Я.С., Чурюмов К.И. Советская программа наземных наблюдений кометы Галлея (СОПРОГ) // Комет. циркуляр. — 1983. — № 311. — С. 3—4.
25. Mueller I., Yatskiv Ya.S. CSTG-Activity Report to XVIII General Assembly IUGG // Proc. Int. Union Geod. and Geophys. — Hamburg, 1983.
26. Емец А.И., Миронов Н.Т., Яцкив Я.С. Исследование источников системных ошибок изменений расстояний до ИСЗ и их редукция к центру масс Земли в экспериментах с лазерным дальномером II поколения // Отчет о НИР. — М.: ВНТИЦентр сб. реф. НИР, сер. физ.-мат. наук, 1985. — 96 с.
27. Yatskiv Ya.S. Report of IAU Commission 19: Rotation of the Earth // Trans. Int. Astron. Union (Reports on Astronomy). — 1985. — Vol. XIXA. — P. 193—205.
28. Yatskiv Ya.S. Present activities related to observations of comet Halley in the USSR // IHW Newsletter. — 1986. — No. 9. — P. 10—11.
29. Яцкив Я.С., Тарадий В.К., Миронов Н.Т. [и др]. Математическое, методическое и аппаратное обеспечение лазерных наблюдений ИСЗ на дальномерх 2-го поколения // Отчет о НИР № ГР 0182. 5011675, инв. № 0286. 0022240. — М.: ВНТИЦентр сб. реф. НИР, сер. физ.-мат. наук, 1986.

30. Миронов Н.Т., Богатырев К.А., Емец А.И., Яцкив Я.С. [и др.]. Разработка и внедрить аппаратурно-программное обеспечение передвижных лазерных станций (СПЛ-1) с целью определения параметров орбит ИСЗ и вращения Земли // Отчет о НИР № 0001327. — М.: ВНИЦентр. сб. реф. НИР, сер. физ.-мат. наук, 1988.
31. Яцкив Я.С. Аппаратурно-программное обеспечение центра сбора и автоматизированной обработки данных наблюдений в сети станций ГЕОСС — РЕА // Отчет о НИР № 01.86.0057184. — Киев, 1990.
32. Яцкив Я.С., Курьянова А.Н., Кудлай А.Г. [и др.]. Разработка требований к исходным данным, техническому и программному обеспечению радиоинтерферометрического комплекса для определения параметров вращения Земли (ПВЗ) // Отчет о НИР № 01.87.0024860. — 1991.
33. Яцкив Я.С. [и др.]. Координатно-часовое забезпечення («Метрика КЧЗ») // Отчет НИР № 01.87.0024860. — 1993.
34. Cheremshynskiy D., Gaiovitch I., Khoda O., Yatskiv Ya. [et al.]. Status Report of the WEGENER related activity in Ukraine // Abstracts, Presentations and Reports from the Sixth General Assembly of WEGENER. — St.-Petersburg, 1994. — P. 19—20.
35. Bursa M., Yatskiv Ya. [et al.]. Fundamental constants // Report of IAG Special Commission SC3. — 1995. — P. 22.
36. Яцкив Я.С., Медведський М.М., Нурутдінов К.Х. [та ін.]. Експериментальні, радіотехнічні та світолокаційні спостереження небесних тіл і їхня обробка. Звіт НДР № 01930007615. — Київ, 1995.
37. Yatskiv Ya., Khoda O. Status Report of the IGS Station GLSV // International GPS Service for Geodynamics (IGS). Technical Reports. — 1998. — P. 209.
38. Yatskiv Ya., Khoda O. Current state and prospects of activity of Ukrainian institutions in the field of the creation of the coordinate—and—time and navigation services to users in Ukraine (National report submitted to the CEI WGST Section C) // Proc. Workshop on DGPS and GLONASS Techniques and Application on Safety in CEI Area, Trieste, 9-12 March 1999. — Reports on Geodesy. — 1999. — No. 3 (44). — P. 121—127.
39. Медведський М.М., Кокурін Ю.А., Яцків Я.С. [та ін.]. Вивчення змін орієнтації Землі в космічному просторі та інших геодинамічних явищ за даними ЛЛС, РНДБ та GPS-спостережень. Звіт НДР № 0100U004356; інв. № 0203U000750. — Київ, 2002.
40. Яцків Я.С., Головня М.В., Корсунь А.О. [та ін.]. Створення та розвиток системи визначення параметрів обертання Землі та шкали

всесвітнього часу (тема «Орієнтація»). Звіт НДР № 0196U011267; інв. № 0203Г000751. — Київ, 2002.

41. Yatskiv Y. The Impact of Space Activities upon Society // ESA BR-237, February 2005. — P. 116.
42. Яцків Я.С. Координація науково-видавничої діяльності НАН України // Національна академія наук України: короткий річний звіт 2014. — Київ: ВТС Принт, 2015. — С. 25.

ІНТЕРВ'Ю, ЗВЕРНЕННЯ ТА ВИСТУПИ Я.С. ЯЦКІВА

1970—1991

1. Rotation of the Earth : [interview] // News from Ukraine. — 1970. — № 14. — Р. 3.
2. Космічна гостя : [інтерв'ю] // Прапор комунізму. — 1983. — 31 марта (№ 74).
3. Зірки і люди : [інтерв'ю / підгот. Микола Хрієнко] // Радянська Україна. — 1984. — 10 січ. (№ 8). — С. 4.
4. Про що мовчать зірки : [інтерв'ю / підгот. Ф. Мороз] // Україна. — 1984. — 28 лип. (№ 28).
5. Астрономи вивчають Всесвіт : [інтерв'ю / підгот. М. Сорока] // Людина і світ. — 1984. — № 12. — С. 20—30.
6. Кометі назустріч : [інтерв'ю] // Вечірній Київ. — 1984. — 14 груд. (№ 287).
7. Шість запитань до академіка АН УРСР Я.С. Яцківа : [анкета журн. «Наука і суспільство»] // Наука і суспільство. — 1986. — № 2. — С. 26—27.
8. 1986 рік — на «РИНГУ» з Радою молодих вчених та спеціалістів : [інтерв'ю] // газ. «Телескоп» (ГАО). — 1987.
9. 1987 рік — Новорічне інтерв'ю // газ. «Телескоп» (ГАО). — 1987.
10. 1988 рік — Анкета с Москвы : [пять вопросов к Я.С. Яцкиву / подгот. проф. Н.И. Алексеев (Москва, ИСИ АН СССР)].
11. До таємниць Всесвіту : [інтерв'ю / запис. С. Грицик] // Прапор комунізму. — 1988. — 27 листоп.
12. У Києві виросте споруда Українського міжнародного центру науки і культури. Мета — Єднання : [інтерв'ю / запис. С. Грицик] // Київський вісник. — 1990. — 23 серп.
13. 1990 рік — після виборів // газ. «Телескоп» (ГАО). — 1990.
14. «Я мав розкіш не кривити душею» : [інтерв'ю / записала Т. Кисельова] // Спортивна газета. — 1991. — 15 берез. (№ 33).

1992—1999

15. Будьмо, які ми є : [інтерв'ю / підгот. О. Климчук] // Україна. — 1992.
16. Космос — не примха, Космос — наше майбутнє : [інтерв'ю / запис. К. Кіндрась] // Голос України. — 1993. — 23 лют. (№ 34).
17. Слобожанський Великдень : [інтерв'ю / записала І. Шаповалова] // Вісті з України. — 1995. — 13–19 квіт. (№ 12–13).
18. Бути чи не бути Національній академії наук України? : [інтерв'ю / записав С. Грабовський] // Час/Time. — 1996. — 2 лют. — С. 10.
19. У житті для того таємниці, щоб їх розгадувати : [інтерв'ю / підгот. В. Бедзір] // Світ молоді. — 1996. — 29 берез. — 4 квіт. (№ 13).
20. Сонце диктує свої умови : [інтерв'ю / записав П. Ларіонов] // Урядовий кур'єр. — 1997. — 20 лют. (№ 31–32).
21. Виступ Я.С. Яцківа на Першому каналі Українського радіо в передачі «Фактор часу» / розмову вела О. Зарічанська // Проблеми української науки. — 1997.
22. Хто освітає дорогу «Службі Сонця» : [інтерв'ю / підгот. Т. Ларіна] // Час/Time. — 1997. — 4–10 верес. (№ 35).
23. Патріарх Українського письменства. Григорію Костюку — 96 років : [інтерв'ю] // Універсум. — 1998. — № 11–12.
24. Комета на Землю не упаде : [інтерв'ю / записала Лидія Подолян] // Зеркало недели. — 1999. — 21 авт. (№ 33).
25. «Мы почти не тратим денег «на космос»! К сожалению» : [інтерв'ю / записала Т. Мозгова // Сегодня. — 1999. — 25 мая (№ 94).
26. Ярослав Яцкив: «Люди, которые считают звезды, не умеют давать взятки» : [інтерв'ю / записала Альбина Петрова] // Комсомольская правда в Украине. — 1999. — 30 июля. — С. 12–13.
27. Ярослав Яцкив: «Боюся наврочити, але Земля, мабуть, обертається за щасливою орбітою» : [інтерв'ю / записала Наталія Веретенник] // Світ. — 1999. — квітень (№ 13).

2000—2010

28. Астрономи кажуть: настає епоха 2000.0 : [інтерв'ю / записала Наталія Веретенник] // Світ. — 1999. — грудень (№ 48).
29. Україна — НАТО: наука і технології : [інтерв'ю / записала Ольга Гергель] // Освіта України. — 2000. — 1 листоп. (№ 44–45).
30. Українсько-зарубіжні діалоги на межі тисячоліть : [інтерв'ю / записала Ольга Сільченкова] // Світ. — 2000. — березень (№ 11–12).

31. Ярослав Яцків: «Только наука и современные технологии поднимут Украину» : [інтерв'ю / записав А. Рожен] // Зеркало недели. — 2000. — март (№ 9).
32. Як народжуються зорі? : [інтерв'ю / записав Федір Зубанич] // Президентський вісник. — 2001. — січень (№ 3).
33. Чому українська наука ще живе? : [інтерв'ю] // Світ фізики. — 2001. — № 2. — С. 26—29.
34. Благородний муж насыщается, воздерживаясь : [інтерв'ю / записав А. Рожен] // Зеркало недели. — 2001. — август (№ 31).
35. Чи загрожує Україні інтелектуально-освітній дефолт? : [інтерв'ю / записала Т. Хорунжа] // Влада і політика. — 2001. — серпень (№ 32).
36. Катавасия вокруг НТЦУ : [інтерв'ю / записав А. Рожен] // Зеркало недели. — 2002. — ноябрь (№ 43).
37. Подарок ученым к Новому Году : [інтерв'ю / записав А. Рожен] // Зеркало недели. — 2002. — декабрь (№ 50).
38. Не думай про секунди звисока : [інтерв'ю / записав Георгій Косих] // Урядовий кур'єр. — 2002. — 28 груд.
39. Імена України в космосі : [інтерв'ю / записав В. Новосвітній] // Хрещатик. — 2003. — жовтень (№ 160).
40. Украинскому астроному Ярославу Яцкиву и его коллегам, удостоенным самой престижной в Европе научной премии имени Декарта, причитается 300 тысяч евро, но ученые не получают ни цента : [інтерв'ю / запис. И. Осипчук] // Факты. — 2003. — 2 дек.
41. Інтерв'ю з Я.С. Яцківим // Діалог. — 2004. — № 4. — С. 162—163.
42. Астрономы доказали наличие в космосе недоступной приборам энергии, которая управляет ходом развития Вселенной : [інтерв'ю акад. НАН України Я.С. Яцківа ИТАР-ТАСС, август 2004 г.]. — Режим доступу: <http://www.uralweb.ru/news/spool/news id-171409-section id-34.html>
43. Академічна наука: минуле, сучасне, майбутнє : [інтерв'ю з директором Головної астрономічної обсерваторії НАН України академіком Я.С. Яцковом до XX Міжнародного Київського симпозиуму з наукознавства та історії науки і техніки] // Наука та наукознавство. — 2004. — № 3 (45). — С. 8—11.
44. Премія імені Рене Декарта : [інтерв'ю] // Наука і культура. — 2004. — Вип. 32. — С. 38—39.
45. Надежды и реалии космических исследований: общая дискуссия // Тр. Междунар. конф. «Физика плазмы, космические исследования и

- международное сотрудничество: взгляд в будущее», посвящ. 70-летию акад. РАН Р.З. Сагдеева, Москва, 20—22 янв. 2003 г. — М.: ИКИ РАН, 2004. — С. 169—170.
46. Ярослав Яцкив: «Мы изучили только 7 % мира» : [интервью] // 2000. — 2004. — 24 дек. — С. 3.
47. Пророки в чужом отечестве : [интервью / записал А. Рожен] // Зеркало недели. — 2005. — № 1.
48. Зареформувалися ... : [інтерв'ю] // Дзеркало тижня. — 2005. — № 7.
49. Наблюдения за невидимым : [интервью / записал А. Лодингин] // 2000. — 2005. — № 9.
50. Другая Вселенная. Миром управляет загадочная «темная энергия» : [интервью / подгот. Н. Куролентко] // Киевские Ведомости. — 2005. — 12 марта.
51. Космическую отрасль «нагнули» под Минпромполитики : [интервью / записал В. Самойленко] // 2000. — 2006. — 2—8 июня (№ 22).
52. Что я могу еще сказать? : [интервью] // Аргументы и факты в Украине. — 2006. — № 44.
53. «Елітні стипендії для ...» : [інтерв'ю / записав О. Рожен] // Дзеркало тижня. — 2007. — 13 січ. (№ 1).
54. «На мій погляд ...» : [інтерв'ю / записав Олег Романчук] // Львівська газета. — 2007. — 2 жовт. (№ 175 (245)).
55. Нова для України і стара для Європи форма поширення здобутків учених : [інтерв'ю / записала Олександра Білик] // Трибуна. — 2007. — № 3—4. — С. 11.
56. Україна — космічна держава : [інтерв'ю / записав В. Череднеченко] // Філателія України. — 2007. — № 2 (64). — С. 11—18.
57. Ярослав Яцкив: «Науковці не повинні бути і не мають права бути байдужими» : [інтерв'ю / розмову вів Олег Романчук] // Універсум. — 2007. — № 11—12. — С. 38—39; Тижневик «Час і Події» (Чикаго, США). — 2007. — 11 серп. (№ 45).
58. Є любов безальтернативна — до планети Земля : [інтерв'ю / записав В. Абліцов] // Державна справа. — 2007. — № 10.
59. Астероїдна небезпека та проходження астероїда 2007 WD 5 поблизу Марса : [інтерв'ю Я.С. Яцківа телеканалу «Інтер» (30.01.2008)].
60. О науке : [интервью / записала Елена Шеремета] // Факты. — 2008. — 21 февр.
61. Опасные производства — на Луну : [интервью / записал Сергей Зарковский] // 2000. — 2008. — В4. — 7 марта (№ 10 (405)).

62. Ярослав Яцків: «Аби мати майбутнє, держава має вибрати модернізацію». Визначний вчений зібрав науковців світу в Києві на VII Міжнародний конгрес українців : [бесіда з Я.С. Яцківим / провела Оксана Миколюк] // День. — 2008. — 6 черв. (№ 111).
63. Ярослав Яцків: «Питання: «Куди прямуєш, Україно?» — залишається для нас актуальним, хоча наші предки однозначно розв'язали його ще в XVI столітті» // Україна і Росія: момент істини: «Круглий стіл» з провідними вітчизняними суспільствознавцями з приводу взаємин України і Російської Федерації. — Київ: Експрес-Поліграф, 2009. — С. 45—48. — (Проект Інтернет-портала DC-SUMMIT.INFO).
64. Об'єднані небом : [інтерв'ю / підгот. Я. Музиченко] // Україна молодша. — 2009. — 19 берез. (№ 50).
65. Академік Ярослав Яцків: «Без космосу в нас немає майбутнього» : [інтерв'ю / провів О. Рожен] // Дзеркало тижня. — 2010. — 22 жовт. (№ 39).
66. Ярослав Яцків: «Ми втрачаємо необхідний «фільтр» — мораль» : [інтерв'ю / записав І. Капсамун] // День. — 2009. — 23 жовт. (№ 191). — С. 5.
67. Яцків Я.С.: «Життя сьогодні випереджає найсміливішу фантастику» : [інтерв'ю / провела Ліна Кушнір] // Україна молода. — 2010. — 26 жовт. (№ 199). — С. 8—9.
68. Академік Ярослав Яцків: «На зорі варто дивитися частіше» : [інтерв'ю / провела Олена Морозова] // Урядовий кур'єр. — 2010. — 5 листоп. (№ 45 (391)). — С. 13.
69. Пылинка меняет климат : [беседа / записала Валентина Гаташ] // Дзеркало тижня. — 2010. — 5 листоп. (№ 41).

2011

70. Академік Ярослав Яцків: «Я — людина україноцентрична...» // Науковий світ. — 2011. — № 1. — С. 2—4.
71. Планета Яцкова : [інтерв'ю / провів О. Рожен] // Літературна Україна. — 2011. — 17 лют. (№ 7 (5386)). — С. 11.
72. Зоряне небо Ярослава Яцкова : [інтерв'ю / бесіду вів В. Колодяжний] // Демократична Україна. — 2011. — 20 трав. (№ 20). — С. 10.
73. Ярослав Яцків: «Якщо держава хоче бути успішною...» : [інтерв'ю з директором Головної астрономічної обсерваторії НАН України Яцківом Я.С.] // Україна молода. — 2011. — 20—21 трав. (№ 84—85). — С. 3.
74. Ярослав Яцків: «Чи бачимо ми зорі?» : [інтерв'ю / записала О. Миколюк] // День. — 2011. — 29—30 лип. (№ 132—133). — С. 11.

2013

75. Еще раз о Космосе : [інтерв'ю] // 2000. — 2013. — № 4 (639).
76. Яцків Я.С.: «Держава, у якій влада не прислухається до думки науковців, не має майбутнього» : [інтерв'ю] // День. — 2013. — 3 квіт. (№ 160).
77. Хто гасить зірки : [інтерв'ю / підгот. Л. Суржик] // Дзеркало тижня. — 2013. — травень. — № 17.

2014

78. Кримські втрати української науки і космічної галузі : [інтерв'ю / підгот. В. Фельдман] // Демократична Україна. — 2014. — 30 трав. (№ 22).

2015

79. «Серце» Плутона : [інтерв'ю] // День. — 2015. — 16 лип. (№ 124).
80. Ярослав Яцків: «Українсько-російські взаємини в науці. Бути чи не бути?» : [інтерв'ю] // Світ. — 2015. — № 33–34.
81. Космічний моніторинг — разом з європейськими партнерами : [інтерв'ю] // Демократична Україна. — 2015. — 27 листоп. (№ 48).

2016

82. Велика біографія: «Еталон професійної інженерної освіти». Національний університет «Львівська політехніка» відзначає 200-річчя : [інтерв'ю Я.С. Яцківа / підгот. О. Харченко] // День. — 2016. — № 223. — С. 2.
83. Виступ Я.С. Яцківа на нараді з питань розвитку космічної діяльності України 11.11.2016 року.
84. Відгук Я.С. Яцківа на статтю В.М. Локтева «Час академічної коректності минул», яка була оприлюднена на сайті НАН України (25.12.2016).

2017

85. Наша зброя — це наша позиція!: звернення до наукової спільноти України / Ковтун Ю.П., Анісімов І.О., Стріха М.В., Яцків Я.С. [та ін.] // Світ. — 2017. — Лютий (№ 7.– 8). — С.2.
86. Космос починається з мрії: про проблеми та перспективи розвитку вітчизняної космічної галузі : [інтерв'ю Я.С. Яцківа] // Громадське радіо. — 2017. — 5 лют.

87. «Не даймо сліпій ненависті запанувати над нами»: звернення Ініціативної групи «Першого грудня» (за участі Я.С. Яцківа) 20 лютого 2017 р. Режим доступу: <http://1-12.org.ua/category/mainmenu/news>
88. Виступ Я.С. Яцківа на зустрічі Ініціативної групи «Перше грудня» з Президентом України П.О. Порошенком 7 квітня 2017 р. Режим доступу: <http://www.mao.kiev.ua/docs/yatskiv/Vystup-07-04-2017.pdf>
89. Звернення до громадян України та українства всього світу Громадянської організації «Громадянська ініціатива побудови пам'ятника Івану Франкові у м. Києві» // Слово Просвіти. — 2017. — 13—19 квіт. (№ 15 (911)). — С. 3.
90. «Те, що відбувається з наукою — це не ганьба, це злочин»: [розмова Я.С. Яцківа, присвячена проблемам науки та освіти в Україні] // Громадське радіо. — 2017. — 03 верес.
91. Yaroslav Yatskiv: «Space is not a fantasy, it's our future»: [інтерв'ю] // інтернет-ресурс «Space Ukraine». — 2017. — 04.10. Режим доступу: <http://spaceukraine.com/2017/10/04/yaroslav-yatskiv-space-is-not-a-fantasy-its-our-future>
92. «Бездіяльність — згубна»: [інтерв'ю академіка Ярослава Яцківа / розмовляв І. Сюднюков] // День. — 2017. — 10—11 листоп. (№ 202—203). — С.14—15. — Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/bezdiyalnist-zgubna>
93. Предсказать землетрясение. (Всемирно известные астрономы обсуждали в Одессе проблемы земные и небесные) / подгот. Н. Бржестовская // газ. «Одесская жизнь». — 2017. — 30 авг. — 10 сент. (№ 35). — С. 28.
94. Чи є Україна космічною державою? // RadaTVchannel. Програма “Наука XXI”. — 2017. — 06.12.2017.

2018

95. SpaceX і польоти на Марс. Чи роблять українські науковці внесок у освоєння космосу? : [розмова у прямому ефірі] // Громадське радіо. — 2018. — 21 лют.
96. Виступ академіка НАН України Я.С. Яцківа на спільному засіданні Президії НАН України та Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти 17 жовтня 2018 року. — Режим доступу: <http://mao.kiev.ua/docs/yatskiv/vystup-VRU-Prez-october-2018.pdf>
97. «Потяг людства до відкриттів ніколи не зникне». Як це підтримувати в Україні і чим наші науковці вражають світ, розповідає академік Ярослав

Яцків / запис. М. Прокопенко // День. — 2018. — 25 жовт. (№ 193—194). — Режим доступу: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/potyag-lyudstva-do-vidkryttiv-nikoly-ne-znykne?>

98. «Науковці не повинні бути і не мають права бути байдужими» // Слово про свободу й відповідальність. Ініціативна група «Першого грудня» в документах і текстах/ упоряд.: О. Шарговська, Я. Ясиневич. — Київ: Дух і Літера, 2018. — С. 411—418.

2019

99. Яцків Я.С. Декілька загальних тез щодо реформування наукової сфери України: виступ Я.С. Яцківа на засіданні Президії НАН України 20 листопада 2019 року. — Режим доступу: <https://mao.kiev.ua/docs/yatskiv/yatskiv-20-11-2019.pdf>
100. Виступ Я.С. Яцківа (із зали засідань Президії НАН України 25.09.2019) // Вісник НАН України. — 2019. — № 11. — С. 18—19.

2020

101. Яцків Я.С. Виступ на засіданні Президії НАН України 20.11.2019 р. (з кафедри Президії НАН України) // Вісник НАН України. — 2020. — № 1. — С. 46—47. — Режим доступу: https://mao.kiev.ua/docs/yatskiv/yatskiv_31-01-2020.pdf
102. Яцків Я.С. Контрреволюція гідності // День. — 2020. — 21. 01.2020. — Режим доступу: <https://mao.kiev.ua/docs/yatskiv/yatskiv-21-01-2020.pdf>
103. Яцків Я.С. «Космос України зараз на роздоріжжі» : [інтерв'ю] / розмову вела Дар'я Тарусова // Граніт науки. — 2020. — 19.08.2020. — Режим доступу: <https://un-sci.com/ru/2020/08/19/yaroslav-yaczkiv-kosmos-ukraini-zaraz-na-rozdorizhzi/>

ПУБЛІКАЦІЇ ПРО НАУКОВУ ТА ГРОМАДСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ Я.С. ЯЦКІВА

1. Іваненко В. Гордість твоя, комсомол. — Київ: Молодь, 1969. — С. 53—62.
2. Почесні відзнаки та нагороди. Лауреати ювілейного року. Про присудження республіканської комсомольської премії ім. М.О. Островського в галузі науки і техніки // Молодь України. — 1970. — 21 квіт. (№ 79).
3. Мойсеева А. Земне тяжіння. Випускник Львівського політехнічного інституту — автор нового методу вивчення руху полюсів Землі // Радянський студент. — 1970. — 13 трав. (№ 17).
4. Ямковий Л. Завжди неспокійні полюси // Україна. — 1971. — № 48. — С. 1—2.
5. Король О. Вірність покликанню // Радянська Україна. — 1975. — 17 верес. (№ 218).
6. Мойсеева А., Чамара В. (кор. РАТАУ). Земне тяжіння — 2 // Прапор комунізму. — 1978. — 24 трав. (№ 122).
7. Чамара В. (кор. РАТАУ). Цей близький далекий Всесвіт // Прапор комунізму. — 1978. — 20 лип.; Молода гвардія. — 1978. — 4 серп.
8. Пуговиця М. Що там, у Всесвіті? // Сільські вісті. — 1979. — 19 груд. (№ 290).
9. Яроменок О. Радіопортрет Сонячної системи // Радянська Україна. — 1981. — 28 квіт.
10. Високі нагороди Батьківщини // Прапор комунізму. — 1982. — 17 лип. (№ 173).

11. ПАТАУ. Космічна гостя // Прапор комунізму. — 1983. — 31 берез.
12. Брауде С., Литвиненко Л. Звездная наука // Правда Украины. — 1983. — 30 сент.
13. Rich V. International flavour // Nature. — 1983. — 302.
14. Про присудження Державних премій Української РСР в галузі науки і техніки 1983 року // Радянська Україна. — 1983. — 25 груд. (№ 294). — С. 1.
15. За самовідданість і доблесть трудову // Прапор комунізму. — 1983. — 1 сент. (№ 201).
16. Бродин М.С. Фундаментальні дослідження з астрономії // Вісник АН УРСР. — 1984. — № 6. — С. 90—92.
17. Comet Halley's first approach to Earth // The Statesman (India). — 1985. — 27 пов.
18. Колчинский И.Г., Корсунь А.А., Родригес М.Г. Астрономы: Биографический справочник. — 2-е изд., доп. и перераб. — Киев: Наук. думка, 1986. — С. 402—403.
19. Ларіна Т. (кор. ПАТАУ). Здрастуй, комето Галлея! // Прапор комунізму. — 1986. — 8 берез. (№ 61).
20. Кравцов М. Серед випускників ГФ — академік // Радянський студент. — 1986. — 18 черв. (№ 21).
21. Бар'яхтар В. Г. Унікальний приклад міжнародного співробітництва в мирному освоєнні космосу // Вісник АН УРСР. — 1987. — № 4. — С. 89—91.
22. Окружизбиркомы сообщают // Вечерний Киев. — 1990. — 9 янв. (№ 7).
23. Вшанування перших лауреатів фундації М. Дем'яніва «Свобода і мир для України» // Інформ. «НА». — 1993.
24. Київський час. Україна — космічна держава // Українське слово. — 1993. — 22 січ. (№ 2).
25. Чебаненко І. Як нам реформувати науку // Вечірній Київ. — 1993. — 11 берез.
26. Романів О. Реформа науки — це одночасно і реформа усієї державної системи // Вісник НТШ. — 1996. — № 4. — С. 14—15.
27. Забута мелодія // Світ. — 1996. — липень (№ 6).
28. Чирва А. Подорож до червоної планети не вдалася // Урядовий кур'єр. — 1996. — 21 листоп.
29. Визначення ціннісних координат // Слово і Час. — 1996. — № 6. — С. 87.
30. Цвірко М. Прапор «Єдність» // Вечірній Київ. — 1997. — № 3.
31. Про Я.С. Яцківа // Світ. — 1997. — № 6.
32. Ларіонов П. Сонце диктує свої умови // Урядовий кур'єр. — 1997. — 20 лют. (№ 31—32).

33. Яцків Ярослав Степанович // Хто є хто в Україні. — Київ: К. І. С., 1997. — С. 606.
34. Вавілова І. Генеральна асамблея МАС з точки зору входження України до міжнародних наукових об'єднань // Світ. — 1997. — жовтень (№ 16).
35. Екзамен з україністики у Віденському університеті // Світ. — 1997. — № 18.
36. Про Я.С. Яцківа // Світ. — 1997. — № 25.
37. Про Я.С. Яцківа // Світ. — 1998. — № 1—2.
38. Про Я.С. Яцківа // Вісті з України. — 1998. — 19 лют. (№ 4—5).
39. У Раді з питань науки та науково-технічної політики при Президентові України // Світ. — 1998. — лютий (№ 7).
40. Патон Б. Заснування академії відповідало інтересам розвитку самої науки // Світ. — 1998. — листопад (№ 44).
41. Корсунь А.О. Імена України у космосі // Світ. — 1998. — вересень (№ 35).
42. «От Платона — до Патона»: виступлення Председателя Верховной Рады Украины А. Ткаченко на юбилейной сессии Общего собрания НАН Украины 2 дек. 1998 г. // Голос Украины. — 1998. — 4 дек. (№ 233 (1983)). — С. 1—2.
43. Тарашенко Д. Фізики пропонують, астрономи застерігають // Урядовий кур'єр. — 1999. — 13 берез. (№ 47).
44. Білошицький П. Науковий центр в горах // Світ. — 1999. — грудень (№ 46—47).
45. Корсунь А. Зоряне небо наді мною і моральний закон в мені // Вісник НАН України. — 1999. — № 11.
46. Yatskiv Yaroslav // 2000 Outstanding scientists of the 20th century. — Cambridge: IBC, 2000. — P. 247.
47. Кузнецов Ю. Ярослав Яцків — перший заступник міністра // Освіта України. — 2000. — 19 січ. (№ 3).
48. Терещенко М. Стал незрячим телескоп // Зеркало недели. — 2000. — 13 мая (№ 19).
49. Ромасюк О. Астрономічні зустрічі на українській землі // Світ. — 2000. — червень (№ 23—24).
50. Комітет святкує ювілей // Світ. — 2000. — липень (№ 27—28).
51. «Вектори зовнішньої політики України»: тема «Елітарної світлиці» // Світ. — 2000. — листопад (№ 41—42).
52. Веретенник Н. УкрНТЕІ відкрив клуб «Успіх» // Світ. — 2000. — листопад (№ 43—44).
53. Веретенник Н. Для антарктичної експедиції відібрано 12 полярників // Світ. — 2000. — грудень (№ 45—46).

54. Яцківу Я.С. — 60 // Новини енергетики. — 2000. — № 2.
55. Семиволос П. Через безденежжє к звездам? // Зеркало недели. — 2000. — 11 нояб. (№ 44).
56. «Успіх» — то юнацький клуб // Освіта України. — 2000. — листопад (№ 47).
57. Слабошпицький М. Ярослав Яцків — на землі і в небесах // Урядовий кур'єр. — 2000. — листопад (№ 210).
58. Яцків Я.С. — астроном // Кто есть кто в Солнечной системе. — СПб., 2000. — С. 95—98.
59. Коляденко В., Іваненко А. Идеи нужно продавать, а не дарить // Зеркало недели. — 2000. — ноябрь.
60. Карпенко В. Колонка головного редактора // Вечірній Київ. — 2000. — № 10.
61. Планета на ім'я Яцків // Освіта і кар'єра. — 2000. — листопад (№ 2).
62. Ярослав Яцків // Світ фізики. — 2000. — № 4.
63. Lubomir Baran. Uniwersitet Warminsko-Mazurski Olsztyn. — 2000. — Р. 159.
64. Вербицька І. Зоряна дорога академіка Яцківа // Українська газета. — 2000. — 12 жовт. (№ 17 (187)). — С. 6—7.
65. Веретенник Н. Проводи українських полярників // Світ. — 2001. — лютий (№ 5—6).
66. Веретенник Н. У Києві відбулося 9-те засідання Міжнародної координаційної ради з науково-технічної інформації // Світ. — 2001. — квітень (№ 15—16).
67. Корюненко М., Осипчук Н. Чому наука і освіта ще не впливають на процеси соціальної трансформації? // Освіта України. — 2001. — 6 квіт. (№ 14).
68. Іващенко Ю. На зорі глянемо зблизька // Новини Андрушівщини. — 2001. — 12 травня (№ 19).
69. Волинєць Н. Академік — з Києва, професор — з Відня // Жайвір (м. Бережани). — 2001. — Травень (№ 2).
70. Саченко А. IDAACS'2001: інтелектуальні засоби збору даних і сучасні обчислювальні системи // Світ. — 2001. — Верес. (№ 33—34).
71. Мельник Л. Будинок вчителя допомагає педагогам у розв'язанні професійних проблем // Освіта України. — 2001. — 31 серп. (№ 37).
72. Корсунь А. Наукова школа дослідників глобальної геодинаміки // Вісник НАН України. — 2001. — № 1. — С. 56—63.
73. Осипчук Н. Керівник має відповідати за долю кожної дитини // Освіта України. — 2001. — 10 січ. (№ 2—3).
74. Таран Л. Конкурс українського мови // Зеркало недели. — 2001. — Нояб. (№ 44).

75. Мельник Л. Київському міському будинку — 90 років // Освіта. — 2002. — Верес.
76. Белая А. Частную обсерваторию «благословило» НАО // Сегодня. — 2003. — 18 окт.
77. Яцків Ярослав Степанович // Національна академія наук України. Персональний склад. — Київ: Фенікс, 2003. — С. 104.
78. Мороз О. У складчину // Урядовий кур'єр. — 2003. — 30 жовт.
79. Коваленко Е. Околоземная астрономия — 2003 // Эльбрусские новости. — 2003. — 13 сент.
80. Банк данных // Сегодня. — 2003. — 26 нояб.
81. Рожен О. Найкраща новина — відсутність змін? // Дзеркало тижня. — 2003. — Листоп.—груд. (№ 46).
82. Люди недели // Корреспондент. — 2003. — 29 нояб. (№ 46 (85)).
83. «Дзеркало тижня» пройшло атестацію // Дзеркало тижня. — 2003. — № 5 (430).
84. Фундаментальные исследования в современном инновационном процессе: «Круглый стол» // Наука та наукознавство. — 2003. — № 4. — С. 149—155.
85. Головна астрономічна обсерваторія НАН України // Київський літопис ХХІ століття. Визначні імена та підприємства України. Рік 2003: всеукр. зб. / уклад. В.В. Стройков. — 3-є вид. — Київ: МЕТР, 2004. — С. 88.
86. Президія НАН України розглянула // Світ. — 2004. — лютий (№ 5—6).
87. Конев В. Звездный купол в Андрушевке // 2000. — 2004. — 20—26 февр. (№8).
88. Корсунь А. Перша в Україні премія імені Рене Декарта // Вісник НАН України. — 2004. — № 1. — С. 58—60.
89. Кушнір С. Промінвестбанк — кращий банк всієї святої України // Обрій. ПІБ. — 2004 (68).
90. Всеукраїнський громадський комітет // Українська думка. — 2004. — 19 лют. (№ 8).
91. Григор'єв Ю. Клубно. Творчо. Інтелігентно // Дзеркало тижня. — 2004. — 5 берез. (№ 9).
92. Академічна наука в Україні: деякі цифри і факти // Світ. — 2004. — травень (№ 19—20).
93. Волинська М. Підняти престиж науки у суспільстві // Світ. — 2004. — № 37—38.
94. Григоренко О. Бедная родственница для богатого инвестора // Зеркало недели. — 2004. — 5 июня (№ 22).

95. Рожен А. Отраслевая наука: признаки оживления? // Зеркало недели. — 2004. — 5 июня (№ 22).
96. Изотова І., Дуда Б. «Круглий стіл»: Науково-технічна сфера України: загальна характеристика // Проблеми науки. — 2004. — № 5. — С. 44—52.
97. Открыт филиал Украинского научно-технологического центра // Азербайджанские известия. — 2004. — 18 июня (№ 116).
98. Рожен А. Мера упадка? // Зеркало недели. — 2004. — 5 нояб. (№ 45 (520)).
99. Наумовець А. Фізика в Україні на межі ХХ і ХХІ ст. // Наука і культура. — 2004. — Вип. 32. — С. 36.
100. Про встановлення пам'ятника Т. Шевченку в Будапешті // Громада. — 2004. — № 3. — С. 10—11.
101. Геофорум—2004 // Вісник геодезії та картографії. — 2004. — № 2. — С. 79—80.
102. Китраль А. День из истории одной обсерватории // Зеркало недели. — 2004. — 24 июля (№ 29 (504)).
103. Про Я.С. Яцківа // Столиця. — 2004. — 19—25 листоп. (№ 47 (550)).
104. Зареформувалися... // Дзеркало тижня. — 2005. — № 7.
105. Лодингин А. Наблюдения за невидимым // 2000. — 2005. — № 9.
106. Фотосерія — 2004 // Світ. — 2005. — № 1—2.
107. Рожен А. Я в ужасе от реального состояния дел... // Зеркало недели. — 2005. — № 7.
108. Петрик С. Фундаментальная наука // Инвестгазета. — 2005. — 19—25 апр. (№ 16). — С. 8—11.
109. Наумовец А.Г. Осторожно, господа, это — Академия // День. — 2005. — 14 апр. (№ 66).
110. Трахтенберг И. Научные аксакалы и последние надежды? // Зеркало недели. — 2005. — 4 мая (№ 18 (546)).
111. Черніга Р. Конструктивна дискусія? Випускання пари // Дзеркало тижня. — 2005. — 21 трав. (№ 19).
112. Ця структура така закріпилася // Дзеркало тижня. — 2005. — 21 трав. (№ 19).
113. Грабович Г. Перед Європою: чи можлива реформа в науці та освіті? // Критика. — 2005. — Ч. 1—2. — С. 22—25.
114. Зоц Н. Наш край в космосі // Донеччина. — 2005. — 24 черв. (№ 38).
115. Ніколайчук І. Підтримати національні наукові пріоритети спільними зусиллями // Світ. — 2005. — Черв. (№ 21—22).
116. Павлович О. Не згинуть під руїнами вавилонської вежі... // Дзеркало тижня. — 2005. — 16 липня (№ 27—28). — С. 18.

117. Ніколайчук І. ФЦДР в Україні: 10 років співпраці заради партнерства // Світ. — 2005. — Верес. (№ 35—36).
118. Коритко Р. Данильче — село Опільської Землі. — Львів: Тріада плюс, 2005. — 420 с.
119. Ясиновський В. Курява для архіву // Сільські вісті. — 2005. — 1 листоп.
120. Гаташ В. УНТЦ — новий етап співпраці // Дзеркало тижня. — 2005. — 5 листоп. (№ 43).
121. Литовченко В., Стріха М. Рік фізики — у світі та в Україні // Дзеркало тижня. — 2005. — 5 листоп. (№ 43).
122. Про робочу групу з розроблення концепції розвитку наукової сфери // Світ. — 2005. — Жовтень (№ 39—40).
123. Про Я.С. Яцківа фото // Світ. — 2005. — Листопад (№ 41—42).
124. Президія НАН України розглянула // Світ. — 2005. — Листоп. (№ 41—42).
125. Пилипенко І. Щоб не погасло українство // Слово Просвіти. — 2006. — ч. 5 (330).
126. Про Я.С. Яцківа // Світ. — 2006. — Трав. (№ 19—20).
127. Рудницький Л. Ювілейна українознавча конференція в Іллінойському університеті.
128. Про Я. Яцківа // Українська думка (Лондон). — 2006. — 29—30 черв.
129. Рожен А. Небесная отставка и прощай, Плутон! // Зеркало недели. — 2006. — № 34.
130. Горбань А. Люди с новым мышлением для новой страны // Факты. — 2006. — 15 сент. — С. 6.
131. Наука зустрілася з бізнесом // Інформація. — 2006. — № 37—38.
132. Огляд світу в одному журналі // Інформація. — 2006. — № 37—38.
133. Рожен О. Вміла Настя готувати, та не вміла подавати // Дзеркало тижня. — 2006. — № 40.
134. Романова Г. Через біжутерію — до «Перлин» // Хрещатик. — 2006. — № 163.
135. Державна картографо-геодезична служба України (1999—2006). — Київ: НДІГК, 2006. — 376 с.
136. Зборовський А. «Світогляд» // Культура і життя. — 2006. — 1 листоп.
137. Паритет для національних пріоритетів // Світ. — 2006. — № 43—44.
138. Гожий А. Її життя нам світить не тільки з Венери // Трудова Полтавщина. — 2006. — № 44.
139. Савинова М. Украинская наука — с миру и к миру // Всеукраинская техническая газета. — 2006. — № 48.

140. Семенець О.Є. Науково-технологічна співпраця // Сучасна Індія. — Київ: КНЕУ, 2006. — С. 189.
141. Балишев М.А. Якщо шукаєш пам'ятник — озирнись // Universities. — 2006. — № 3. — С. 100—101.
142. Сюдюков И. Под властью восточного царя // День. — 2007. — 15 февр. (№ 27).
143. Осипчук И. Состоялось награждение победителей стипендиальной программы Фонда Виктора Пинчука «Завтра UA» // Факты. — 2007. — 2 февр. (№ 2).
144. Стріха М. Академія професора Стріхи // Дзеркало тижня. — 2007. — № 10.
145. Українська книга на узбецькій Землі // Слово Просвіти. — 2007. — 4 листоп.
146. Інтелігенти виграли суд проти МАУП // Україна молода. — 2007. — № 82.
147. Богуславська А. З мільйонерами спілкуватися нескладно // Україна молода. — 2007. — № 82.
148. На службі науке и образованию // Pleiades Publishing Inc: Буклет. — М., 2007.
149. Про Я.С. Яцківа // Юрій Макарович Березанський: Біобібліографія / упоряд. В.І. Горбачук. — Київ, 2007. — 159 с.
150. Про Я.С. Яцківа. «Горизонт событий» // Первая космическая... — М.: ИКИ РАН, 2007. — С. 328—335.
151. Радченко А. Флагман наукового книговидання // Вісник НАН України. — 2007. — № 12. — С. 46—48.
152. Мости дружби. Україна — Грузія. — Київ: Українська академія геральдики, товарного знаку та логотипу, 2007. — С. 179.
153. Волинська М. Зберегти мову й історичну пам'ять // Світ. — 2008. — № 7—8.
154. Рожен О. «Світогляд» взявся проаналізувати корені націоналізму // Дзеркало тижня. — 2008. — 21 черв. (№ 23).
155. Гудзик Клара. Київські дні україністики // День. — 2008. — 26 черв. (№ 111).
156. Міжнародний конгрес україністів // Урядовий кур'єр. — 2008. — 27 черв. (№ 117).
157. Сергійчук В. Що дала Україна світові. — ПП Сергійчук М.І., 2008. — 288 с.
158. Ніколайчук І. Замислитися над майбутнім // Світ. — 2008. — Трав. (№ 19—20).

159. Про космос україністики // День. — 2008. — 5 черв. (№ 98).
160. Івченко В. Суцвіття мов на дереві культури // Науковий світ. — 2008. — № 6. — С. 2—4.
161. Пятериков С. «Зорепад плавно переходить у снігопад...» // Дзеркало тижня. — 2008. — 22 листоп. (№ 44 (723)).
162. Нагороди юним талантам // Світ. — 2008. — № 41—42.
163. Літопис української науки // Світ. — 2008. — № 41—42.
164. Про тих, хто вивчає Всесвіт // Країна знань. — 2008. — № 8 (59). — С. 50—51.
165. Коментар до інтерв'ю Катерини Ющенко // Дзеркало тижня. — 2008. — 20—26 груд. (№ 48).
166. Платонов В. До істини веде одна дорога // Дзеркало тижня. — 2009. — 17 січ. (№ 1).
167. Рожен О. Біла книга з чорною відміткою // Дзеркало тижня. — 2009. — 24 січ. (№ 2).
168. Музиченко Я. Об'єднані небом // Україна молода. — 2009. — 19 берез. (№ 50).
169. Синельников О. Безпека землян залежить від Всесвіту // Урядовий кур'єр. — 2009. — 19 берез. (№ 49).
170. Україна — світу, держава — громадянам // Дзеркало тижня. — 2009. — 22—28 серп. (№ 31).
171. Кручиненко В. Г. Спогади астронома професора Віталія Кручиненка. — 2-е вид. — Глобіно: Поліграфсервіс, 2009. — С. 112—129.
172. Ярослав Яцків та видавнича діяльність НАН України. — Київ: Академперіодика, 2010. — 52 с.
173. Фотоальбом «У просторі та часі»: календар наукових подій Ярослава Яцківа / за ред. А.О. Корсунь. — Київ, 2010. — 50 с.
174. Ільченко М. Рада проректорів із наукової роботи: п'ять років діяльності // Світ. — 2010. — № 21—22.
175. Точка зрення // Газета по-києвски. — 2010. — 25 січ. (№ 14).
176. Вдовенко Н. Легенда космонавтики в КПІ // Київський політехнік. — 2010. — № 13 (08.04.2010).
177. Ученые — за интеллект // Вечерние Вести. — 2010. — № 20.
178. Короненко С. Отже, ювілейний фінішує // Літературна Україна. — 2010. — № 16 (06.05.2010).
179. Короненко С. Благословляючи прийдешнє // Слово Просвіти. — 2010. — № 18 (06—12.05.2010).
180. Фельдман В. Космический юбилей шагает от летнего Киева до осеннего Вашингтона // 2000. — 2010. — В4. — 9—15 июля.

181. Про Я.С. Яцківа // Моя траектория / Барьяхтар В.Г. — Київ: Наук. думка, 2010. — С. 52.
182. Про Я.С. Яцківа (див. с. 462) // Науковці України XX—XXI століть: метабібліографія / уклад. М.Г. Железняк [та ін.]. — Київ: Академперіодика, 2010. — 476 с.
183. Международные интеграционные процессы в аэрокосмическом комплексе. — Київ: Колтех, 2010. — 48 с.
184. Брюховецький В. «Factum est Factum». — Київ: ВД «Києво-Могилянська академія», 2010. — 991 с.
185. Железняк Микола. Планета Ярослава Яцківа: до 70-річчя від дня народження академіка Ярослава Яцківа // Пам'ять століть. — 2010. — № 4—5. — С. 15—18.
186. Яхно Олена. Академіки, вступимося за Богдана Данилишина // День. — 2010. — 21 жовт. (№ 191).
187. Давайте поздравим с днем рождения // 2000. — 2010. — В5. — 22 жовт.
188. Академіку НАН України Ярославу Яцківу — 70! // Світ. — 2010. — жовтень (№ 39—40).
189. Жива пам'ять: спогади друзів про М.М. Баку. — Київ: Перша Друкарня, 2010. — 280 с.
190. Городиська Я. «Живемо за Сонцем» // Україна молода. — 2011. — 25—26 берез. (№ 48—49).
191. Абліцов Віталій. Вчені України — лауреати міжнародних премій і нагород. Ярослав Яцків // Наука України у світовому інформаційному просторі. — Київ: Академперіодика, 2011. — Вип. 4. — С. 57—58.
192. Афанасьев Н. Россия, Украина и дальний космос // Новости космонавтики. — 2011. — № 6 (341). — С. 58—59.
193. Проблеми створення єдиного інформаційного простору // Світ. — 2011. — № 37—38. — С. 1—2.
194. Слабошпицький М. Знову старт мовного марафону // Універсум. — 2011. — № 9—10. — С. 51.
195. Мамонова А. Парламент вернет украинцам зимнее время / А. Мамонова, С. Воронюк // Комсомольская правда в Украине. — 2011. — № 231. — С. 3
196. Івченко В. І для сучасників, і для нащадків // Науковий світ. — 2011. — № 9—10. — С. 9—11.
197. Час другого часового поясу — ідеальний для України // Світ. — 2011. — № 37—38. — С. 2.
198. Рожен О. Епітафія жанру // Дзеркало тижня. — 2011. — № 38. — С. 12

199. Кислюк В.С. Зоряні звитяги Я.С. Яцківа / В. Кислюк, І. Тревого // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. — Львів, 2011. — Вип. I (21). — С. 25—28.
200. Ковальчук Михайло. Огляди нових книжок, рецензії: «Ярослав Яцків. Хроніки апексного десятиліття. — Київ: ВАІТЕ, 2010. — 408 с.» // Вісник НТШ. — 2011. — Число 45. — С. 84.
201. Афанасьєв І. Помня о Главном // Новости космонавтики. — 2011. — № 4. — С. 52—53.
202. Онифрик Петро. Цікаві зустрічі // Рогатинська земля. — 2011. — № 44. — 29 жовт.
203. XVI Міжнародна науково-технічна конференція «Геофорум — 2011» / І. Тревого, С. Савчук, К. Бурштинська [та ін.] // Сучасні досягнення геодезичної науки та виробництва. — Львів, 2011. — Вип. II. — С. 52—56.
204. Інформаційний простір СНД / А. Радченко, З. Болкотун // Вісник НАН України. — 2011. — № 11. — С. 8—12.
205. Ярослав Яцків: полюси життя та праці / упоряд.: В.С. Кислюк, Р.Р. Кондратюк; відп. ред. В.С. Кислюк. — Київ: ВАІТЕ, 2011. — 192 с.
206. В НАН України // Світ. — 2012. — Січень. — № 3—4.
207. Біттнер О. Хто рано встає, тому Бог дає // Урядовий кур'єр. — 2012. — 9 лют. (№ 25).
208. Долина Н. Зміна часу на здоров'я не впливає // Урядовий кур'єр. — 2012. — 27 берез. (№ 55).
209. Відродимо віллу «Богданівка» // Рогатинська земля. — 2012. — 31 берез.
210. Слабошпицький М. Контекст нашого марафону // Літературна Україна. — 2012. — 10 трав. — № 19. — 11 с.
211. Чотирнадцятий випуск спеціалістів у галузі права // Голос України. — 2012. — 7 черв. (№ 103).
212. Онищенко О. Рецепти для парламентських нибелунгов и космонавтов / О. Онищенко, О. Загайкало // Зеркало недели. — 2012. — 16 июня. — № 22 (70).
213. Стріха М. «Чи врятує нашу науку новий законопроект?» // День. — 2012. — 25 верес. — № 171.
214. Стріха М. Несвяткові роздуми до ювілею // Світ. — 2012. — № 17—18.
215. Богун Г. У вінок пошани Богдану Лепкому // Голос Опілля. — 2012. — 16 листоп. (№ 46 (1642)).
216. Крупка О. Вшанували Богдана Лепкого // Рогатинська земля. — 2012. — 24 листоп. (№ 48 (843)).

217. Стриха М. Нужны ли сегодня общественные академии? // Зеркало недели. — 2013. — 12 янв. — № 1 (98).
218. Макуха А. Щоб зрозуміти життя на Землі, треба частіше дивитися на небо // День. — 2013. — 22 січ. (№ 10).
219. Стріха М. Бути майданчиком для вироблення позиції наукової спільноти // Світ. — 2013. — № 3—4.
220. Барашев Р. Спасение астрофизики. Где, если не в КНУ? // 2000. — 2013. — 18—24 янв. (№ 3 (638)).
221. Барашев Р. Статъ бы ей пиастро-физической // 2000. — 2013. — 18—24 янв. (№ 3 (638)).
222. Карпец А. Ликвидация астрономии // Свобода. — 2013. — № 5 (605).
223. Лубчак Вадим. «Перехід на літній час — поки що оптимальне рішення» // День. — 2013. — 27 берез. (№ 55).
224. Максим Стріха. Відбулися Х Академічні читання пам'яті Віталія Стріхи // Світ. — 2013. — Березень. — № 11—12.
225. Проект «Квазар-КВО» (из архива А.М. Финкельштейна) // История науки и техники. — Москва, 2013. — № 3. — С. 15.
226. Колодяжний В. Дива жовтого карлика // Україна молода. — 2013. — 29 трав. — № 76. — С. 8—9.
227. Фельдман Вадим. «Наши четыре космические пятилетки» // 2000. — 2013. — В6. — 7 июня.
228. Про Ярослава Яцківа // История астрономии в Крыму. Южная станция ГАИШ МГУ. — Симферополь: Бизнес-Информ, 2013. — С. 39.
229. Фельдман Вадим. «Тюра-Там-Байконур-Киев» // 2000. — 2013. — В8. — 13 сент. (№ 37).
230. Тымкив К. «Пошли по миру» // Корреспондент. — 2013. — № 30.
231. Україна в Антарктиці. XX років. — Кривий Ріг: Діоніс, 2013.
232. Трахтенберг Исаак. Мой Киев. Мои киевляне: в 2 кн. — Київ: Авіценна, 2013.
233. Кузнецов Э. Призвание — созидать! К 75-летию академика В. Горбулина // Зеркало недели. — 2014. — 18 янв. (№ 1). — С. 10.
234. Юбилей в Доме Ученых // Вселенная, пространство, время. — 2014. — № 2. — С. 36.
235. Радченко А.І. Перший в Україні норвезько-український словник // Вісник НАН України. — 2014. — № 12. — С. 75—78.
236. Про Я. Яцківа // Остання з роду Скоропадських / Олена Отт-Скоропадська. — 2-е вид., доп. — Львів: Літопис, 2013. — С. 469—524.
237. Волинська М. Відбулися XII Академічні читання пам'яті Віталія Стріхи // Світ. — 2015. — № 11—12.

238. Із зали засідань Президії НАН України // Вісник НАН України. — 2015. — № 8. — С. 3—4.
239. Про Я.С. Яцківа // Життя астронома / Черепашук А.М. — М.: Изд-во Моск. гос. ун-та, 2014. — С. 155—156.
240. Кравчук С.Г. Ярослав Яцків — науковий і громадський діяч (до 75-річчя академіка НАН України Я.С. Яцківа) // Вісник НАН України. — 2015. — № 10. — С. 95—97.
241. Про Я.С. Яцківа // З гумором до вершин духовності / Білошицький П. — Київ, 2015. — С. 145.
242. Хроніка наукового життя. Ярослав Степанович Яцків // Наука та наукознавство. — 2015. — № 4 (89). — С. 127.
243. Головна астрономічна обсерваторія НАН України. Яцків Ярослав Степанович // Науковці України — еліта держави. Т. IV. — Київ: Логос Україна, 2015. — С. 92—93.
244. Про Я.С. Яцківа // Почесні члени Харківського університету: біографічний довідник. — Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна. — 2015. — С. 347—348.
245. Академіку Ярославові Яцкову — 75! // Енциклопедичний вісник України: зб. наук. праць / редкол.: М.Г. Железняк (гол. ред.) [та ін.]. — Київ, 2015. — Ч. 6—7. — С. 119—120.
246. Грабовський С. Українська наука: митарі та храми // День. — 2015. — 9 груд. (№ 225).
247. Квіт С. Наукове поле країни стане єдиним // Урядовий кур'єр. — 2016. — 20 січ. (№ 11).
248. Із зали засідань Президії НАН України 2 березня 2016 р. // Вісник НАН України. — 2016. — Вип. 4. — С. 27.
249. Про Я.С. Яцківа // Національний університет «Львівська політехніка». — Київ; Львів: Логос Україна, 2016. — С. 4, 339.
250. Про Я.С. Яцківа // Вчителі. Учні. Однодумці / Чекман І.С. — Київ: Задруга, 2016. — С. 338—340.
251. Суржик Л. Геронтократія на марші, або Чи узаконять для академічної верхівки «два строки» // Дзеркало тижня. — 2017. — 25—31 берез. (№ 11).
252. Вірш «Про невмируще». Ярославу Яцківу // Спалах болю: поезії, графіка, живопис / Анатолій Радзіховський. — Київ: ОКП, 2017. — С. 45—46.
253. Про Я.С. Яцківа // Радиофизика и радиоастрономия. — 2017. — Т. 22, № 1. — С. 5—6.
254. Щириця П. Вежі оборони мовного кордону // Літературна Україна. — 2017. — 25 трав. (№ 21). — С. 5.

255. Рижков В. «Ми повинні «штурмувати» Місяць» // День. — 2017. — 31 трав. (№ 91). — С. 10.
256. З кафедри Президії НАН України // Вісник НАН України. — 2017. — № 6. — С. 37.
257. Наукометрія та видавнича справа // Вісник НАН України. — 2017. — № 6. — С. 93 (фото).
258. Корсунь А.О. З історії створення Міжнародної служби обертання Землі. Ініціативи українських астрономів // Вісник НАН України. — 2017. — № 7. — С. 97—102.
259. Про Я.С. Яцківа // Світогляд. — 2017. — № 3. — С. 1, 12—15, 31, 32, 37—39 (фото).
260. Про Я.С. Яцківа. Міжнародна конференція «Космічні технології: сучасне та майбутнє», м. Дніпро, 23—26 трав., 2017 р. // Космічна наука і технологія. — 2017. — № 4 (107). — С. 3—14.
261. Про Я.С. Яцківа. Без гуманітарних наук народ втрачає підґрунтя власної ідентичності: Пленарне засідання IX Міжнародного конгресу українців / Остролюцька Л. // Світ. — 2018. — Липень (№ 25—26). — С. 1—2.
262. Про Я.С. Яцківа // Слово про свободу й відповідальність. Ініціативна група «Першого грудня» в документах і текстах/ упоряд.: О. Шарговська, Я. Ясиневич. — Київ: Дух і Літера, 2018. — С. 408—410.
263. Головна астрономічна обсерваторія НАН України // Наука для космічної промисловості: інформ. бюл. Координаційної ради з організації спільних робіт ДП «КБ «Південне» ім. М.К. Янгеля» і наук. установ НАН України. — 2018. — № 1. — С. 61—65.
264. (Про Яцківа Я.С.) Лозунг дня: «Щоб іти в ногу з часом, треба бігти!» (На сесії Загальних зборів НАН України підсумували здобутки у 2018 році та обговорили перспективи на завтра) / Остролюцька Л. // Світ. — 2019. — трав. (№ 17—18). — С. 1—3.
265. (Про Я.С. Яцківа). Яцків Ярослав Степанович (нагороджений орденом князя Ярослава Мудрого V ступеня, Указ Президента України від 22.08.2016 р. № 338) // Державні нагороди України. Кавалери та лауреати: довідк.-енцикл. та біогр. вид. / уклад. В.В. Болгов. — Київ: Укр. конфедерація журналістів, 2019. — Т. VII. — С. 64. — Режим доступу: ftp://ftp.mao.kiev.ua/pub/biblio/paper/Yatskiv_Orden_2016.pdf

ЗМІСТ

Чому ж нетипова? <i>Анна Радченко</i>	5
Самореалізація, самообмеження, самопожертва. До 80-річчя академіка НАН України Я.С. Яцківа. <i>Ірина Вавилова</i>	7
Дещо про видавничу справу. <i>Олена Вакаренко, Анна Радченко, Юлія Діденко</i>	15
Переглядаючи свої архівні записи та справи...	25
Національна академія наук України	26
Великодень	36
У похід за депутатством: 30 років тому	39
На громадській ниві	46
Про незабутнього Б.Є. Патона	61
Наукове знання як культурний та історичний процес	63
Післямова	78
Додатки	81
Бібліографічний покажчик	95
Публікації про наукову та громадську діяльність Я.С. Яцківа	157

Наукове видання

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ГОЛОВНА АСТРОНОМІЧНА ОБСЕРВАТОРІЯ
НАН УКРАЇНИ

**ЯРОСЛАВ
ЯЦКІВ**

**НЕТИПОВА
БІОБІБЛІОГРАФІЯ**

Редактори, коректори *Анна Радченко, Зоя Болкотун*

Художнє оформлення *Євгена Ільницького*

Технічне редагування *Тетяни Шендерович*

Комп'ютерна верстка *Ніни Кучеренко*

Підписано до друку 19.10.2020. Формат 60 × 84/16.

Гарн. Garamond Premier Pro. Обл.-вид. арк. 8,77. Ум. друк. арк. 9,88 + 0,12.

Тираж 200 прим. Зам. № 6113.

Видавець і виготовлювач

Видавничий дім «Академперіодика» НАН України
01004, Київ, вул. Терещенківська, 4

Свідectво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи серії ДК № 544 від 27.07.2001